

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Maša Jesenšek

**AKTUALNO DOGAJANJE V REPORTAŽNIH ŽANRIH V
SLOVENSКИH ČASNIKIH**

diplomsko delo

Ljubljana 2007

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Maša Jesenšek

Mentorica: asist. dr. Sonja Merljak Zdovc

AKTUALNO DOGAJANJE V REPORTAŽNIH ŽANRIH V
SLOVENSKIH ČASNIKIH
diplomsko delo

Ljubljana 2007

*Hvala mentorici za strokovne nasvete
in pomoč pri oblikovanju tega dela.*

Aktualno dogajanje v reportažnih žanrih v slovenskih časnikih

Reportažna vrsta je novinarska vrsta, ki časopisom omogoča, da na kakovosten in privlačen način obravnavajo različne teme in tako bralcem, ki so za določene novice že izvedeli iz hitrejših medijev, ponudijo nekaj več. Hkrati reportažni žanri med bralci veljajo za zelo priljubljene. Tudi rezultati ankete med bralci slovenskih časopisov so pokazali, da so reportažni žanri najbolj priljubljeni med vsemi novinarskimi žanri v časnikih. Analiza treh največjih slovenskih časnikov – Dela, Dnevnika in Večera – pa kaže, da slovenski časniki kakovostne potenciale reportažne vrste le redko izkoriščajo in da ima reportažna vrsta v časnikih le obrobno vlogo. Največkrat se reportažni žanri pojavljajo v vlogi zabavnejših vsebin, ki upovedujejo lahkotnejše, manj pomembne teme, in so namenjeni sprostitvi in zabavanju bralcev. Manj pogosto pa so v časnikih objavljene reportaže ali potopisi, ki obravnavajo za bralce relevantne aktualne teme. Tovrstni prispevki se pojavljajo le občasno, kar dokazuje, da se (vsaj nekateri) novinarji in uredniki zavedajo prednosti reportažne vrste, toda teh prispevkov je premalo, da bi lahko rekli, da slovenski časniki dobro izkoriščajo reportažno vrsto.

Ključne besede: slovenski tisk, reportažna vrsta, reportaža, reporterska zgodba, potopis.

Feature stories about current events in Slovene newspapers

Feature stories are a journalistic form which gives newspapers a chance to inform the readers about events and issues in an attractive way. They enable newspapers to offer their readers something more and to take them beyond what they have already heard from other media. Features are also popular among readers. The survey among readers of Slovene newspapers showed that feature stories are the most popular of all journalistic genres. But the analysis of three major Slovene newspapers – Delo, Dnevnik and Večer – showed that these newspapers seldom use the potentials of qualitative and attractive representation that feature stories offer. More often features just play a marginal role in newspapers. Usually their main purpose is to entertain audience with less important themes that are interesting to read. Features about issues that are relevant for readers and help them understand the world and events around them are rarely published. Those that occur in newspapers prove that (at least some) journalists and editors acknowledge the benefits of features but there are not enough of them to conclude that Slovene newspapers use feature stories well.

Key words: Slovene press, feature story, reportage, reported story, travelogue.

Kazalo

1. UVOD.....	6
2. OSNOVNI NOVINARSKI POJMI	9
2.1 RESNIČNOST IN RESNICOLJUBNOST	10
2.2 DOGODEK	11
2.3 ZGODBA.....	13
2.4 NARACIJA OZIROMA PRIPOVED	14
2.4.1 RAZLIČNE NARATIVNE TEHNIKE	17
2.5 AKTUALNOST	19
3. DEFINICIJA REPORTAŽE IN RAZLIČNE VRSTE REPORTAŽ	21
3.1 ZVRST, VRSTA IN ŽANR.....	22
3.2 MANCA KOŠIR: REPORTAŽNA VRSTA.....	22
3.3 MARKO MILOSAVLJEVIČ: NOVINARŠKA ZGODBA.....	24
3.4 SONJA MERLJAK ZDOVC: REPORTAŽA	24
4. REPORTAŽNA VRSTA IN AKTUALNO DOGAJANJE.....	27
4.1 AKTUALNI DOGODKI V ČASNIKIH	27
4.2 PREDNOSTI UPORABE REPORTAŽNIH ŽANROV V ČASNIKIH.....	31
4.3 SLABOSTI UPORABE REPORTAŽNIH ŽANROV V ČASNIKIH	34
4.4 TEME REPORTAŽNIH ŽANROV	37
5. ANKETA MED SLOVENSKIMI BRALCI.....	41
5.1 STRUKTURA ANKETIRANIH IN BRANOST ČASOPISOV.....	42
5.2 PRILJUBLJENOST ŽANROV IN KAKOVOST REPORTAŽ	43
5.3 PRILJUBLJENOST POSAMEZNIH VRST REPORTAŽ.....	45
5.4 PRIČAKOVANJA BRALCEV OB BRANJU REPORTAŽ.....	49
6. ANALIZA REPORTAŽNIH PRISPEVKOV V <i>DELU</i> , <i>DNEVNIKU</i> IN <i>VEČERU</i>	51
6.1 REPORTAŽNA VRSTA V <i>DELU</i> , <i>DNEVNIKU</i> IN <i>VEČERU</i>	51
6.2 REPORTAŽNI PRISPEVKI O AKTUALNEM DOGAJANJU	56
6.2.1 MESTO OBJAVE	60
6.2.2 TEME	61
6.2.2.1 REPORTAŽNI PRISPEVKI O TEHTNIH NOVICAH.....	61
6.2.2.2 REPORTAŽNI PRISPEVKI O MEHKIH NOVICAH	62
6.2.2.3 REPORTAŽNI PRISPEVKI O NOVIH TEMAH.....	62
6.2.3 PONAVLJANJE AVTORJEV	63
7. ZAKLJUČEK.....	64
8. LITERATURA.....	67
9. VIRI	70
10. PRILOGE	75

1. UVOD

“V razvitem svetu so časopisi ogrožena vrsta“ (The Economist 2006a). Že od začetka 20. stoletja se časniki soočajo z grožnjami glede obstoja. Tisk ni več medij, ki bi prvi prinašal novice, saj ga zaradi hitrosti prenosa informacij prehitevajo radio, televizija in internet. Z vstopom mobilnih telefonov kot enega izmed posrednikov novic so te danes dostopne kjerkoli in kadarkoli. Zato se morajo tiskani mediji spremenjenim komunikacijskim okoliščinam neprestano prilagajati.

Časopisi se spreminjajo tako po oblikovni kot po vsebinski plati. Obširnejše vremenske napovedi, krajši prispevki in večji naslovi (glej Merljak Zdovc 2005a: 302), povečevanje obsega fotografij, uvedba barvnega tiska, specifičnih tipografskih rešitev in postavitve (glej Milosavljevič 2003: 8) so del spreminjanja zunanje podobe časopisov, da bi bili ti bolj privlačni za bralce. Poleg tega pa je „potreben tudi poseg v vsebino oziroma način upovedovanja vsebine“ (Milosavljevič 2003: 8). Eden izmed načinov spreminjanja vsebinske plati časopisov je raba pripovednih oziroma narativnih¹ besedil (glej Milosavljevič 2003: 8).

Na narativnih elementih temeljijo tudi reportažni žanri, ki bodo predmet raziskovanja tega diplomskega dela. Reportažna vrsta „v sodobnem slovenskem tisku izumira“, je v osemdesetih zapisala Manca Košir (1988: 78). Kakšen je položaj reportažne vrste danes, bom poskušala ugotoviti v tem diplomskem delu. Pri tem se bom osredotočila na reportaže², ki v slovenskih časnikih upovedujejo aktualno dogajanje.

Ker bralci današnjih časopisov običajno že iz hitrejših medijev (internet, radio, televizija) izvedo o glavnih dogodkih dneva, se postavlja vprašanje, kako smiselno je za upovedovanje teh dogodkov uporabljati predvsem ali celo izključno poročila, ki že v prvem odstavku bralcu sporočijo najpomembnejše informacije in kot taka ne spodbujajo bralcev k nadaljnjemu branju prispevka. Reportaži pa s svojo narativno obliko uspe prav to; ali kot svoj namen pri pisanju reportaž označi novinarka časopisa *Chicago Sun Times* Mary Gillespie (v Itule in

---

1 Izraza pripoved in naracija bom v diplomskem delu uporabljala enakovredno. Beseda *pripovedovati* izhaja iz latinske besede *narrare*, ki pomeni 'povedati' (glej Milosavljevič 2003: 27).

2 Izraz *reportaža* bom v diplomskem delu uporabljala kot sinonim za strokovno ustrezen izraz *reportažna vrsta*, torej kot abstraktno oznako za vse reportažne žanre. V tem pomenu se namreč beseda *reportaža* uporablja izven strokovnih krogov – med novinarji, uredniki in tudi bralci. Ko bo govora o **žanru** reportažne vrste, ki ga je opredelila Sonja Merljak Zdovc in ga poimenovala **reportaža** (več o tem v tretjem poglavju), bom ob izrazu *reportaža* dosledno uporabljala določilo žanr.

Anderson 2000: 213): „Moj izziv je, da zgrabim bralca in ga ne izpustim, dokler ne konča z branjem zgodbe, da ga ponesem dlje od tega, kar je prebral v časopisu dan prej.”

Reportaža bralca lahko pripelje v središče dogajanja, v jedro problema, tako da si živo predstavlja in začuti, kaj doživljajo akterji. „Način poročanja z odgovarjanjem na vprašanja kdo, kaj, kje, kdaj, zakaj niti približno ne bi ujel jeze črnkega gibanja ali evforije Woodstocka“ (Hellmann v Žižek 2006: 32). Zato ima upovedovanje aktualnih dnevnih dogodkov v reportažnih žanrih številne prednosti pred poročevalskimi žanri, ki še vedno močno prevladujejo v časnikih. Kakšne so te prednosti, bom ugotavljala tudi v tem diplomskem delu, hkrati pa se bom dotaknila tudi slabosti uporabe reportažnih žanrov v dnevnem časopisju.

Namen tega diplomskega dela je raziskati, kako pogosto se reportažni žanri pojavljajo v slovenskih časnikih in kako pogosto pri tem obravnavajo aktualno dogajanje. Z raziskavo želim ugotoviti, ali slovenski časniki sploh – in če v kolikšni meri – izkoriščajo reportažne žanre; ali gre za kvalitetnejše reportaže ali predvsem za manj kvalitetne reporterske zgodbe, kot ugotavljata Manca Košir in Marko Milosavljevič; ali za tematiko jemljejo predvsem manj pomembne teme ali se dotikajo tudi družbenih, političnih in gospodarskih vprašanj, ki zadevajo širše občinstvo. Želim torej ugotoviti splošne značilnosti pojavljanja reportažnih žanrov v slovenskih časnikih, s poudarkom na tistih, ki obravnavajo aktualno dogajanje. Ker trditve o popularnosti reportaž pri bralcih temeljijo predvsem na tujih raziskavah, bom z anketo med slovenskimi bralci ugotavljala, kakšen je odnos bralcev slovenskih časnikov do reportaž. Pri svoji raziskavi bom preverjala naslednje hipoteze:

- Reportažni žanri so pri slovenskih bralcih priljubljeni, slovenski časniki pa temu ne sledijo.
- V dnevnih izdajah slovenskih časnikov reportaže prevladujejo pri obravnavi manj pomembnih, lahkotnejših tem, medtem ko so resnejše teme, obdelane v reportažni vrsti, pogostejše v tedenskih prilogah.
- Reportaža se uporablja predvsem za poročanje o starem, že videnem in slišnem na drugačen in bolj atraktiven način; reportaže, ki bi same odkrivale nove, pomembne zgodbe pa so redke.

Teoretični del diplomskega dela bom začela z opredelitvijo osnovnih novinarskih pojmov, ki jih je potrebno za razpravo o reportažni vrsti podrobneje spoznati. V naslednjem poglavju se

bom ukvarjala z reportažnimi žanri. „Za nastanek in razvoj novinarskih žanrov in vrst so ključni komunikacijske okoliščine in družbenopolitični kontekst“ (Milosavljevič 2003: 115). V tem poglavju se bom tako osredotočila na slovenske avtorje, ki so se ukvarjali z raziskovanjem reportaž – na Manco Košir, ki je z *Nastavki za teorijo novinarskih vrst* postavila teoretična izhodišča za klasifikacijo novinarskih žanrov, ki vse do danes niso presežena, Marka Milosavljeviča, ki je vpeljal novo novinarsko vrsto – *novinarsko zgodbo*, in Sonjo Merljak Zdovc, ki je opredelila novo vrsto – *literarno novinarstvo*, v reportažni vrsti pa vpeljala nov žanr – *reportaža*. Nadalje se bom dotaknila aktualnega dogajanja in novinarske vrste, ki prevladuje pri upovedovanju aktualnih dogodkov v slovenskih časnikih – poročevalske vrste. Raziskala bom, kakšne so pozitivne in negativne lastnosti uporabe reportažne vrste v časnikih ter katere teme so primerne za obdelavo v reportažni vrsti.

V empiričnem delu bom najprej predstavila rezultate anketiranja. Z metodo ankete želim ugotoviti, kakšna je naklonjenost slovenskih bralcev reportažnim žanrom ter kakšen odnos imajo do reportaž in kaj od njih pričakujejo. V drugem delu empiričnega dela pa se bom posvetila analizi časnikov. „Analiza besedil je metoda za sistematično in objektivirano proučevanje jezikovnih lastnosti besedilnih enot, da bi iz njih lahko sklepali o lastnostih zunajjezikovnih pojavov. Analiza besedil torej ne omogoča samo sklepanja o komunikatorju (viru), ampak tudi o recipientih in družbenih okoljih, ki so v določenem odnosu z besedili“ (Splichal 1990: 17). Analizirala bom izdaje treh največjih slovenskih časnikov – *Dela*, *Dnevnika* in *Večera*, in sicer v obdobju enega meseca. Z metodo kvantitativne analize bom ugotavljala pogostost pojavljanja reportažnih žanrov v slovenskih časnikih, z metodo kvalitativne analize pa bom prispevke podrobneje analizirala in poskušala ugotoviti, kakšno vlogo ima reportažna vrsta v slovenskih časnikih in ali ta vloga ustreza pričakovanjem slovenskih bralcev.

2. OSNOVNI NOVINARSKI POJMI

V teoretskih razpravah o reportažah in poskusih klasifikacije reportažnih žanrov ter umeščanju reportaž v odnosu do drugih novinarskih žanrov se pogosto odpre vprašanje o reportaži kot vrsti med novinarskim in literarnim. Reportaža je vrsta, ki piscu dovoljuje več svobode, da v zgodbo vnese svoj osebni stil (glej McKay 2000: 82 in Harcup 2005: 140). Več svobode ima pri izbiri besedišča, komentarjih in opisih (glej Harris in Spark 1993: 183). Novinarji osebni stil nadgrajujejo tudi z uporabo literarnih sredstev, in če se ta sredstva ustrezno in premišljeno pojavljajo v besedilu, resnično lahko nastane besedilo, ki „takrat, ko tak novinarski diskurz izgubi referenčni okvir in kontekst nastanka (to je v drugem času ali drugem prostoru), deluje kot umetniško delo“ (Košir 1988: 19). Tako delo ne služi več primarnemu cilju novinarstva – informiranju, temveč predvsem užitku ob branju, kar je cilj literarnih besedil. To dokazujejo številne zbirke reportaž, ki so jih avtorji izdali v knjižni obliki, kar pomeni, da so te reportaže presegle časovni okvir, v katerem so nastale, in se zdaj berejo kot prava literarna dela (na primer zbirke angleške revije *Granta* ter avtorjev Toma Wolfa, Walta Harringtona, Normana Simsa in Marka Kramerja).

Podrobneje se s samim odnosom med literarnim in novinarskim ter umeščanjem reportaže v to sfero v tem diplomskem delu ne bom ukvarjala (več o tem v delu Katje Žižek *Med novinarskim in literarnim pisanjem – analiza portreta in reportaže*), kajti reportaže, ki se pojavljajo v dnevnem tisku in ki bodo tudi predmet mojega raziskovalnega dela, so v prvi vrsti novinarski prispevki. V njih je lahko prisotna estetska funkcija, ki je sicer značilna za literaturo in umetnost nasploh, a ta „estetska dimenzija je drugotnega pomena“ (Košir 1988: 19). Novinarski diskurz, katerega del so tudi reportaže, se od področja literarnega in umetniškega razlikuje prav po resničnosti povedanega (glej Poler 1997: 116). Reportaže govorijo o dogodkih, ki so se dejansko zgodili, o stvareh, ki obstajajo, o problemih, s katerimi se ljudje soočajo, in o ljudeh, ki resnično živijo. Kramer (v Sims in Kramer 1995: 25) piše, da literarno novinarstvo ne dovoljuje nobenega ustvarjanja ali prirejanja prizorov, nobenega spreminjanja poteka dogodkov, nobenega spreminjanja razmerij med dogodki, nobenega izmišljanja citatov in misli ter nobenih prikritih dogovorov z viri o plačilu ali uredniškem nadzoru. Fikcija v novinarstvu ne sme obstajati in to velja tudi za reportaže. Zato bom med osnovnimi novinarskimi pojmi, ki so pomembni za razumevanje reportažne vrste, najprej natančneje opredelila resničnost in resnicoljubnost. Nato bom definirala dogodek, zgodbo in

naracijo oziroma pripoved – pojme, ki jih je kot ključne opredelil Milosavljevič v *Novinarski zgodbi*, za potrebe teme tega diplomskega dela pa bom na koncu natančneje opredelila še pojem aktualnost.

2.1 RESNIČNOST IN RESNICOLJUBNOST

Ker imajo neumetniške dejavnosti (tudi novinarstvo) drugačne cilje od umetniških, si za svoja upovedovanja izbirajo različne načine – oblike, jezikovna sredstva (glej Košir 1988: 17). Pri reportažnih žanrih pisci pogosto posežejo po literarnih sredstvih, a od leposlovja oziroma umetnosti reportaže še vedno ločuje predmet upovedovanja, ki je del resničnosti, stvarnosti, ki obstaja. Zato je prvi kriterij, po katerem ločimo vrste diskurzov, odnos diskurzov do obstoječe resničnosti (glej Košir 1988: 17).

Resničnost informacij oziroma zapisanega je eden od pogojev za novinarsko delo in tisti element, ki novinarstvo ločuje od leposlovja. To je pokazal že Aristotel v *Poetiki*, ko je razlikoval cilje umetniških in neumetniških besedil: „Pesnikova naloga ni pripovedovati, kaj se je v resnici zgodilo, temveč bolj, kaj bi se lahko zgodilo, se pravi, kaj bi se po zakonih verjetnosti in nujnosti utegnilo zgoditi“ (Aristotel v Košir 1988: 17).

Za razliko od umetniških del pa imajo novinarska dela, kamor sodijo tudi reportaže, drugačno nalogo. Odnos novinarjev do javnosti opredeljujejo določene dolžnosti novinarjev – izpolnjevati morajo točnost in preverjanje informacije, vsestranskost, celovitost, raznolikost, uravnoteženost in razumljivost (glej Poler 1997: 112). Dobro novinarsko poročanje temelji na korektnem, verodostojnem, preverjenem in preverljivem sporočanju dejstev (glej Košir 2002: 9). Naloga novinarjev je, da z natančnim in vestnim delom predstavljajo celovito sliko dogodkov (glej Kodeks slovenskih novinarjev 2002).

Polerjeva (1997: 116) pravi, da večina kodeksov po vsem svetu resničnost oziroma resnično poročanje navaja kot temeljno novinarsko etično zapoved. Toda „vera v obstoj absolutne resnice, ki naj bi jo bilo mogoče spoznati, izginja“ (Kostadinović 2003: 36), zato se kategorija resničnosti umika iz kodeksov. Stari *Kodeks novinarjev Republike Slovenije* iz leta 1991 je že v prvem členu omenjal normo resničnosti, v *Kodeksu slovenskih novinarjev* iz leta 2002 pa norme resničnosti ni več (glej Kostadinović 2003: 33–34).

Tudi Koširjeva (1988: 12) pojem resnice umika iz teorije novinarskih vrst in ga nadomešča z resnicoljubnostjo kot moralnim načelom ter točnostjo in pravilnostjo kot metodološkima prvinama. Na razlikovanje med resničnostjo in resnicoljubnostjo opozarja tudi Polerjeva (1997: 116). Resnica je ujemanje sporočenega z dogodenim oziroma ujemanje izjav z dejstvi, o katerih te izjave govorijo, resnicoljubnost pa predstavlja voljo oziroma namen (novinarja) govoriti resnico (glej Poler 1997: 116). „Resnicoljubnost je ena temeljnih moralnih vrednot“ (Poler 1997: 112). Ta vrednota je izredno pomembna tudi pri novinarskem delu, saj med sporočevalcem in naslovnikom, v našem primeru med novinarjem in bralcem, „vlada brezpogojen dogovor o točnosti in iskrenosti“ (Kramer v Sims in Kramer 1995: 23). Ko bralec bere časopis, se ne sprašuje o resničnosti podatkov³. Laganje je po Kantu največji prekršek novinarja (v Poler 1997: 113)

V širšo razpravo o resnici se tu ne bom spuščala, za raziskovalne cilje te diplomske naloge naj zadošča ločevanje med literaturo, ki predmete svojega upovedovanja navadno išče v fikciji, domišljijjskem svetu, in novinarstvu, katerega predmet upovedovanja je lahko izključno realnost, svet, ki nas obdaja in v katerem novinarji iščejo teme, dogodki, ki so se resnično zgodili, in problemi, s katerimi se ljudje soočajo.

2.2 DOGODEK

Dogodek je vedno na nek način imanenten celotnemu novinarskemu diskurzu. Če novinarska vrsta ne sporoča dogodka samega, pa ji je dogodek izhodišče, povod, da bo govorila o tistem, o čemer hoče (glej Košir 1988: 37). To velja tudi za reportažno vrsto, ki za predmet svojega upovedovanja pogosto jemlje dogodke, ki so bili v medijih že sporočani, in jih obdela na nov, drugačen način.

Korošec (v Košir 1988: 37) dogodek definira kot „vse, kar se je zgodilo neodvisno od nas, od našega vedenja, ali tako obstaja v naši zavesti –... Je zaključena, zaokrožena uresničitev naravnega ali družbenega zakona (ali zakonov).“ Ponovitve so konstitutivne prvine dogodka (prav tam).

---

3 Zaupanje bralcev v resničnost objavljenih informacij je v praksi relativno. Novinarji včasih (običajno nenamerno, včasih pa tudi namerno) objavijo netočne informacije, kar slabi zaupanje občinstva v medije.

Koširjeva (1988: 38) dogodek v skladu z definicijo iz slovarja znanstvenih pojmov razume kot časovno omejeno spremembo, torej kot prostorsko-časovno entiteto dinamičnega značaja, ki ni vezana na prostorsko-časovno točko, temveč je intervalne narave. Dogodek je neponovljiv, saj se zgodi v določenem času in v določenem prostoru. Torej je vsak dogodek enkratni (prav tam).

Tudi *Leksikon novinarstva* pripisuje dogodku veliko pomembnost v novinarskem diskurzu: dogodek predstavlja izvor informacij, ki so predmet interpretacije v katerem koli od novinarskih žanrov. Brez dogodka ni informacij, saj so dogodki člen v neskončni verigi družbenega dogajanja, v katerega je vključen vsak posameznik – namerno ali nenamerno. Biti aktualen v novinarstvu pomeni biti v toku dogajanja oziroma informirati se na mestu samega dogodka (glej Marković 1979: 39).

Določen dogodek je lahko tema same reportaže ali pa le izhodišče za reportažo. Đurić (1986: 118–120) prikazuje, kako lahko novinar v prispevke o dogodkih, kot so politična odločitev vlade o odstopu dela ozemlja drugi državi, boksarski dvoboj in konjska dirka, vnese reportažne prvine in namesto suhoparnega poročila napiše dobro reportažo. Tako nekatere reportaže poročajo o dogajanju na različnih športnih, kulturnih in političnih dogodkih (reportaže s koncertov in festivalov, športnih tekmovanj, političnih zborovanj), za druge pa določen dogodek, o katerem so mediji poročali v okviru drugih žanrov, predstavlja le izhodišče za nadaljnje raziskovanje dogajanja ali problematike. Novica je lahko izhodišče za reportažo: ta lahko dogodek komentira, razkriva ozadje dogodka, ali osvetljuje manj znane vidike življenja in okolja (bralcev), lahko pa le preprosto zabava in vnaša kanček humorja na časopisne strani (glej Harris in Spark 1993: 183–184). Tako je lahko vladna odločitev o znižanju finančne podpore najrevnejšim povod za nastanek reportaže o življenju najnižjega sloja in o tem, kako bo ta odločitev vplivala na njihovo življenje, ob zmagi atleta na svetovnem prvenstvu lahko v reportaži novinar predstavi njegov vsakdanjik, zapolnjen z napornimi treningi, ob pomembnih volitvah v tuji državi lahko novinar v reportaži o tej državi skozi poglede in življenja posameznih volivcev predstavi, o čem se na volitvah odloča in med kakšnimi alternativami izbirajo.

Koširjeva (1988: 38) določenim novinarskim vrstam pripisuje določene tipične (tipe) dogodke, ki drugim vrstam ne pripadajo ali vsaj ne na tak način. V posameznem žanru

naslovnik pričakuje prav za ta žanr značilne dogodke in časopis mora te dogodke v pričakovani formi tudi ponuditi. Zato morajo novinarji dobro vedeti, kateri tipi dogodkov sodijo v posamezno vrsto (glej Košir 1988: 38). Več o tem, kateri oziroma kakšni dogodki so primerni za reportažno vrsto, pa v četrtem poglavju.

2.3 ZGODBA

„Novinarji naše dobe so profesionalni pripovedovalci zgodb /.../ Novinarsko delo je osredotočeno na iskanje in pisanje zgodb in dobre zgodbe so vedno v središču dobrega novinarstva“ (Bell v Franklin in drugi 2005: 157–158).

Slovar slovenskega knjižnega jezika zgodbo definira kot:

1. kar kdo pripoveduje o resničnih ali izmišljenih dogodkih, povezanih v celoto;
2. krajše pripovedno delo, navadno v prozi (glej SSKJ 1991: 872).

Zgodba torej lahko pripoveduje o resničnih ali izmišljenih dogodkih. Za reportaže in novinarstvo nasploh velja, da morajo temeljiti na resničnih dogodkih. Novinarski diskurz pozna več standardnih strategij za krepitev videza resničnosti in verjetnosti zapisanega (glej Van Dijk 1988: 84–85):

1. Poudarjanje faktografske narave dogodkov z:
  - a) neposrednimi opisi dogodkov,
  - b) dokazi neposrednih prič,
  - c) dokazi drugih zanesljivih virov (oblasti, spoštovanih članov skupnosti, strokovnjakov),
  - d) znaki, ki kažejo na natančnost, točnost, na primer številke za ljudi, čas, dogodke itn.,
  - e) uporabo neposrednih navedkov virov, še posebej ko gre za mnenja.
2. Graditev močne strukture odnosov za dejstva:
  - a) z omenjanjem predhodnih dogodkov kot pogojev ali vzrokov, z opisovanjem ali napovedovanjem prihodnjih dogodkov kot možnih posledic,
  - b) z vključevanjem dejstev v poznane situacijske modele, kar jim omogoča lažjo prepoznavnost, tudi ko so nova,
  - c) z uporabo dobro poznanih struktur in konceptov, ki pripadajo tem besedilom,

d) s poskusom nadaljnega organiziranja dejstev v poznane specifične strukture, denimo naracije.

3. Predstavitev informacij, ki imajo tudi odnosne in čustvene dimenzije:

- a) dejstva so bolje predstavljena in se lažje zapomnijo, če vsebujejo ali vzbujajo močna čustva (toda če so vključena čustva premočna, lahko pri bralcih povzročijo prezir ali potlačitev in zaradi tega tudi dvom o resničnosti podatkov),
- b) resničnost dogodkov je okrepljena z mnenji iz različnih ozadij in ideologij, toda na splošno bodo mnenja, ki so ideološko bližja, dobila več pozornosti.

Strategije do točke 2. b so značilne za poročevalski diskurz in so prevladovali do 2. polovice 20. stoletja, ko so novinarji vse izraziteje začeli uporabljati še strategije od točke 2. c do 3. a (glej Milosavljevič 2003: 7). V tem času pride tudi do pojava novega žurnalizma, ko so novinarji v t. i. „*feature stories*“⁴ z elementi naracije, vključevanjem čustev v svoje prispevke, odmikom od uradnih sogovornikov in njihovih izjav ter s približevanjem navadnim ljudem in njihovim zgodbam, pa tudi s svojo prisotnostjo na kraju dogajanja (glej Wolfe 1973) novinarstvo popeljali v novo smer in ga približali literaturi.

Novi žurnalizem je v začetku šestdesetih let 20. stoletja povzročil velike spremembe, saj so avtorji opravljali trojno delo – iskanje in zbiranje informacij (novinarsko delo), v svojih zgodbah so pojasnjevali ozadje dogodkov (delo analitikov), pri tem pa so uporabljali tehnike pisateljev (glej Wolfe 1973: 39–40). Zgodbe predstavnikov novega žurnalizma so se brale kot literarna dela, zato so to obliko novinarstva označili za novinarstvo, ki se bere kot roman (Wolfe 1973: 21). Novi žurnalizem je roman izrinil s prvega mesta med literarnimi žanri (Wolfe 1973: 15).

2.4 NARACIJA OZIROMA PRIPOVED

Za literarno novinarstvo je značilna raba pripovednih oziroma narativnih tehnik. Naracija je eden izmed načinov popularizacije modernega tiska (glej Milosavljevič 2003: 125). Z rabo

---

4 *Feature story* Milosavljevič (2003: 6) enači z novinarsko zgodbo, kamor združuje reportažno in portretno vrsto, Merljak Zdovčeva (2007a) pa *feature story* prevaja kot reportaža in enači z reportažno vrsto.

narativnih sredstev je v drugi polovici 20. stoletja prišlo do razvoja novih novinarskih žanrov, ki jih zajemajo pojmi novi žurnalizem (glej Wolfe 1973), intimno novinarstvo (glej Harrington 1997), literarno novinarstvo (glej Sims in Kramer 1995), kreativna nefikcija (glej Gerard 1996).

Pripovedno novinarstvo velja za „edino novinarsko od številnih orodij, ki so jih v ZDA v devetdesetih letih 20. stoletja uporabili, da bi ohranili naklado svojih časopisov /.../ Pripovedni elementi namreč lahko omehčajo še tako zahtevna gospodarska, znanstvena in politična besedila. Bralci se lažje poistovetijo z neko temo, če se z njo seznanijo skozi oči oseb, ki v njej nastopajo“ (Merljak Zdovc 2005a: 302).

S pojavom novega žurnalizma so novinarji začeli poročati drugače. „Izredno pomembno je bilo *biti tam*, ko so se odvijali dramatični dogodki, ujeti dialoge, geste, izraze na obrazu, podrobnosti o okolici“ (Wolfe 1973: 35). Eden od pogojev za dobro reportažo je, da je novinar na dogodku prisoten, da je v središču dogajanja. Le s sedenjem za pisalno mizo reportaže ni mogoče napisati. Novinarji so postali del demonstracij, vojnih bitk, športnih dvobojev, političnih soočenj, sojenj obtožencem. A ne samo to – dramatični dogodki so sicer hvaležna teme, a tudi iz vsakdanjega, običajnega življenja je mogoče narediti dobro reportažo (glej Đurić 1986: 117); tako se se novinarji podali med ljudi, v realno življenje. Tudi teme o brezposelnosti in iskanju zaposlitve, življenju v „getu“, življenju z neozdravljivo boleznijo, poti do zmage na lokalnem športnem tekmovanju, vsakodnevnih bojih, zmagah in porazih, ki jih doživljajo bralci sami, so se izkazale za primeren reportažni material.

Sama prisotnost na kraju dogajanja pa še ni dovolj za dobro reportažo. Potreben je še poseben stil pisanja, ki novinarski izdelek približa literarnim delom – novinarji skozi narativno pripoved ustvarjajo zgodbe, ki bralcu omogočajo, da si dogodek lahko predstavlja tako živo, kot da bi sam prisostvoval na njem.

Leksikon novinarstva narativni ali pripovedni stil definira kot „posebno rabo jezika, ki služi slikovitemu in zanimivemu opisovanju ljudi, njihovih dejanj, dogodkov, življenja posameznikov ali skupin ipd. S takim stilom se ustvarja narativna pripoved, ki je osnovni

element vseh epskih oblik – literarnih in novinarskih. Uporablja se predvsem v beletrističnih⁵ novinarskih žanrih“ (Marković 1979: 175).

Balova (v Milosavljevič 2003: 28) pripovedno besedilo definira kot „hierarhično organizirano jezikovno besedilo, v katerem subjekt pripoveduje pripoved oziroma 'gledanje' neke zgodbe, fokalizirano s pomočjo subjekta“.

Pri narativni vsebini je pomembna tudi struktura samega dogajanja. Osnovno narativno strukturo (o kateri je govoril že Aristotel v Poetiki) sestavljajo: predstavitev oseb in scene, začetek dogajanja, zaplet, vrhunec z razrešitvijo zapleta, končni razplet (glej Franklin 2005: 157). Tudi kvalitetni novinarski prispevki, predvsem tisti, ki jih uvrščamo med literarnonovinarske prispevke, lahko zajemajo takšno strukturo dogajanja. Gre za prispevke, kjer novinar z akterji preživi več časa, dneve, včasih tudi tedne ali mesece, z namenom, da bi kar najbolje spoznal življenje oseb, o katerih piše (glej Kramer v Sims in Kramer 1995: 23). Pri takšnih zgodbah ima novinar običajno tudi več časa za samo pisanje in le tako lahko zgodbo bralcu predstavi tako dobro, da si ta lahko živo predstavlja dogajanje, o katerem zgodba govori.

A novinarsko delo je zapisano vsakodnevnemu spremljanju dogajanja, ažurnemu poročanju o aktualnih dogodkih, novinarji morajo običajno slediti rokom za oddajo prispevkov in imajo le redko možnost, da bi s svojimi viri preživeli daljše obdobje. Zato ima večina reportaž preprostejšo strukturo dogajanja. Struktura novičarskih naracij je tridelna: prvi in tretji element prikazujeta določeno stanje, drugi element pa dogajanje. Primerjava prvega in tretjega elementa predstavlja spremembo, do katere je skozi zgodbo prišlo (Prince v Franklin 2005: 157).

Pri pojmu naracije se ponovno srečamo s težavo ločevanja med področjema novinarskega in literarnega, ki se prav z vstopom naracije v novinarski diskurz prekrivata. Kot izrazito literarno sredstvo naracijo mnogi povezujejo izključno s področjem fikcije. V novinarskem diskurzu pa naracije temeljijo izključno na resničnem. Z naracijo avtor ustvari zgodbo o

---

5 Poročevalstvo, ki je “ožja publicistična dejavnost, praviloma dnevnikovega obveščanja javnosti o dogodkih in dogajanjih iz tistih sfer življenja, ki so našemu spoznanju dostopne in nas zanimajo” (Korošec v Kalin Golob 2005: 90), spada v publicistično funkcijsko zvrst (glej Kalin Golob 2005: 90). Poročevalska podzvrst se deli na poročevalna in prosojevalna besedila, **beletristični** (leposlovno navdahnjeni) žanri pa so del širše publicistike in jih ne štejemo k poročevalstvu. Reportaža je na meji med poročevalskimi presojevalnimi besedili in beletrističnimi žanri (glej Kalin Golob 2005: 96).

vsakdanjem življenju, ki ga preoblikuje in iz navidez dolgočasnega življenja, polnega ponavljajočih se dogajanj, nejasnih ciljev in maloštevilnih dogodkov, ustvari – ali vsaj poskuša ustvariti – različnost, radovednost in napetost, polno dogodkov (glej Milosavljevič 2003: 30).

2.4.1 RAZLIČNE NARATIVNE TEHNIKE

Tehnike, ki jih novinarji uporabljajo pri ustvarjanju zgodb, so številne in raznovrstne. Že v sedemdesetih letih 20. stoletja je Tom Wolfe v zbirki *The New Journalism* opredelil glavne tehnike novega žurnalizma: zgradba dogodek-za-dogodkom, uporaba realističnega dialoga, tretjeosebni pripovedovalec in prikaz življenja ljudi s pomočjo beleženja podrobnosti. Tem tehnikam je Sims v delu *The Literary Journalists* leta 1984 dodal poglobljeno poročanje, točnost, glas, strukturo, odgovornost in simbolično reprezentacijo, v devetdesetih letih pa še osebno udeležbo in umetniško kreativnost (glej Sims in Kramer 1995: 9).

Wolfe (1973: 46–47) štiri osnovna orodja predstavnikov novega žurnalizma opredeli takole:

- a) Zgradba dogodek-za-dogodkom: pripovedovanje zgodbe z nizanem prizorišč dogajanja, pri čemer naj bo čim manj pripovedovanja v preteklem času.
- b) Realistični dialog: ta tehnika vključi bralca bolj celovito kot katerokoli drugo sredstvo, hkrati se s pomočjo dialoga najhitreje in najbolj učinkovito ustvari in definira karakter.
- c) Tretjeosebni pripovedovalec: predstavitev dogajanja bralcu skozi oči določenega karakterja. Tako bralec dobi občutek, da je v njegovih mislih in da kot on okuša emocionalnost in resničnost dogajanja. To tehniko lahko novinar uresniči s temeljitim spraševanjem akterjev o njihovih mislih in občutkih.
- d) Beleženje vsakodnevnih detajlov oziroma podrobnosti: geste, navade, poteze, običaji, stili pohištva, oblačila, okrasje, načini potovanja, prehranjevanja, vzdrževanja hiše, obnašanje do otrok, podrejenih, nadrejenih, sovrstnikov, različni pogledi, poze, načini hoje in drugi simbolični detajli. Te podrobnosti simbolizirajo značaj in statusni položaj oseb.

Harrington (1997: xx–xxi) v svojem delu o intimnem novinarstvu zgoraj navedenim tehnikam doda še:

1. Notranji monolog: o čem subjekti razmišljajo, si domišljajo, sanjajo, kaj čutijo, kakšne skrbi imajo. Poudarek ni samo na dejstvih, ampak tudi na pomenu, ki jih imajo ta dejstva za samega subjekta.
2. Vzpostavitev časovne linije, s pomočjo katere lahko ustvarimo narativni prispevek, ki na začetku opredeli problem, ki bo skozi zgodbo razrešen, tako da bo na koncu pri glavnih akterjih vidna sprememba. Taka zgodba ima uvod, jedro in zaključek.
3. Začasna vključitev v življenja ljudi, o katerih zgodba govori. S časom subjekti postanejo sproščeni v novinarjevi prisotnosti, kar novinarju omogoča, da vidi in prikaže resnično sliko dogajanja⁶.

Pregled značilnosti pripovednega oziroma literarnega novinarstva, ki se nanašajo na tehnike in orodja, ki jih novinarji uporabljajo pri oblikovanju svojih zgodb, je Žižkova (2006: 30–33) po različnih avtorjih (Wolfe, Sims, Kramer, Applegate, Harrington, Boynton, Hollowell, Connery, Hellmann) strnila v naslednje točke:

- Poglobljeno pisanje – tehnika, s katero se poda globina informacij – ni značilna za časopisne prispevke, saj lahko novinarji le v nekaterih žanrih, na primer žanrih interpretativne zvrsti, podrobno opisujejo sceno ali vključujejo razširjen dialog in notranji monolog.
- Tematska struktura je pomembnejša kot kronološka.
- Ujetje glasu pripovedovalca in pisanje zgodbe z vidika več subjektov. Pisanje s stališča subjektov, z namenom, da se občuti njihova čustvena realnost in prepozna življenjska občutja.
- Glas literarnega novinarja je bolj intimen, neformalen, odkrit, človeški, ironičen, neinstitucionalen in oseben.
- Pomembna je struktura, za katero je značilno prepletanje zgodbe in drugih postranskosti, ki dodatno razložijo dogodke in jih postavijo v določen okvir.
- Dramatične literarne tehnike, intenzivno in subjektivno poročanje.
- Vključena je nestandardna raba ločil.
- Jezik literarnega novinarstva mora biti učinkovit, neformalen in individualen. Najboljši jezik k nečemu poziva, se igra z besedami, uporablja tvornike, ne pretirava z abstraktnimi glagoli, pridevniki, prislovi in dolgočasnimi oblikami glagola biti.

---

6 Na tem področju imajo časopisni novinarji izrazito prednost pred televizijskimi kolegi, saj je njihova prisotnost precej manj moteča. Ob prisotnosti kamer se namreč mnogi ljudje počutijo nelagodno. Prisotnost kamer tako lahko spreminja oziroma vpliva na realno dogajanje (glej Kerrane in Yagoda 1998: 20).

Takšen „nezmeden“ jezik je prijazen, jasen, prijeten in primeren ter zmožen voditi bralce k temu, da si ne le predstavljajo, ampak čutijo dogodke.

- Sestavljena karakterizacija oziroma osebnost.
- Posebnosti v stilu: obilna uporaba vejic, klicajev, pomišljajev, poševnega tiska in ločil, ki prej niso obstajala, medklici, nesmiselne besede, onomatopija, posnemanje, pleonazmi (kopičenje besed z enakim pomenom) ...
- Ustvarjanje ritma: še posebno v dolgih prispevkih je potrebno pospešiti ali upočasniti ritem med sekcijami, da zgodba teče nežno in poetično. Pomembni so prehodi z delov besedila z obsežnimi impresionističnimi opisi na krajše, v katerih se akcija ustavi.
- Glas pripovedovalca: različne zgodbe zahtevajo različne pristope.

Zgornje narativne tehnike se uporabljajo tako pri reportažnih kot pri literarnonovinarskih žanrih. Od števila in pogostosti njihovega pojavljanja v besedilu, še posebej pa od ustreznosti njihove rabe, je odvisno, ali bomo besedilo uvrstili med reportažne ali literarnonovinarske žanre. V literarnonovinarskih besedilih mora biti stopnja rabe teh sredstev precej višja. Za literarno novinarstvo je namreč značilno, da sta „informativna in estetska funkcija enakovredni“ (Merljak Zdovc 2007a), zato ta vrsta velja za eno najzahtevnejših novinarskih vrst.

2.5 AKTUALNOST

Aktualnost je – poleg novosti, resničnosti in zanimivosti – značilnost, ki je imanentna novinarskemu diskurzu (glej Košir 1988: 32). Zgodba mora biti aktualna, da se ji nameni prostor v množičnih medijih. Aktualnost je tudi ena od štirih prvin vsakega časopisa. Poleg nje so osnovne razpoznavne lastnosti časopisov še periodičnost, publiciteta in univerzalnost (glej Košir 1988: 15).

Pri definiranju pojma aktualnosti naletimo na dve razlikujoči se opredelitvi. Leksikon novinarstva aktualnost novinarske informacije definira kot „eno od osnovnih značilnosti novinarske informacije; gre za časovno opredeljevanje dogodka oziroma dogajanja. Poznamo dve ravni aktualnosti: čas, ko se dogodek zgodi, in čas objave novinarske informacije o njem“ (Marković 1979: 3). *Slovar slovenskega knjižnega jezika* pa pridevnik aktualen opredeli kot „trenutno pomemben ali zanimiv, sodoben“ (SSKJ 1991: 23).

Na časovno in pomensko komponento pojma aktualnosti opozarjata tudi Manca Košir in Karmen Erjavec. Koširjeva (1988: 15) aktualnost v časovnem smislu – kot merilo, kako hitro po samem dogodku medij posreduje sporočilo o dogodku – nadomesti s pojmom ažurnost. Pojem aktualnost pa ohranja za govor o pomembnih dogodkih. Tudi Merten (v Erjavec 1999: 58) aktualnosti pripisuje predvsem razsežnost pomembnosti: „Aktualnost je /.../ povezana tako z informacijsko vrednostjo določenega dogodka (novost, presenečenje, nezaslišanost) kot tudi s pomembnostjo dogodka za naslovnike.“ Erjavčeva (1999: 58) pa ugotavlja, da se aktualnost v novinarstvu uporablja tako v smislu časovne razsežnosti kot učinkovanja in resničnosti. Pravi, da je aktualnost od druge polovice 18. stoletja postala „sinonim za pomembnost“. A ne zapostavlja niti časovne komponente aktualnosti: „Aktualnost poudarja pomen sedanjosti“ (Erjavec 1999: 59).

3. DEFINICIJA REPORTAŽE IN RAZLIČNE VRSTE REPORTAŽ

Tako kot literarni, filmski, glasbeni in drugi diskurzi je tudi novinarski diskurz razvil svojo žanrovsko klasifikacijo, ki bralcem, gledalcem in poslušalcem ob sprejemanju vsebin pomaga pri njihovem razumevanju, saj novinarski žanri „institucionalizirajo niz pričakovanj, ki se tičejo procesa oblikovanja izjav in njihovega zaključka“ (Milosavljevič 2003: 24) in tako „omogočajo jasnost komunikacije“ (Milosavljevič 2003: 5). Občinstvo ima ob branju komentarja drugačna pričakovanja kot ob branju poročila, pa čeprav je predmet novinarskega upovedovanja v obeh prispevkih isti. Žanrovske konvencije določajo, kakšne so meje novinarjevega oblikovanja sporočila in glede na to tudi občinstvo prilagaja svoja pričakovanja. Jameson (v Taylor 2005: 118) pravi, da so žanri v osnovi literarne institucije ali družbene pogodbe med piscem in določenim občinstvom, katerih funkcija je, da določajo ustrezno rabo določenega kulturnega dela. Značilnosti teh del so odvisne od prostora, v katerem nastajajo. Za nastanek in razvoj novinarskih žanrov so namreč „ključni komunikacijske okoliščine in družbenopolitični kontekst“ (Milosavljevič 2003: 115). Okoliščine upovedovanja so v Sloveniji drugačne kot v Združenih državah, na Kitajskem ali v kateri izmed držav afriške celine, zato se tudi medijski prostori med seboj razlikujejo. Glede na to je potrebno prilagoditi tudi samo umeščanje novinarskih besedil v raznovrstne žanre.

V *Nastavkih za teorijo novinarskih vrst* (1988) je Manca Košir podala prvo klasifikacijo novinarskih besedil na Slovenskem. Čeprav je od tega minilo že dvajset let in za novinarska besedila, s tem pa tudi novinarske žanre in vrste, velja, da se s spremembami komunikacijskih, zgodovinskih, družbenih, političnih in drugih okoliščin tudi sami spreminjajo, pa je klasifikacija Koširjeve še vedno splošno uveljavljena na področju novinarske stroke v Sloveniji. Kar se tiče klasifikacije reportaž, je nekaj sprememb leta 2003 s svojim delom *Novinarska zgodba* uvedel Milosavljevič, in sicer na ravni vrste. Več novosti na ravni reportažnih žanrov pa je v še neobjavljenem delu *Izginjanje žanrov: definicija in umestitev žanra reportaža v teoriji in praksi* predstavila Sonja Merljak Zdovc.

Poglejmo najprej definicije posameznih pojmov, kot jih je opredelila Koširjeva, nato pa klasifikacije reportažnih žanrov po posameznih avtorjih.

3.1 ZVRST, VRSTA IN ŽANR

Koširjeva (1988: 31) žanr kot stalno obliko novinarskega sporočanja definira kot „tip novinarskega diskurza, za katerega je značilna določena tipična forma, v kateri je upovedana določena snov (predmet), ki je tipsko strukturirana in izražena z zanjo tipičnimi jezikovnimi sredstvi“.

Vrsta je širši pojem kot žanr. Je družina žanrov, ki imajo določene skupne lastnosti, ki jih druge družine nimajo. In nasprotno – žanr je član družine, variacija, interpretacija vrste. Ima vse lastnosti vrste, a te lastnosti se pri posameznih žanrih določene družine kažejo na različne načine (glej Košir 1988: 31–32).

Še širši pojem kot vrsta pa je novinarska zvrst, pri kateri gre za „razširjeno družino, v kateri se družijo posamezne družine – vrste“ (Košir 1988: 32). Glede na prevladujočo funkcijo oziroma dominantno v besedilu novinarska besedila delimo na dve zvrsti – informativno (vanjo uvrščamo besedila, v katerih prevladuje informativna funkcije in kjer pisec ni prisoten s svojimi mnenji) in interpretativno (vanjo uvrščamo besedila, v katerih prevladuje interpretativna funkcija in kjer so mnenja pisca sestavni del besedila) (glej Košir 1988: 63).

V informativno zvrst Koširjeva (1988: 63) uvrsti vestičarsko, poročevalsko, reportažno in pogovorno vrsto, v interpretativno pa komentatorsko, člankarsko in portretno vrsto.

3.2 MANCA KOŠIR: REPORTAŽNA VRSTA

Koširjeva (1988: 79–80) definira reportažo:

„Reportaža je vrsta novinarskega sporočanja informativne zvrsti; upodablja stanje, situacije, ki so posledica nepredvidljivih in ne nepredvidljivih dramatičnih dogodkov z več prvinami tako, da s pomočjo avtentične pripovedi in opisa atmosfere, ljudi in odnosov z literarnimi sredstvi ukine distanco med naslovnikom ter krajem in časom dogajanja. Reportaža je zapleteno strukturirana in upovedana v trodelni shemi, ki ima za glavo uvod z ekspozicijo, jedro z zapletom, vrhom in razpletom in zaključek, v katerem se izkaže poanta. Avtor je v

tekstu nevtralen v vrednotnem smislu in izrazito prisoten z originalnim stilom in uporabo posebnih, zaznamovanih jezikovnih sredstev.“

Reportažno vrsto sestavljajo trije reportažni žanri:

- Klasična reportaža je žanr, ki je najbližji teoretični definiciji reportaže. Upoveduje dramatične situacije, stanja spopadov, konfliktov in bojov. Za izhodišče ji je „dogodek, o katerem mora poročati tako in s takimi jezikovnimi sredstvi, da ustvari dokument stanja (življenja v libanonski četrti po bombnem napadu, zrušene hiše in obupane ljudi po zemeljskem plazju, katastrofo po černobilski nesreči ...) tako živo, da ima naslovnik občutek, da je sredi te slike“ (Košir 1988: 64). Poleg dominantne informativne funkcije pa klasična reportaža izpolnjuje tudi estetsko funkcijo.
- Reporterska zgodba je reportažni žanr, pri katerem ne gre za opise dramatičnih dogajanj, bitk, spopadov, temveč za zgodbe o ljudeh, ki so zanimivi zaradi določenih stanj. Gre za neaktualne pripovedi o stoletnikih, aktualnejše o kmetijah, ki se ukvarjajo s kmečkim turizmom, o izumirajočih običajih in obrteh, o planšarijah, amaterskih umetnikih ... Način pripovedovanja je takšen, kot je značilno za reportažo, prav tako je shema tridelna, struktura pa je manj zapletena, ker gre za dogajanje z manj prvinami.
- Potopis je reportažni žanr s svojevrstnim predmetom: opisuje kraje, ljudi, običaje in doživlja popotnika, ki je hkrati reporter (glej Košir 1988: 80).

Koširjeva v svoji analizi takratnega tiska na Slovenskem ugotavlja, da se klasična reportaža le izjemoma pojavlja na straneh slovenskih časopisov, se pa predvsem pojavljajo manj pomembne reporterske zgodbe, ki prevzemajo elemente reportaže in njeno strukturo. Gre za pripovedi o osamljenih pastirjih vrh slovenskih planin, stoletnikih, ljudeh, ki se ukvarjajo s staro izumirajočo slovensko obrtjo, družinah, ki so se iz mesta preselile na kmete in gojijo ovce (glej Košir 1988: 64). Za potopise pa trdi, da se pogosto spreminjajo v „turistične razglednice, saj so njihov vir v večji meri turistični vodniki (pisni) kot pa lastna doživetja in dobro poznavanje razmer, zgodovine in tradicije dežele, o kateri teče beseda“ (Košir 1988: 80).

3.3 MARKO MILOSAVLJEVIČ: NOVINARSKA ZGODBA

„Ker so novinarski žanri in vrste produkt oziroma odraz zgodovinskih in drugih značilnosti posamezne družbe, prihaja v njihovih značilnostih in opredelitvah skozi čas do sprememb“ (Milosavljevič 2003: 6). Tako sta tudi reportažna in portretna vrsta, ki ju Koširjeva uvršča v različni novinarski zvrsti (reportažno vrsto v informativno zvrst, portretno vrsto pa v interpretativno zvrst), skozi čas dobili vse več skupnih značilnosti. Milosavljevič (2003: 26) ugotavlja, da avtor v reportaži ni več nujno nevtralen, prav tako pa avtor pri portretu ni nujno vidno prisoten.

Tako obe vrsti zdaj skupaj oblikujeta novo novinarsko vrsto, ki jo Milosavljevič poimenuje novinarska zgodba. Definira jo kot „vrsto novinarskega sporočanja, ki s pomočjo avtentične pripovedi in literarnih sredstev slika dogajanje oziroma stanje ali osebe“ (Milosavljevič 2003: 27). Vanjo združuje klasično reportažo, reportersko zgodbo, potopis in portret. Značilen je izviren in običajno ekspresiven stil pisanja, uporaba zaznamovanih jezikovnih sredstev, zapletena struktura in tridelna shema z uvodom, jedrom in zaključkom. Novinarska zgodba je utemeljena na predhodni vesti, kljub bolj ohlapni časovni navezavi na aktualne dogodke – vsekakor ne tako hitri navezavi kot pri informativnih vrstah, kot sta vest in poročilo – pa so zanjo značilna tudi novost, pomembnost in zanimivost. Ima tudi estetske, leposlovne in literarne dimenzije, a te so drugotnega pomena in še vedno jo v prvi vrsti uvrščamo med novinarska besedila (glej Milosavljevič 2003: 27).

3.4 SONJA MERLJAK ZDOVC: REPORTAŽA

Merljak Zdovčeva (2007a) je vnesla več sprememb v klasifikacijo Koširjeve. Ugotavlja, da terminologija in definicije reportažnih žanrov ne ustrezajo več stanju v praksi, saj določenih prispevkov – gre za besedila, ki temeljijo na zgodbi – ni mogoče umestiti v nobenega od obstoječih žanrov. To je skupina besedil, pri katerih ne gre za reporterske zgodbe, ki so predvsem površinske zgodbe o običajnih ljudeh z nenavadnimi lastnostmi in se „približujejo besedilom v tabloidih“ (Merljak Zdovc 2007a), niti za klasične reportaže, saj njihova estetska funkcija ni uresničena v tolikšni meri, da bi reportaža lahko prerasla svoj referenčni okvir.

Tako Merljak Zdovčeva opredeli nov žanr – žanr reportaža, ki ga definira kot „novinarski žanr reportažne vrste, ki poskuša bralcu približati neko (zapleteno) dogajanje, in sicer tako, da se bralec poistoveti z glavnim junakom“ (Merljak Zdovc 2007a). Žanr reportaža ima naslednje značilnosti:

- Ponavadi pripoveduje o tem, kako ljudje živijo vsakdanje življenje.
- Izhaja lahko iz dogodka, ki je bil dovolj pomemben, da so ga predstavili v časopisni vesti ali poročilu.
- Novinar poskuša bralcu prikazati ozadje in kontekst: to doseže z uporabo romanesknih tehnik. Bralcu naslika sliko in mu tako poskuša približati tudi najbolj zapletene teme. Bralec se na reportažo čustveno odzove, saj novinar prav s slikanjem slike (na primer z uporabo podrobnosti, ki bralca umestijo v dogajanje, tako da ga vidi) poskuša premostiti razdaljo med dogajanjem in bralcem. Tako obenem spodbuja razumevanje, ne pa obsojanja.
- Pomembna je lestvica abstrakcije: novinar popelje bralca iz konkretnega dogodka, do neke abstraktne resnice, spoznanja (glej Merljak Zdovc 2007a).

Reportaže nimajo estetske funkcije, toda opisujejo tudi dramatična dogajanja, bitke in spopade za vsakodnevno preživetje. Forma reportaž je bolj kompleksna od forme reporterskih zgodb, z uporabo narativnih elementov pa problem popularizirajo in spodbujajo k razumevanju problema, ne pa k moraliziranju (glej Merljak Zdovc 2007a).

To pa ni edina sprememba, ki jo uvede Merljak Zdovčeva. Definira tudi novo novinarsko vrsto – literarno novinarstvo. „Literarno novinarstvo je vrsta novinarskega sporočanja informativne zvrsti, ki iz novinarstva jemlje resnična dejstva in dogodke, dogajanja in stanja, iz literature pa literarna sredstva za upovedovanje teh dogodkov“ (Merljak Zdovc 2007a). V to vrsto se uvrščajo prispevki različnih žanrov, ki utrezajo navedenim kriterijem – gre za literarno reportažo, literarni portret in literarni potopis. Merljak Zdovčeva torej klasično reportažo iz reportažne vrste prestavi v vrsto literarno novinarstvo in jo preimenuje v literarno reportažo.

Po novi klasifikaciji reportažno vrsto ponovno sestavljajo trije žanri – reportaža, reporterska zgodba in potopis. Če je pri žanru reportaža ali žanru potopis količina ustrezno rabljenih romanesknih tehnik tolikšna, da se estetska funkcija izenači z informativno funkcijo besedila, kar pomeni, da bo besedilo ostalo aktualno tudi ko preraste svoj časovno-prostorski okvir, se to besedilo uvrsti v novo novinarsko vrsto – literarno novinarstvo in poimenuje s pridevnikom

literarni: literarna reportaža, literarni potopis ali literarni portret. Pri reporterskih zgodbah gre že v osnovi za manj kvalitetna besedila, ki sicer lahko uporabljajo literarne tehnike, a večinoma nezavedno in nepremišljeno ali pa z namenom doseganja posebnih učinkov pri občinstvu, ki pa niso v skladu z nameni literarnega novinarstva (namesto „*engaging-in-public-debate*“ odziva dosegajo „*spitting-out-the-coffee*“ (Schudson 2003: 181) odziv, torej namesto da bi spodbujale k razumevanju in nadaljnji razpravi, si reporterske zgodbe predvsem prizadevajo doseči odziv presenečenja in šokiranosti ter spodbujajo obsojanje in moraliziranje).

4. REPORTAŽNA VRSTA IN AKTUALNO DOGAJANJE

Ker je predmet mojega praktičnega raziskovanja slovenskih časnikov aktualno dogajanje v reportažnih žanrih, je potrebno nekaj besed nameniti tudi aktualnemu dogajanju v časnikih nasploh in drugim vrstam in žanrom, v katerih novinarji upovedujejo aktualne dogodke. Pojem aktualno sem že definirala v drugem poglavju, v tem poglavju pa se bom bolj podrobno posvetila aktualnemu dogajanju v časnikih. Reportažni žanri so le eden od številnih načinov pisanja o aktualnih dogodkih in imajo v tej vlogi svoje prednosti in slabosti. Pri slednjih je večkrat izpostavljena t. i. „neobjektivnost“ reportažnih žanrov. Za konec se bom dotaknila še tem, ki so predmet reportažne vrste. Ali reportaža resnično lahko govori prav o vsem ali obstaja posebna skupina tem, ki se največkrat pojavljajo kot predmet reportažnega upovedovanja? Te ugotovitve mi bodo v pomoč tudi pri mojem praktičnem raziskovanju.

4.1 AKTUALNI DOGODKI V ČASNIKIH

Kot smo ugotovili že pri definiciji aktualnosti, gre pri aktualnem dogodku za dve ravni – čas in pomembnost. Koširjeva (1988: 15) je časovno določenost nadomestila z ažurnostjo in aktualnost pojmuje kot oznako pomembnosti dogodka. To je za časopise vsekakor pomembno, saj bi jih zaradi vse hitrejših prenosnikov novic, ki so tisku konkurenčni, le težko še označili za posrednike aktualnega dogajanja, če bi aktualnost upoštevali le kot hitrost objave informacije o nekem dogodku. Internet, radio in televizija lahko veliko hitreje posredujejo novice o aktualnih dogodkih doma in po svetu. A čeprav časovno pojmovano aktualnost nadomestimo z ažurnostjo, lahko aktualne dogodke opredelimo tudi časovno. „Aktualnost poudarja pomen sedanjosti“ (Erjavec 1999: 59) in pri aktualnih dogodkih gre res v veliki meri za dogodke, ki se dogajajo v sedanjosti; če gledamo z vidika časopisa, za dogodke, ki so se zgodili tistega dne do zaključka redakcije, včasih tudi kakšen dan ali dva prej, če je njihova pomembnost tolikšna, da si še zaslužijo prostor v časopisu. Le redko gre za dogodke, ki so se zgodili pred meseci, leti, desetletji – če se tovrstni dogodki pojavijo v medijih, je to običajno zaradi njihove povezanosti z aktualnim dogodkom – dogodkom sedanjosti.

Pomembnost oziroma aktualnost dogodka je subjektivna kategorija. Pogojena je s številnimi okoliščinami (časovno-prostorskimi, družbenimi, zgodovinskimi, političnimi). Dogodek, ki se

je zgodil v manjšem kraju, bo aktualen za številne člane lokalne skupnosti, tudi za lokalni časopis, medtem ko na nacionalni ravni ta dogodek ne bo imel nobene pomembnosti in ne bo aktualen. Tudi dogodek na nacionalni ravni, na primer sprejetje zakona o istospolni partnerski skupnosti, je lahko za nekatere državljane izredno pomemben, za druge pa prav nič. Zaradi različnih uredniških politik časnikov lahko določen časnik nek dogodek uvrsti na naslovno stran, drugi pa mu sploh ne nameni prostora. Aktualnost je poleg periodičnosti, publicitete in univerzalnosti osnovna razpoznavna lastnost časopisov (glej Košir 1988: 15); zadeva, o kateri prispevek govori, torej mora biti aktualna, da sploh dobi prostor v časniku. A vemo, da so dogodki in s tem časopisni prispevki lahko bolj ali manj aktualni. Uredniki tako vsak dan ocenjujejo, kako aktualen oziroma pomemben je nek prispevek, in mu glede na to določajo prostor v časopisu. Vsak časnik ima stalno razporeditev strani, ki bralcu – navadno že s poimenovanjem – nakazuje, kakšne bodo teme in tudi kolikšna bo njihova pomembnost. Prispevki o najbolj aktualnih dogodkih se v vsakem časopisu znajdejo na prvi strani, včasih jim na notranjih straneh sledijo dodatni prispevki, nadaljevanja, komentarji. Na notranjih straneh imajo časniki razporejene sekcije, ki bralcu povedo temo upovedovanja (svet, šport, gospodarstvo, kultura, kronika ...) ali pa označujejo, da gre za najpomembnejše dogodke (rubrike 'Dnevni dogodki' v *Delu*, 'V ospredju' v *Dnevniku* in 'V žarišču' v *Večeru* so na prvih straneh vseh časnikov in vsebujejo najpomembnejše, torej najaktualnejše dogodke).

Tako Koširjeva kot Merljak Zdovčeva trdita, da v reportažnih žanrih prevladuje informativna funkcija in jih tako uvrščata v informativno zvrst. Žanri informativne zvrsti po Koširjevi (1988) informirajo o:

- dogodku (vestičarska vrsta),
- dogajanju (poročevalska vrsta),
- stanju (reportažna vrsta),
- pogovoru (pogovorna vrsta).

Ko govorimo o aktualnem dogajanju, na časopisnih straneh nesporno prevladujejo prispevki vestičarske in poročevalske vrste. To potrjuje analiza zastopanosti posameznih žanrov na naslovni in zadnji strani časnikov *Delo*, *Dnevnik* in *Večer*, ki jo je Milosavljevič (2003: 125–126) izvedel za leta 1970, 1980, 1990 in 2000. Z vestičarsko vrsto se ne bom podrobneje ukvarjala, saj gre praviloma za po velikosti manjše dogodke z relativno malo prvinami (glej Košir 1988: 69), ki so kot taki lahko le izhodišče za temo reportaže. Podrobneje pa se bom

dotaknila poročevalske vrste, saj menim, da lahko o določenem dogajanju pogosto poročamo tako v poročevalskih kot v reportažnih žanrih.

Poročevalska vrsta je vrsta novinarskega sporočanja, ki obvešča o poteku preteklih, praviloma predvidljivih dogajanj, večjih in po obsegu širših ter samih po sebi razumljivih tako, da poveže dejstva iz prve podatkovne sheme v dogajalski lok, ki zbudi pri naslovniku občutek bližine dogajanja in celovite informiranosti o tem, kaj se je zgodilo. Avtor je pretežno odsoten iz besedila in je najpogosteje nevtralen opazovalec dogajanja (glej Košir 1988: 77).

Koširjeva (1988: 77) v poročevalsko vrsto uvršča naslednje žanre: običajno poročilo, komentatorsko poročilo, reportersko poročilo, nekrolog in prikaz. Nekrolog (govori o življenju pokojne osebe) in prikaz (gre za kritiko ali oceno nekega dela, a v besedilu nad interpretativno prevladuje prikazovalna funkcija) nas ne bosta podrobneje zanimala, pogledjmo pa značilnosti prvih treh žanrov:

- Običajno poročilo v kronološkem ali pomembnostnem redu poroča o poteku različnih sestankov, srečanj in obiskov. Ponavadi so najpomembnejše informacije zapisane že v uvodu.
- Komentatorsko poročilo poleg informativne funkcije, ki je dominantna, opravlja še komentatorsko.
- Reportersko poročilo ukinja distanco med naslovnikom in dogodkom tako, da reporter opisuje dogajanje živo, se posveča detajlom, zapisuje pogovore, opisuje atmosfero. Bistveno je, da besedilo pripelje naslovnika na kraj dogajanja in v ta namen poročevalec uporablja jezikovna sredstva, ki niso značilna za druge poročevalske žanre: ekspresivno izrazje, slikoviti, plastični opisi, dialogiziran govor, žargonske besede itd. Posebni poročevalci in fotoreporterji na kraju dogajanja si prizadevajo za čim bolj avtentično poročanje (glej Košir 1988: 77).

Reportersko poročilo je za analizo tega diplomskega dela še posebej zanimivo, saj mu Koširjeva pripisuje številne lastnosti, ki so značilne tudi za reportažne žanre in ki sem jih že navedla v prejšnjih poglavjih – uporaba dialogov in detajlov (po Wolfu dve od štirih osnovnih orodij novega žurnalizma), ekspresivna jezikovna sredstva, ki so značilna za pripovedno novinarstvo, prisotnost poročevalca na kraju dogajanja (po Amonovi⁷ (v Šurc 1989: 65) je

---

7 Amonova navaja šest kriterijev za določitev reportaže: 1. PRİČUJOČNOST: Pisec reportaže mora biti neposredna priča dogodka, ki ga obravnava. Zato lahko reportaža, kot pravi Vladimir Biti, „spreminja

pričujočnost prvi kriterij za določitev reportaže, po Koširjevi (1988: 78) pa „strukturalna prvina reportaže in tista specifičnost, ki loči reportažo od drugih vrst novinarskega sporočanja v tolikšni meri, da smo zanjo 'ustanovili' posebno družino“, avtentična pripoved, opis atmosfere, ukinitvev distance med naslovnikom in dogodkom (elementi, ki so tudi del definicije reportažne vrste Mance Košir).

Koširjeva se podobnostim in razlikam med reporterskim poročilom in reportažo ne posveča. Iz njenih definicij poročevalske in reportažne vrste lahko sklepam, da je glavna razlika med njima predmet novinarskega sporočila – pri poročevalski vrsti in reporterskem poročilu je to potek dogajanja, pri reportažni vrsti pa stanje, situacija. Koširjeva (1988: 78) izpostavlja predvsem razliko med predmetoma vestičarske in reportažne vrste. Predmet vestičarske vrste je en sam dogodek, za reportažo pa je en dogodek premalo. „Reportaža se ukvarja z več ali mnogimi dogodki, z različnimi ljudmi, s številnimi odnosi in razmerji“ (Košir 1988: 78). Na tem mestu bi bilo potrebno bolj specifično izpostaviti tudi razliko med potekom dogajanja in stanjem. V spletnem arhivu časnika *Delo* na strani www.delo.si med prispevki, ki imajo v nadnaslovu oznako reportaža, ne najdemo samo prispevkov, ki imajo za predmet novinarskega sporočila določeno stanje, ampak tudi prispevke, ki upovedujejo prav dogodke in dogajanja, ki so po Koširjevi predmet reporterskih poročil. Takšni so na primer prispevki *Nočemo meja, pravijo protestniki* Barbare Kramžar iz *Dela* (10. 4. 2006) o demonstracijah proti novi zakonodaji o priseljencih v ZDA, *V Peklu: mobilni telefoni tistih, ki so umrli, pa so še kar naprej zvonili* Davida Beriaina iz *Nedela* (14. 3. 2004) o terorističnih napadih v Madridu, *Na poti spoznanja* Agate Tomažič iz *Dela* (29. 5. 2006) o srečanju Gibanja za pravičnost in razvoj in *Boj se je šele začel, pravijo jezni mladeniči* Boštjana Videmška iz *Dela* (8. 11. 2005) o nemirih v Franciji. Ti prispevki govorijo o dogajanjih, ki jih Koširjeva označi kot dramatična (demonstracije, napadi, pomembna zborovanja, upori), pri vseh gre za poročanja s kraja dogajanja, v večji ali manjši meri je značilna raba ekspresivnega izrazja, značilni so opisi podrobnosti in vključevanje čustev. Vsi prispevki imajo v nadnaslovu oznako *reportaža*, kar dokazuje, da jih novinarji in uredniki, pa tudi bralci uvrščajo v reportažno, in ne poročevalsko vrsto. Ločevanje med reportažami in reporterskimi poročili je torej nejasno, kar ne preseneča, saj je poročevalska vrsta „reportaži najbolj podobna vrsta“ (Košir 1988: 79).

---

dogodke v doživljaj“, ker jih reporter najprej sam doživlja. 2. PREVERLJIVOST: Avtor kljub dovoljeni uporabi najrazličnejših literarnih prvin, ki pri recipientu zbujajo emocije, izključuje samo izmišljotino. 3. AKTUALNOST. 4. LITERARNOST. 5. INFORMATIVNOST. 6. POROČANJE: Gre za poročanje in ustvarjanje slike nekega položaja, situacije. Brez poročanja reportaža ne more obstajati (glej Šurc 1989: 65).

Potrebna bi bila posebna analiza, s katero bi natančneje opredelili razlike med reporterskimi poročili in reportažami, vendar pa to že presega raziskovalne okvire tega diplomskega dela⁸.

4.2 PREDNOSTI UPORABE REPORTAŽNIH ŽANROV V ČASNIKIH

Kot sem omenila že v uvodu, morajo časopisi v komunikacijskem okolju, ko jih pri sporočanju novic prehitijo internet, radio in televizija in ko so novice posredovane tudi že prek mobilnih telefonov, bralcem ponuditi nekaj več, reši jih lahko „dodana vrednost“ (Merljak Zdovc 2007b). Marsikateri bralec je novice o glavnih dnevnih dogodkih videl že na večernih televizijskih poročilih, slišal pri jutranjih radijskih novicah ali ob katerem koli času prebral na internetnih straneh. Eden od načinov dodajanja vrednosti časopisom so tudi reportaže, s katerimi se informacije obdelajo na drugačen, bolj privlačen in bolj zanimiv način.

Pomembna razlika med poročevalsko in reportažno vrsto je struktura prispevkov. Pri reportažnih žanrih je bistvena struktura z uvodom, jedrom in zaključkom, pri čemer je cilj uvoda, da bralca pritegne k nadaljnjemu branju. Pri poročevalskih žanrih pa je najpogosteje uporabljena oblika obrnjene piramide, pri kateri novinar informacije v prispevku razvrsti po pomembnosti. Pri tej obliki novinarskega poročanja bralec običajno že v uvodu izve vse najpomembnejše informacije oziroma odgovore na osnovna vprašanja – kdo?, kaj?, kje?, kdaj?, kako?, zakaj? Po uvodu lahko bralec mirno preneha z branjem prispevka ali pa nadaljuje, če ga zadeva bolj zanima, sama oblika pa bralca ne spodbuja k nadaljnjemu branju prispevka. Struktura obrnjene piramide ostaja osnovna struktura novinarjev, saj gre za „najbolj učinkovito strukturo za hitro in jasno posredovanje novic“ (Kennedy in drugi 1993: 103). Tudi v Združenih državah, kjer so se reportaže (*feature stories*) najprej uveljavile, ta stil pisanja predstavlja le manjši del: 69 % vseh prispevkov ima strukturo obrnjene piramide, 18 % uporablja reportažno strukturo, 12 % pa komentatorsko (glej Readership Institute).

A postavlja se vprašanje, če je smiselno, da struktura obrnjene piramide ostane osnovna in prevladujoča oblika časopisnih prispevkov, ko so številni bralci osnovne informacije o

---

⁸ V analizi empiričnega dela te diplomske naloge bom ob prispevkih, pri katerih se bo pojavila dilema, ali se uvrščajo v žanr reportersko poročilo ali v katerega od reportažnih žanrov, prispevek uvrstila v ustrezno vrsto glede na to, katere prvine bodo prevladovale. Če bodo poročevalske prvine prevladovale nad reportažnimi, prispevka ne bom upoštevala v raziskavi, v nasprotnem primeru bom prispevek uvrstila v reportažno vrsto.

dogajanju izvedeli že iz drugih medijev. Časopis lahko prav s sporočanjem dogajanja z uporabo pripovednih tehnik preko reportažnih žanrov bralcu ponudi to dodano vrednost oziroma nekaj, zaradi česar bo bralec še obdržal naročnino in zjutraj segel po časopisu. „Bralci imajo radi dobro zgodbo. Ljudje so jih imeli od nekdaj radi,“ je dejala namestnica odgovornega urednika časnika *Seattle Times* Jacqui Banaszynski (v Merljak Zdovc 2005b). Tudi različne raziskave so pokazale, da so prispevki v obliki zgodb dobro sprejeti pri bralcih. V anketi Mojce Krajnc (2006: 35) so se med slovenskimi bralci časopisov reportaže izkazale za najbolj priljubljen novinarski žanr. Reportažne strani v *Delu* so po Delovi interni raziskavi po branosti pred športom in dvakrat bolj brane kot kultura. Reportažne strani prebira 38 % bralcev, šport 37,2 %, kulturo pa 20,2 % (glej Milosavljevič 2003: 125).

Tudi tuje raziskave potrjujejo koristnost reportažnih žanrov in uporabe narativnih elementov v prispevkih. „Preporod naracije je del splošnega preporoda časopisov za ohranjanje naklad“ (Hart v Kirtz 2003). Študija ameriškega Readership Institute je pokazala, da morajo biti časopisi, če želijo obdržati in povečati svoje občinstvo, „lažji za branje“, kar pomeni, da mora biti časopis urejen tako, da bralci lažje najdejo iskane vsebine, te pa morajo biti napisane tako, da je branje sproščujoče. K slednjemu v veliki meri pripomorejo prav narativne tehnike. Rezultati raziskave so še pokazali, da so bralci časopisov, ki objavljajo več političnih reportaž, bolj zadovoljni s pokrivanjem političnih tem. Časopisi, ki vsebujejo več v narativnem stilu napisanih prispevkov, med bralci veljajo za bolj odkrite, zabavne, domače, inteligentne, v središči dogajanja in v stiku z vrednotami bralcev (glej Readership Institute).

A pri prednostih uporabe reportažnih žanrov v časopisih ne moremo ostati zgolj pri povečevanju branosti in priljubljenosti med bralci, saj bi v tem primeru pristajali na popolno prilagajanje časopisne vsebine željam bralcev, kar pogosto vodi v znižanje kakovosti vsebin, izginjanje za družbo relevantnih tem iz časopisov, poudarjanje izključno zabavne funkcije prispevkov in splošno tabloidizacijo časopisov. Žanri reportažne vrste imajo poleg priljubljenosti pri bralcih tudi druge prednosti, saj tovrstno pisanje omogoča poglobljeno obravnavanje tem, umeščenih v širši kontekst, skupaj z obširno predstavitvijo akterjev, dogajanja in ozadja. To pa pomeni kvalitetne prispevke, ki si jih želijo tako bralci kot uredniki in lastniki časopisov.

„Vsak dobro uravnotežen časopis z dobro uredniško politiko ima določeno količino reportažnih prispevkov, brez katerih je časopis očitno slabši, revnejši, njegovi bralci pa slabše

informirani“ (Harris in Spark 1993: 183). Podobno Mark Kramer (v Kirtz 2003) meni, da narativni prijemi, kot so določanje kraja dogajanja, raba dialoga in čutno opisovanje, lahko izboljšajo vsak prispevek v časopisu. Dobri reportažni prispevki torej ne zagotavljajo le večje branosti, temveč tudi večjo kakovost časopisa. Reportažni žanri dajejo novinarju možnost, da temeljito obdela temo, o kateri piše, da bralcu ponudi več, kot bi mu lahko v poročevalskih žanrih, in da časniku zagotovi tisto želeno dodano vrednost.

Pisci reportaž so tisti novinarji, ki bodo najverjetneje pretresli vsebino časopisa, presenetili z nepričakovano spremembo ob koncu zgodbe, ki bodo zadevo raziskali globlje. Ker jim je običajno namenjeno več prostora kot piscem novic, si lahko postavljajo vprašanja o tem, na kakšen način živimo in delujemo, zabavajo bralce z inteligentnostjo in ustvarjalnostjo, šokirajo, razlagajo, razkrivajo, se odzivajo, skrbijo, navdihujejo, informirajo in razsvetlujejo (glej Taylor 2005: 118). Reportaža vsebuje poročevalsko, psihološko, sociološko in filozofsko nadgradnjo obravnave teme (glej Slavković 1981: 263). Keeble (1998: 216) pravi, da reportaže vsebujejo več komentarja, analize, barvitosti, ozadja in večjo raznolikost virov kot novice, zapisane v poročilih ali vesteh, ter bolj poglobljeno raziskujejo večje število zadev. Tudi Itule in Anderson (2000: 214) reportažam pripisujeta številne pomembne naloge, saj reportaže:

- profilirajo ljudi, ki so akterji dogodka,
- razlagajo dogodke,
- analizirajo, kaj se dogaja po svetu, v državi in družbi,
- učijo občinstvo, kako kaj narediti,
- predlagajo boljše načine delovanja v zapletenem svetu,
- proučujejo trende in spremembe v družbi,
- zabavajo.

Zaključimo z mislijo Taylorjeve (2005: 119), da imajo „najboljše reportaže moč, da izzivajo sprejeta prepričanja in celo delujejo kot povod za spremembe“. S tem novinarstvo vsekakor uresničuje svojo vlogo četrte veje oblasti oziroma „psa čuvaja“, ki mora nadzorovati oblast in opozarjati na nepravilnosti in napake vladajočih ter – ko je potrebno – zahtevati ustrezne spremembe.

Ko govorimo o kakovostnih potencialih reportažnih žanrov, pa se srečamo tudi z negativnimi lastnostmi, ki so lahko značilne za reportažno vrsto. Zgoraj navedene značilnosti reportaž v teoriji vsekakor držijo, v praksi pa je slika nemalokrat drugačna.

4.3 SLABOSTI UPORABE REPORTAŽNIH ŽANROV V ČASNIKIH

Za prispevke iz informativne zvrsti je značilno, da „se kažejo kot objektivna⁹ sporočila, v katerih je avtor s svojimi mnenji od predmeta distanciran in odsoten“ (Košir 1988: 63). V reportažnih žanrih res prevladuje informativna funkcija, zaradi česar jih uvrščamo v informativno zvrst, toda po prisotnosti avtorja se nekoliko razlikujejo od poročevalskih in vestičarskih žanrov. „Avtor je izrazito prisoten z originalnim stilom in uporabo posebnih, zaznamovanih jezikovnih sredstev“, za reportažno vrsto meni Koširjeva (1988: 80). Milosavljevič (2003: 26) petnajst let kasneje ugotavlja, da „avtor v reportaži ni več (nujno) nevtralen“. V reportažnih žanrih imajo avtorji veliko več svobode, tako pri izbiri sredstev (tudi ekspresivnih) za pisanje, kot pri izbiri same snovi – katere dogodke bodo vključili in katere izpustili, katere akterje bodo postavili v ospredje, katere dialoge bodo izpostavili, katere značilnosti poudarili. Čeprav naj avtor v reportaži ne bi neposredno napisal svojega mnenja, pa sami okvirji reportažne vrste piscu dovoljujejo, da na različne načine izrazi svoje mišljenje. „Reportaža ni preprosto odraz stvarnosti, temveč mnenje o njej s perspektive neke ideje in morale – iz množice dejstev (reporter) izbere eno, toda izbere tudi opazovalno mesto in zaključek. To je proces ustvarjanja – v objektivni svet reporter vnaša subjektivno sodbo o njem“ (Slavković v Marković 1979: 268).

„Neobjektivnost“ kot potencialna lastnost reportaže zagotovo vpliva na to, da se uredniki veliko pogosteje odločajo na časopisne strani uvrščati poročevalske žanre, pri katerih imajo pisci veliko manj svobode in ki veljajo za bolj „objektivne“ oziroma nepristranske žanre kot reportažni, saj je avtor v poročevalskih žanrih prisoten v manjši meri. Novinarji, ki delujejo na pomembnih področjih, kot so politika, policija in drugo, običajno ohranjajo določeno distanco do svojih subjektov, virov in občinstva – v imenu objektivnega in nepristranskega poročanja (glej Romano in Hippocrates 2001: 166). A na očitek o nepristranskosti lahko gledamo tudi z druge strani. Dobra reportaža zahteva obširno preiskovalno delo (da bi napisal kvalitetno

---

9 Objektivnega sporočanja ni, saj vsak novinar podaja svojo interpretacijo stvarnosti; objektivnost lahko ostaja le kot ideal, h kateremu stremimo, a se mu nikoli ne približamo (glej Košir 1988: 11–13).

reportažo, mora novinar govoriti z velikim številom virov, raziskati ozadje zadeve, zadevo umestiti v kontekst in za vse to običajno porabi veliko časa), ponavadi gre za precej več preiskovanja kot pri pisanju običajnega poročila, tako pa pisec reportaže dobi bolj celovit vpogled v zadevo kot pisec poročila. Zato lahko trdim, da je dobra reportaža lahko precej bolj „objektivna“ kot poročilo. Bruce da Silva (v Kirtz 2004), ki je pri *Associated Press* zadolžen za preiskovalno in pripovedno novinarstvo, je prepričan, da ima zaradi globine poročanja „narativno novinarstvo veliko višje standarde resnice“.

Druga stvar, ki jo nekateri avtorji, pa tudi novinarji in uredniki očitajo reportaži, je poudarek na človeku, personalizacija, ki jo reportaže uporabljajo za obdelavo svoje snovi. V številnih časopisih še vedno prevladuje mnenje, da pravo novinarstvo predstavljajo tehtne novice (glej McKay 2000: 80). Te so običajno upovedane v poročevalskih žanrih v obliki obrnjene piramide, njihovo nasprotje pa so mehke novice, ki so običajno predmet reportažnih žanrov. Tako se reportažni vrsti pogosto pripisuje, da se ukvarja s temami, ki za bralce niso pomembne, da je dominantna funkcija zabavanje, da resne časopise približujejo tabloidom in da tudi resnejše teme obravnava tako, da so prispevki polni senzacionalizma in moraliziranja.

Nekateri teoretiki in praktiki trdijo, da resne razlage in analize ne morejo vsebovati kakršnega koli poudarka na personalizaciji in da zgodb, ki temeljijo na ljudeh, ne moremo kombinirati z informativnim, resnim novinarstvom (glej Macdonald 1998: 110–111). S tem že vnaprej izključujejo kakršno koli možnost reportažnih žanrov, ki temeljijo na človeku, da bi lahko kvalitetno obravnavali relevantne teme. Aleen Yentob iz BBC-ja o uporabi osebnih zgodb v novinarstvu pravi: „Če to narediš ustrezno in učinkovito, je to dobro novinarstvo“ (Macdonald 1998: 110). S tem se strinja tudi Macdonaldova, ki v svoji raziskavi pokaže, da personalizacija zgodb ne pomeni nujno trivialnosti, melodramatičnosti in čustvenega spektakla za animiranje občinstva in da za kvalitetno predstavitev in pojasnitev delovanja pomembnih družbenih odnosov in razmerij ter ustvarjanje novega znanja niso potrebne izključno abstrakcija, univerzalnost in racionalnost, temveč je te cilje mogoče doseči tudi z uporabo izkustva, partikularnosti in čustev (glej Macdonald 1998). Tudi Milosavljevič (2003: 16) zavrača tovrstne očitke in pravi, da novinarska zgodba poleg personalizacije in melodramatičnosti uporablja tudi racionalni diskurz in racionalno kritično razpravo. To potrjuje prej opisane potenciale reportaž kot enega kvalitetnejših žanrov v časopisnem novinarstvu. A v raziskavi Macdonaldova tudi ugotovi, da sredstva personalizacije pogosto niso uporabljena tako, kot bi za ustvarjanje kvalitetnega novinarstva morala biti, in da zato

nemalokrat resnično pride do izrabe personalizacije izključno v namen popularizacije vsebin in šokiranja občinstva (glej Macdonald 1998).

Preveč zgodb se osredotoča le na zanimive ljudi, ki pa ne povedo ničesar o sedanji družbi in problemih v njej (Laakaniemi 1995: 212). Podobno za slovenski tisk ugotavljata tudi Koširjeva in Milosavljevič. Koširjeva (1988: 64) je ob analizi slovenskih časopisov v sedemdesetih in osemdesetih letih 20. stoletja ugotovila, da se klasična reportaža, torej žanr, ki ima vse lastnosti, o katerih smo govorili v prejšnjem podpoglavju, le redko pojavi na časopisnih straneh. Pogosteje pa so objavljene manj zahtevne in manj kvalitetne reporterske zgodbe. V analizi prve in zadnje strani *Dela*, *Dnevnika* in *Večera* pa je Milosavljevič (2003: 127) ugotovil, da se novinarska zgodba pojavlja predvsem na zadnji strani *Dela*, in sicer v obliki žanra reporterska zgodba, medtem ko se ostali žanri (portreti, prave reportaže in potopisi) niso pojavljali.

Reportaže torej v praksi pogosto ne zadovoljijo zahtev kvalitetnega novinarstva in se prepogosto pojavljajo predvsem v obliki reporterskih zgodb. Na to vplivajo tudi trije elementi, ki so bolj objektivne narave in so pomembni že pred samim začetkom nastajanja zgodbe. Ti elementi so čas, stroški in sposobnosti novinarjev.

Novinarska zgodba je bolj zahteven, zamuden in dražji žanr (Milosavljevič 2003: 100). Clark (2004) trdi, da za reportažo novinar ne porabi bistveno več časa, Laakaniemi (1995: 248) pa piše, da dobro reportažo pisec lahko le redko razišče in napiše v enem dnevu in da je običajno potrebno več časa. Glede na to, da danes veliko prispevkov nastane zgolj z uporabo telefonskih klicev in elektronske pošte, novinarji pa se ne premaknejo izpred računalnika, medtem ko reportažna vrsta zahteva prav slednje – da gre novinar na kraj dogajanja, da začuti dogajanje – kar pa terja čas (in denar), lahko trdim, da upovedovanje dogajanja v reportažni vrsti običajno vzame več časa kot upovedovanje v poročevalski vrsti.

Denarna komponenta je še posebej pomembna pri pisanju o bolj oddaljenih dogodkih. „V medijskem spektaklu igra namreč kapital odločilno vlogo in dobiček je privilegirani motiv“ (Košir 2003: 63). „Temeljni cilj slehernega časnika, časopisa, televizijske postaje, filmskega studia ali kabelskega sistema je dobiček“ (Day v Košir 2003: 63). Če uredniki želijo objaviti reportažo o določenem dogajanju, morajo na kraj dogajanja poslati novinarja, kar pomeni določene potne stroške, ki so lahko za dogodke v tujini precej visoki. Zato je za časopis veliko

ceneje, če v običajnem poročilu povzame dogajanje po tiskovnih agencijah. Tako se pokrivanje domačih in mednarodnih dogodkov med časopisi pogosto komajda razlikuje, saj zaradi varčevanja časopisne hiše zmanjšujejo število zaposlenih in se vse pogosteje poslužujejo agencijskih novic (glej The Economist 2006b).

Tretji v sklopu elementov, ki negativno vplivajo na pojavljanje reportaže vrste v časnikih, pa je, da pisanje dobrih reportažnih zgodb od novinarja zahteva večje sposobnosti in znanja. „Pisanje reportaže ni avtomatizirano, šablonizirano /.../ delanje, ampak ustvarjanje“ (Košir 1988: 79). Reportaže od pisca ne zahtevajo le velikih sposobnosti raziskovanja, kot smo ugotovili že v poglavju o prednostih reportažne vrste, temveč tudi pisateljske sposobnosti, torej znanje ustrezne rabe pripovednih elementov. „Napisati dobro reportažo je težko; /.../ od avtorja terja mnogo sposobnosti“ (Slavković 1981: 263). Pri pisanju reportaž ne gre za rutinsko, kot to včasih lahko trdimo za pisanje vesti in poročil, temveč ustvarjalno delo. In tudi to vpliva na pogostost pojavljanja kvalitetnih reportaž v časopisih, saj še posebno v dnevnem tisku, kjer je potreba po hitrem in cenejšem ustvarjanju večja, „prihaja do vedno večje shematiziranosti novinarskih zgodb“ (Milosavljevič 2003: 100).

4.4 TEME REPORTAŽNIH ŽANROV

Med teoretiki se pojavljajo različna mnenja o tem, ali je predmet reportaže specifično določen ali pa je tema reportaže lahko karkoli.

Slavković (v Marković 1979: 268) pravi: „Vse kar je človek, pojav ali dogodek, vse kar je življenje, stvarnost – vse je lahko tema za reportažo in iz tega stališča ne moremo postavljati nobenih pravil.“ Podobno meni Harcup: „Reportaže se pojavljajo v vseh oblikah in velikostih, pravzaprav karkoli si lahko zamisliš, se lahko spremeni v temo reportaže“ (Harcup 2005: 140). Tudi Christiansen (v Macdonald 1998: 111) pravi, da „ni zadeve, ni abstraktnega mišljenja, ki je/ga ne bi mogli prenesti na polje človeškega.“

Nekateri avtorji pa imajo drugačen pogled. „Ne strinjamo se z mnenjem, da je lahko prav vse predmet reportaže. Trdimo, da ima tudi ta novinarska vrsta svoj posebni predmet upovedovanja“ (Košir 1988: 78). Koširjeva za predmet reportaže definira stanje – politično stanje določenega okolja, določeno situacijo skupine ljudi, kulturno ali gospodarsko situacijo

določene dežele itd. Dramatičnost je značilna za predmet reportaže – če stanje ni dovolj dramatično, ga mora takšnega narediti reportaža. Torej mora predmet reportaže vsebovati spopad, konflikt in kot taki dogodki se kot primerna tema za reportaže ponujajo revolucije, vojne, upori, stavke, sodni procesi, naravne in druge katastrofe, razburljive športne tekme, življenje z obrobja ipd. (glej Košir 1988: 79).

Tudi Đurić (1986: 117) opaža, da so dogajanja z vojnih prizorišč, napetih športnih dvobojev, torej področij, ki se jih ni mogoče zamisliti brez boja, hvaležen material za reportažne žanre. Toda življenje nasploh ne pozna stanja brez spopadov. Spor okoli razdelitve delovnih pogojev in rezultatov, spor okoli funkcij in možnosti zaposlovanja, okoli vpisa v želeno ali potrebne šole, spor zaradi nepravilne razporeditve in zaporedja na seznamu za stanovanja; tistemu, ki ne pozna človeških odnosov, se bodo te teme zdele neprimerne, nezanimive, dober poznavalec človeških odnosov in dober novinar pa bo napravil veliko besedilo tudi iz na prvi pogled postranske teme (prav tam).

Ugotovimo lahko, da morajo imeti teme, ki so upovedane v reportažni vrsti, določene lastnosti – konflikt, spopad, dramatičnost – da pa lahko dober novinar te lastnosti najde v marsikateri temi. Tematsko področje reportaž je tako izredno široko, opredeljujejo ga ljudje, njihova življenja in izkušnje. „Ljudje v medsebojnem življenju – kot skupine in posamezniki – so jedro vsake reportaže. Novinar opisuje resnične ljudi, stopa v njihovo notranje življenje, išče in kaže njihove motive in gonilno moč za njihova dejanja” (Šinkovec v Ažman 1989: 34). Najboljše zgodbe so običajno o ljudeh (glej Harris in Spark 1993: 184).

Analiza novinarskih zgodb v slovenskih časnikih je pokazala, da je ubesedovanje v obliki novinarskih zgodb odvisno od tematike (glej Milosavljevič 2003: 127). Ugotovimo lahko, da so številne teme, ki se pojavljajo na straneh, ki pokrivajo aktualno dogajanje, in sodijo med t. i. tehtne novice (*hard news*), primerne tudi za obdelavo v reportažnih žanrih. „Pripovedni elementi namreč lahko omehčajo še tako zahtevna gospodarska, znanstvena in politična besedila“ (Merljak Zdovc 2005a: 302). Ker osebna izkušnja osvetli politične zadeve, politični novinarji pogosto pišejo o politiki skozi posameznike. Sims (v Sims in Kramer 1995: 13) ugotavlja, da je bilo 20. stoletje bogato s političnim pisanje literarnih novinarjev (John Reed o mehiški in ruski revoluciji, George Orwell o španski državljanski vojni, James Agee o obdobju depresije, Edgard Snow o kitajski revoluciji, Michael Herr o Vietnamu). Ti avtorji so se kot sodelujoči oziroma priče postavili v dogajanje; niso bili samo neaktivni opazovalci od

daleč. Čeprav njihove zgodbe niso bile osredotočene na izključno običajno življenje, so njihova dela temeljila na vsakodnevnih izkušnjah vojakov in običajnih ljudi, s katerimi so prikazali občutje tistega časa (glej Sims in Kramer, 1995: 13–14).

Tudi v slovenskih časnikih najdemo primere reportaž, ki prikazujejo, kako lahko neko politično temo, ki bi bila v poročilu verjetno manj zanimiva za bralce, obdelamo v reportažnem žanru in s tem nekoliko približamo občinstvu. Tak primer je reportaža *Drugi pohod na Irak* Ervina Hladnika Milharčiča iz *Dela* (23. 5. 2003), ki v prispevku opisuje dogajanje z washingtonske konference o razdelitvi pogodb za obnovo iraške infrastrukture, hkrati pa v prispevku pojasnjuje in razlaga situacijo in zapletena razmerja, ki so nastala ob vprašanju obnove iraške infrastrukture.

Na straneh črne kronike v slovenskih časnikih le redko zasledimo reportažne žanre, saj gre za upovedovanje bodisi nepredvidljivih dogodkov (nesreče, ropi, umori), pri katerih novinarji večinoma niso prisotni na kraju dogajanja, bodisi rutinskih dogodkov, kot so sojenja, o katerih večina novinarjev poroča v poročevalskih žanrih. Da je mogoče tudi iz rutinskih dogodkov, kot so sodne obravnave, napisati dobro zgodbo, je že v obdobju novega žurnalizma dokazal novinar Jimmy Breslin (glej Wolfe 1973: 26–27). Wolfe opisuje, kako je Breslin na kraj dogajanja prišel pred začetkom sojenja, opazoval dogajanje in zbiral podrobnosti, ki so simbolizirale glavnega akterja, spremljal obsodbo in se tudi po končani obravnavi zadržal v okolici sodišče. Tako je zbral material, s katerim je na drugačen način napisal kratko zgodbo o sojenju oziroma obtožbi, polno simboličnih pomenov (prav tam).

Tudi med gospodarskimi temami redko najdemo reportažne prispevke. Teme o ekonomiji so ene najbolj dolgočasnih tem za branje (glej Wolfe 1973: 351). A prispevki, kakršni so zbrani v zbirki *The Money Game* Adama Smitha¹⁰, dokazujejo, da je tudi iz zapletenih razmerij na finančnem trgu in dejstev, ki so pogosto zapisana le v obliki števil v tabelah, mogoče napisati dobro zgodbo. Z uporabo nizanja prizorov, dialogov in statusnih simbolov je Adam Smith popeljal bralca v središče finančnega sistema in hkrati razjasnil nekaj najbolj zaupnih strani finančnega sveta (glej Wolfe 1973: 351). V zgodbi *The Cocoa Game* Smith osvetli številne dejavnike, ki so pomembni pri oblikovanju cene kakava, in bralca popelje v napeto

---

10 Njegovo pravo ime je George J. W. Goodman (glej Wolfe 1973: 352).

situacijo vlaganja kapitala in ustvarjanja dobičkov na trgu kakava (glej Wolfe 1973: 352–362).

Tematsko področje reportažnega pisanja je torej obsežno, teme so raznolike, marsikdaj pa je predvsem od novinarja odvisno, ali bo znal iz tematike izvleči zanimivost, humanost in dramatičnost, ki je potrebna za dobro zgodbo. Kot so pokazali zgornji primeri, ni nujno, da je področje reportažnega omejeno zgolj na mehke novice (*soft news*), temveč so lahko tudi dogodki tehtnih novic (*hard news*) prav tako – ali pa še bolj – uspešno namesto v poročevalskih upovedani v reportažnih žanrih.

5. ANKETA MED SLOVENSKIMI BRALCI

Da bi ugotovila, ali so reportaže tako kot v tujini tudi pri slovenskih bralcih med bolj priljubljenimi časopisnimi žanri, sem izvedla anketo med naključnimi bralci slovenskih časopisov. Osebno in telefonsko anketiranje sta že uveljavljeni metodi anketiranja, v zadnjih letih pa se vse pogosteje uporablja tudi oblika spletnega anketiranja. Ker so nekatera vprašanja in odgovori v anketi (glej prilogo A) precej dolga in zapletena, sem se odločala med osebnim in spletnim anketiranjem, torej med oblikama, pri katerih lahko anketirani vprašanja prebere sam. Odločila sem se za obliko spletnega anketiranja, saj sem ocenila, da bom na ta način lažje dosegla tudi ljudi izven kroga mojih znancev in tako dobila večji in ustrežnejši vzorec.

Anketno zbiranje podatkov po internetu poteka že od konca osemdesetih let, ko so za anketiranje začeli uporabljati elektronsko pošto, sredi devetdestih pa se je začel uporabljati tudi svetovni splet (glej Lozar Manfreda in drugi 2000: 1035). Mnenja strokovnjakov o ustreznosti rabe metode spletnega anketiranja se razlikujejo. Rezultati raziskav Smitha, Findlaterja in Kottlerja, Goinera ter Baldna so pokazale, da je metoda spletnega anketiranja enakovredna bolj uveljavljenim metodam osebnega in telefonskega anketiranja, rezultati raziskav Kwaka in Radlerja, Dietricha, Flemminga in Sonnerja ter Vehovarja, Batagelja in Lozarjeve pa kažejo, da so anketne napake tovrstnega anketiranja večje kot anketne napake pri bolj tradicionalnih metodah (glej Lozar Manfreda in drugi 2000). Vsekakor pa se z vse večjim številom uporabnikov interneta med prebivalci spletno anketiranje vse bolj uveljavlja.

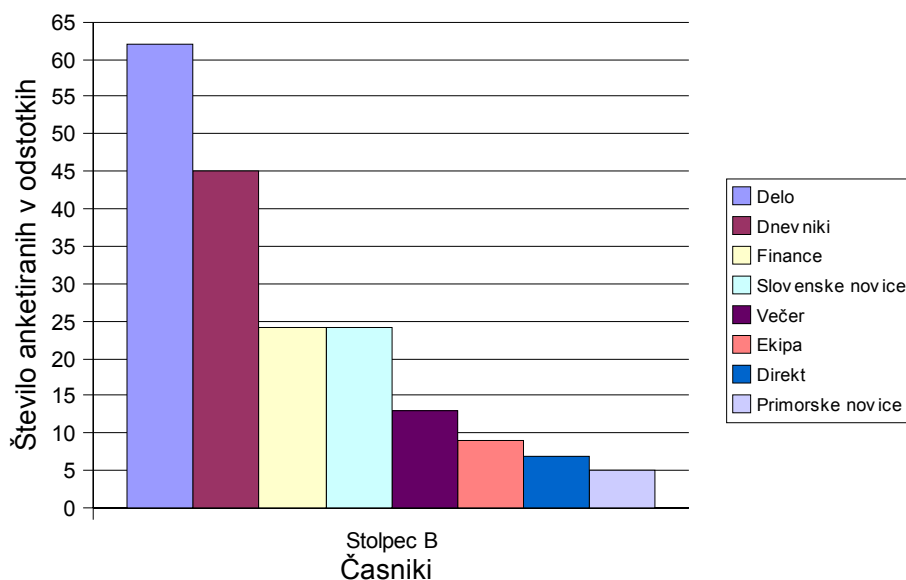
Anketa je bila na spletni strani www.makesurvey.net, ki je namenjena izvajanju spletnih anket, objavljena tri tedne, med 13. avgustom 2007 in 3. septembrom 2007. V tem času je vprašalnik izpolnilo 208 oseb. Del anketiranih je povabilo k reševanju ankete dobilo po elektronski pošti, da pa bi pridobila tudi odgovore oseb izven kroga mojih znancev, sem na različnih spletnih forumih (forumi.si/ol.net, forum.delo.si, www.rtv slo.si/forum, www.ssf dv.org/fdvjevka in www.mobisux.com/forum) objavila vabila k reševanju ankete.

5.1 STRUKTURA ANKETIRANIH IN BRANOST ČASOPISOV

Anketo je izpolnilo 124 žensk (60 % vseh anketiranih) in 84 moških (40 %). Izobrazbena struktura anketiranih je naslednja: štirje anketirani (2 %) so končali največ osnovno šolo, 117 (56 %) jih je končalo srednjo šolo (od tega 34 (16 %) poklicno srednjo šolo in 83 (40 %) gimnazijo), 79 anketiranih (38 %) je imelo višjo, visoko ali univerzitetno izobrazbo, šest anketiranih (3 %) pa je končalo magistrski ali doktorski študij. Dva anketiranca na vprašanje nista odgovorila. Povprečna starost anketiranih je 29 let.

V anketi sem preverjala branost različnih časnikov. Anketirani so odgovarjali na vprašanje *Katere od naslednjih dnevnik časopisov berete?* Med odgovori so bili naštet vsi časniki, ki izhajajo na področju vse Slovenije. Odgovori so bili raznoliki, kar kaže na to, da so vprašalnik izpolnjevali prebivalci iz vseh delov Slovenije. Anketirani so lahko izbrali več časnikov. Rezultati kažejo, da največ ljudi (62 %) bere *Delo*, sledi *Dnevnik* (45 %), nato pa *Finance* in *Slovenske novice* (oba po 24 %) (glej graf 5.1.1).

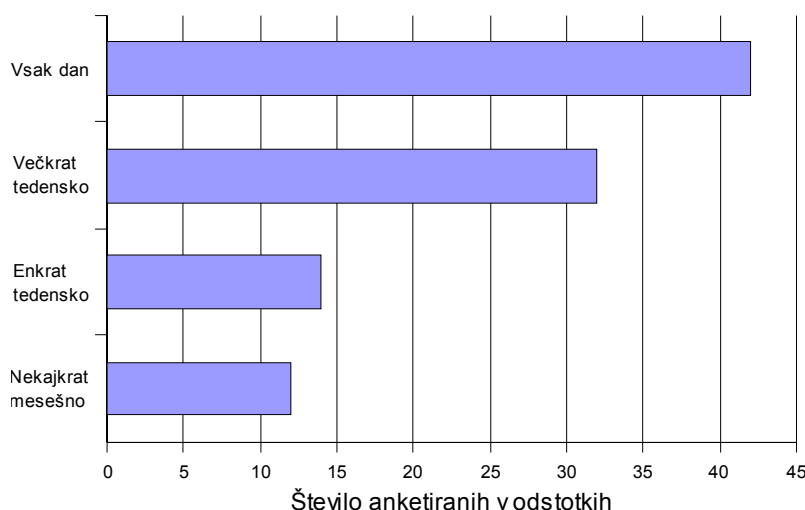
Graf 5.1.1: Branost časnikov

Bralce treh največjih slovenskih dnevnikov (*Dela*, *Dnevnika* in *Večera*) sem spraševala tudi, katere priloge najpogosteje berejo. Med Delovimi prilogami je največ anketiranih navedlo prilogo *Ona*, sledijo *Polet*, *Vikend* in *Sobotna priloga*. Med Dnevnikovimi prilogami sta med anketiranimi najbolj brani *Pilot* in *Objektiv*, med Večerovimi prilogami pa so bralci navajali *Bonbon* in *V soboto*.

Zanimalo me je tudi, kako pogosto anketirani berejo časopise. Odgovori so pokazali, da večina vprašanih (74 %) časopise bere vsak dan ali večkrat tedensko (glej graf 5.1.2).

Graf 5.1.2: Pogostost branja

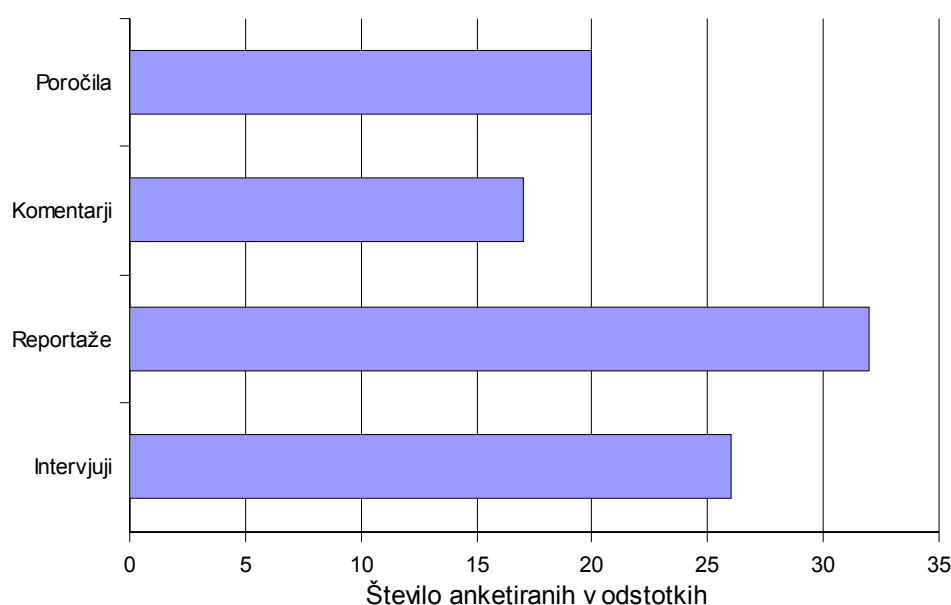
5.2 PRILJUBLJENOST ŽANROV IN KAKOVOST REPORTAŽ

Namen izvajanja te ankete je bil v prvi vrsti ugotoviti, kakšen je odnos slovenskih bralcev do reportažnih žanrov. Ker sem predvidevala, da večina anketiranih ni seznanjenih s strokovnim izrazoslovjem in da ne poznajo klasifikacije različnih reportažnih žanrov, sem tudi v tej anketi izraz *reportaža* uporabljala kot oznako za vse reportažne žanre.

Da bi ugotovila, kako priljubljene so reportaže, sem anketirance spraševala o priljubljenosti novinarskih žanrov. Med odgovori na vprašanje *Prispevki iz katerih novinarskih žanrov se vam zdijo najbolj zanimivi?* so lahko izbirali med *poročili*, *komentarji*, *reportažami*, *intervjuji* in *drugo*. Ker se je velika večina (95 odstotkov) anketiranih odločila za enega izmed prvih

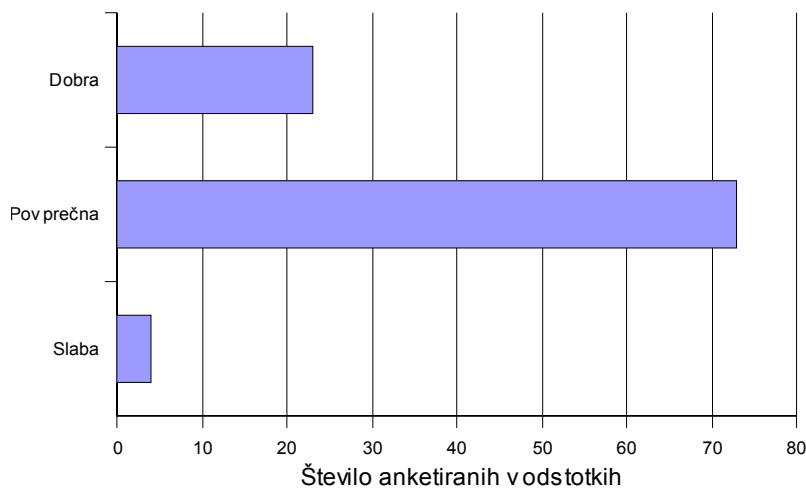
štirih odgovorov in se je med odgovori *drugo* izmed žanrov pojavila le recenzija, ostali pa so navajali tematske opredelitve (šport, kronika, kultura ...), lahko ugotovim, da so bili v odgovorih zajeti vsi pri bralcih najbolj priljubljeni žanri, to pa so tudi žanri, ki se najpogosteje pojavljajo na časopisnih straneh. Odgovori so pokazali, da je tudi med slovenskimi bralci reportaža zelo priljubljena, saj je največ anketiranih (67, kar predstavlja 32 % vseh vprašanih) izbralo prav ta odgovor. Sledijo intervjuji (26 %), poročila (20%) in komentarji (17 %) (glej graf 5.2.1).

Graf 5.2.1: Priljubljenost žanrov

V naslednjem vprašanju so anketirani ocenjevali kakovost reportaž v slovenskem tisku. Večina anketiranih (73 %) meni, da je kakovost slovenskih reportaž povprečna, 23 % vprašanih kakovost reportaž ocenjuje kot dobro, le 4 % pa menijo, da so reportaže slabe (glej graf 5.2.2).

Graf 5.2.2: Kakovost reportaž

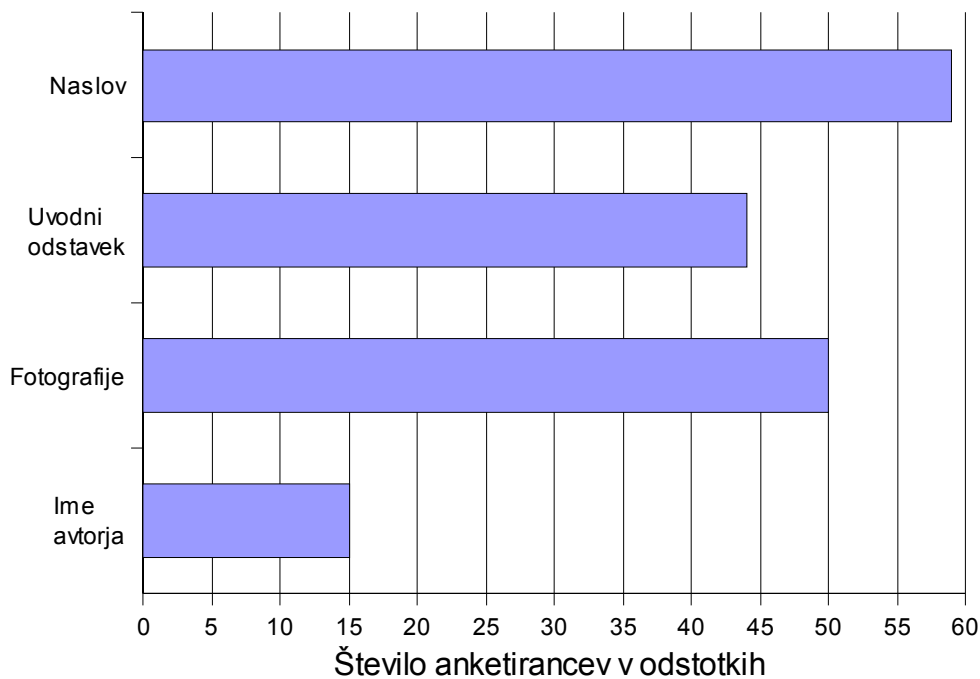

Anketirane sem prosila, da utemeljijo svoje mnenje o kakovosti reportaž. Odgovori so bili zelo raznoliki. Med pozitivnimi lastnostmi so bili večkrat izpostavljeni informativnost, dobre fotografije, opisovanje podrobnosti, poučnost in zanimivost. Nekaj anketiranih je odgovorilo, da je kakovost reportaže predvsem odvisna od samega pisca, kot primere dobrih piscev reportaž so omenili Ervina Hladnika Milharčiča, Željka Kozinca in Boštjana Videmška. Večji del odgovorov na to vprašanje pa je poudarjal slabe plati reportaž. Najpogosteje so anketirani navajali neobjektivnost ali pristranskost reportaž (eno od teh dveh značilnosti je vsebovalo 16 odgovorov), pogosto so se pojavljali tudi odgovori o površinskiosti (osem odgovorov), slabem izražanju in stilu (šest odgovorov), neizvirnosti in nekreativnosti (pet odgovorov) ter opisovanju nepomembnih, obrobnih tem in poudarku na tračih (pet odgovorov). Anketirani so navajali še nezanimivost, moraliziranje, nestrokovnost, senzacionalizem, političnost idr.

5.3 PRILJUBLJENOST POSAMEZNIH VRST REPORTAŽ

Zanimalo me je tudi, kaj bralca ponavadi najbolj pritegne k branju reportaže – je to naslov, uvod, fotografije ali avtor reportaže? Anketirani so lahko izbrali več odgovorov. Za naslov, uvodni odstavek in fotografije se je odločilo med 40 in 60 % anketiranih, manj pa je za bralce pomembno ime avtorja reportaže, saj se je za ta odgovor odločilo le 15 % vprašanih (glej graf 5.3.1).

Graf 5.3.1: Pomembnost posameznih elementov reportaž

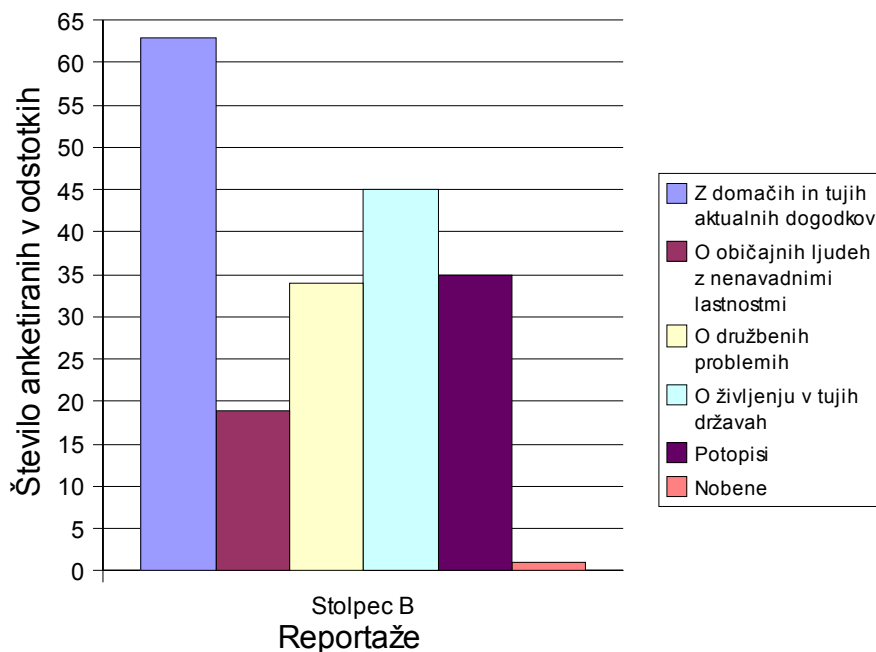

Zanimalo me je tudi, kakšne reportaže bralci najraje berejo. Ker sem domnevala, da bralci niso seznanjeni z žanrovsko klasifikacijo reportažne vrste in da večina ne pozna razlik med žanrom klasične reportaže in reporterske zgodbe, sem reportaže razdelila glede na teme upovedovanja in anketirance vprašala, katere reportaže najraje berejo ter katere si želijo v časopisih bolj in katere manj pogosto prebirati. Anketirani so lahko izbirali med naslednjimi odgovori:

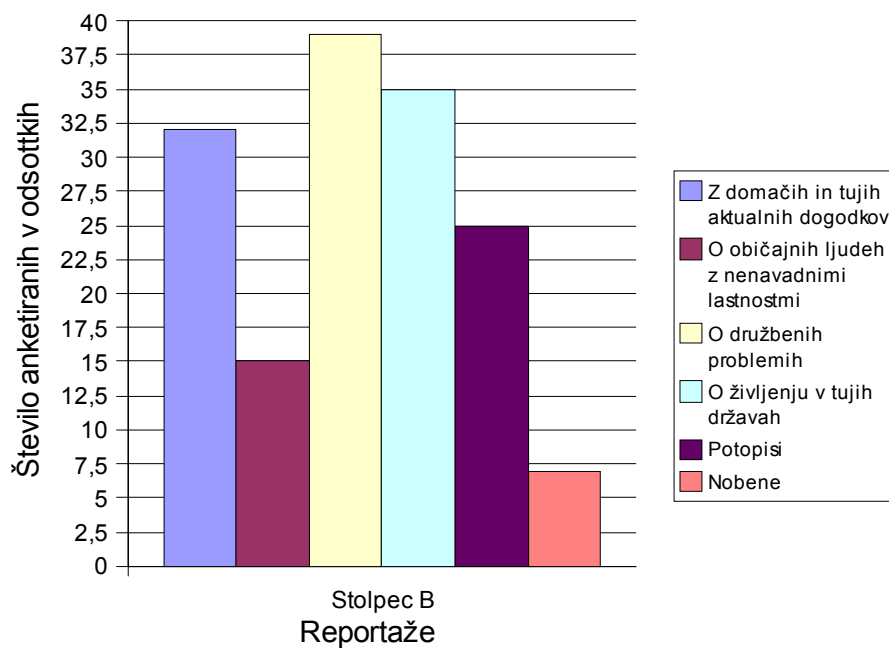
- ◆ Reportaže o domačih in tujih aktualnih dogodkih (družbenih, političnih, kulturnih, športnih).
- ◆ Reportaže o običajnih ljudeh z nenavadnimi lastnostmi.
- ◆ Reportaže o družbenih problemih.
- ◆ Reportaže o življenju v tujih državah.
- ◆ Potopise.
- ◆ Nobenih.
- ◆ Drugo.

Pri vsakem vprašanju so anketirani lahko izbrali več odgovorov. Rezultati so prikazani v grafih 5.3.2, 5.3.3 in 5.3.4. Zaradi večje preglednosti so opisi možnih odgovorov v grafih skrajšani.

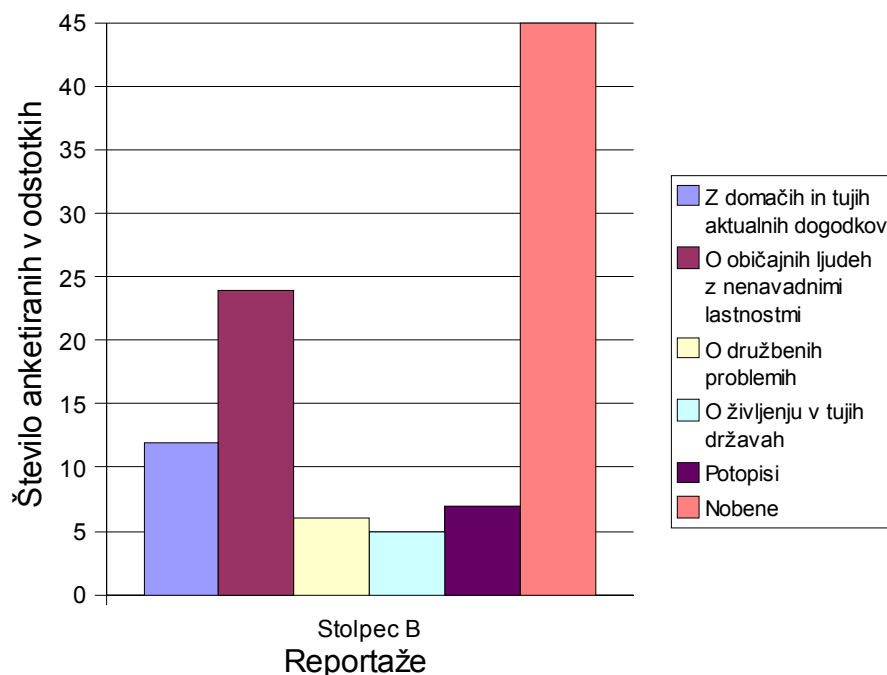
Graf 5.3.2: Najbolj priljubljene reportaže

Graf 5.3.3: Reportaže, ki naj se bolj pogosto pojavljajo v tisku

Graf 5.3.4: Reportaže, ki naj se manj pogosto pojavljajo v tisku

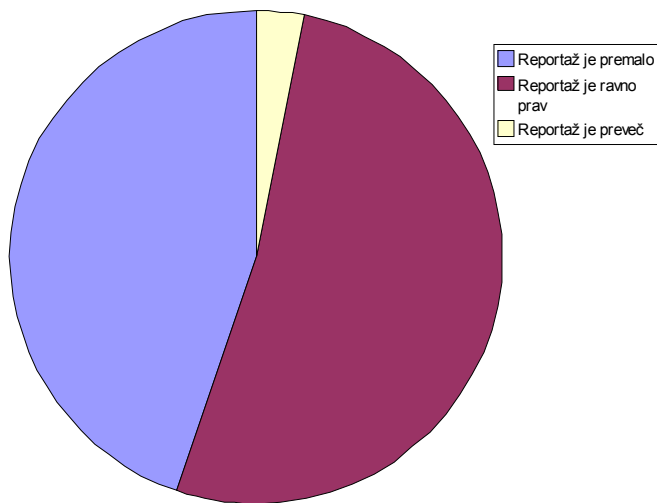

Kot kažejo rezultati, so med bralci najbolj priljubljene reportaže o domačih in tujih aktualnih dogodkih (63 %). Največ anketiranih (39 %) si želi, da bi se v časopisih bolj pogosto pojavljale reportaže o družbenih problemih, sledijo reportaže o življenju v tujih državah (35 %) in reportaže z domačih in tujih aktualnih dogodkov (32 %). Večina vprašanih (45 %) si za nobene od naštetih reportaž ne želi, da bi se manj pogosto pojavljale v časopisih. Med ostalimi možnimi odgovori nekoliko izstopajo reportaže o običajnih ljudeh z nenavadnimi lastnostmi, za katere si 24 % vprašanih želi, da bi se v časopisih pojavljale manj pogosto.

Anketirance sem tudi vprašala, kako na splošno ocenjujejo pogostost pojavljanja reportaž v slovenskem tisku. Večina (106 oziroma 51 %) jih meni, da je reportaž ravno prav, nekoliko manj anketiranih (91 oziroma 44 %) meni, da jih je premalo, le sedem anketiranih (3 %) pa je odgovorilo, da je reportaž preveč. Štirje anketirani na vprašanje niso odgovorili. Rezultati so prikazani v grafu 5.3.5.

Graf 5.3.5: Pogostost pojavljanja reportaž

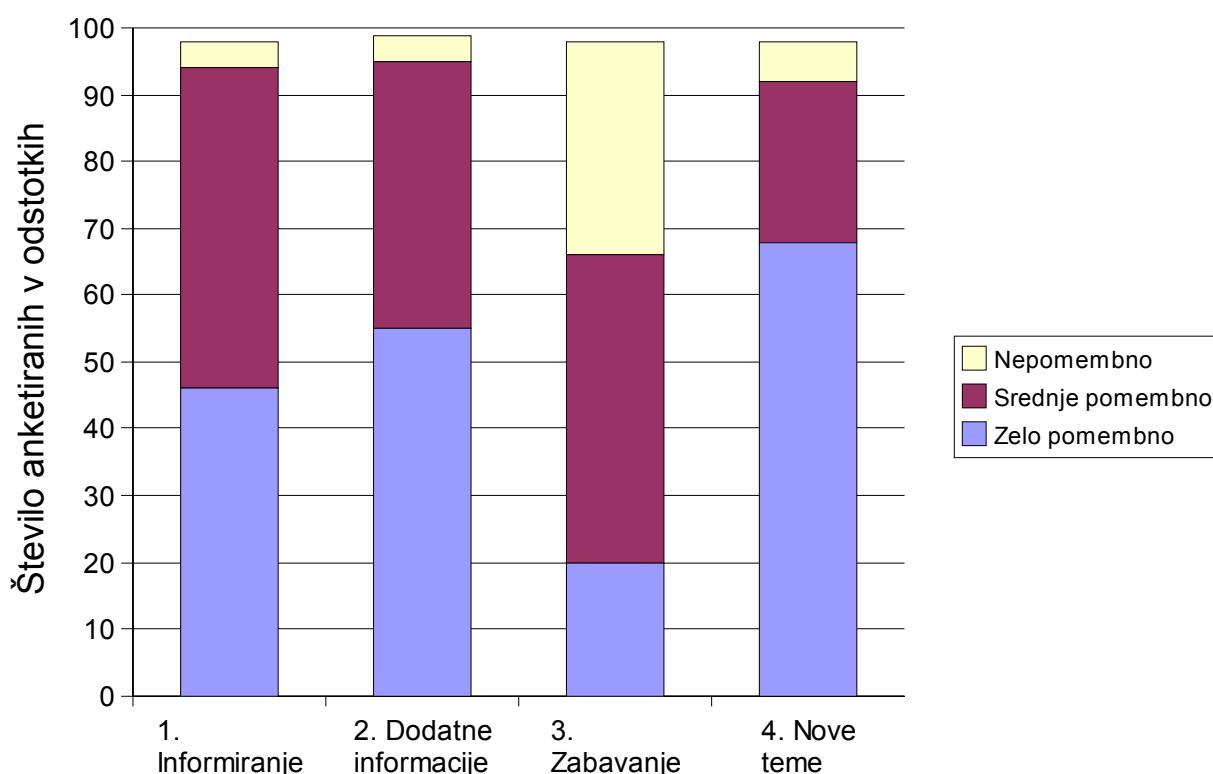
5.4 PRIČAKOVANJA BRALCEV OB BRANJU REPORTAŽ

V tem delu ankete sem želela preveriti, ali si bralci resnično želijo predvsem „lahkotnih, manj pomembnih in kompleksnih informacij“ (Merljak Zdovc 2007b), ki jih bodo ob branju zabavale, kot mnogi časopisi upravičujejo povečevanje tovrstnih vsebin na svojih straneh. Anketiranci so s tremi kategorijami: *nepomembno*, *srednje pomembno* in *zelo pomembno* ocenjevali naslednje faktorje:

1. da jih reportaža informira o pomembnem dogodku,
2. da jim reportaža ponudi več informacij o dogodku, za katerega so izvedeli že iz drugih medijev,
3. da se ob branju lahkotnejših tem sprostijo,
4. da jih reportaže informirajo o vsebinah, o katerih drugi mediji ne poročajo.

Rezultati so prikazani v grafu 5.4.1.

Graf 5.4.1: Pričakovanja bralcev ob branju reportaž

Iz odgovorov lahko ugotovim, da si bralci ne želijo predvsem lahkotnejših, zabavnejših vsebin, saj je največ anketiranih prav tej funkciji pripisalo najmanjšo pomembnost – 32 % anketiranih meni, da je zabavanje nepomembno (pri drugih treh funkcijah se je za možnost nepomembno odločalo od 4 do 6 % anketiranih), le 20 % pa jih meni, da je ta funkcija reportaž zelo pomembna (to je precej manjši delež kot pri ostalih treh funkcijah – informiranje je kot zelo pomembno označilo 46 % vprašanih, 55 % jih meni, da je funkcija podajanja dodatnih informacij zelo pomembna, odpiranje novih tem pa je zelo pomembno za kar 68 % vprašanih). Te rezultate potrjujejo tudi odgovori na vprašanje o priljubljenosti različnih vrst reportaž, med katerimi so reportaže o nenavadnih ljudeh z običajnimi lastnostmi (pri teh gre ponavadi za manj pomembne in manj aktualne teme, za reportaže, ki se, kot ugotavljata tudi Koširjeva in Merljak Zdovčeva, pojavljajo predvsem v žanru reporterskih zgodb) najmanj priljubljene, saj si za njih najmanj anketiranih (15 %) želi, da bi se bolj pogosto pojavljale v časopisih, in največ (24 %), da bi se manj pogosto pojavljale v časopisih.

6. ANALIZA REPORTAŽNIH PRISPEVKOV V DELU, DNEVNIKU IN VEČERU

V drugem delu empirične raziskave sem analizirala tri slovenske časnike – *Delo*, *Dnevnik* in *Večer*. Gre za t. i. resne¹¹ oziroma kakovostne časnike, ki imajo po podatkih Slovenske oglaševalske zbornice (glej Preglednica revidiranih prodanih naklad) najvišje naklade (višjo naklado imajo le *Slovenske novice*, ki pa jih uvrščamo med t. i. tabloidne, rumene oziroma manj kakovostne časnike) in pokrivajo območje celotne Slovenije. Ostali časniki imajo precej nižje naklade in pokrivajo bolj specifična področja (šport, gospodarstvo, lokalna področja, trače). Vse tri časnike in njihove priloge¹² sem analizirala v obdobju enega meseca – od 3. do 31. maja. V tem času je izšlo 25 številk vsakega časnika, skupaj 75 izvodov.

Prispevke, ki jih glede na značilnosti, opredeljene v teoretičnem delu, lahko uvrstimo v reportažno vrsto, sem najprej razvrstila po žanrih. Pri tem sem upoštevala razvrstitev Sonje Merljak Zdovc (2007a) in nov žanr, ki ga je uvedla – žanr reportaža. Prispevke reportažne vrste sem torej razvrstila v naslednje žanre: reportaža, reporterska zgodba in potopis. V tej točki sem ugotavljala pogostost pojavljanja različnih reportažnih žanrov in prisotnost reportaž nasplah v časnikih. V nadaljevanju sem se osredotočila na reportažne prispevke, ki se nanašajo na aktualne dogodke. Prispevke sem glede na aktualnost in novost informacij razdelila na tri skupine. Prispevke, ki upovedujejo aktualne dogodke, sem nato podrobneje analizirala – glede na pogostost in mesto pojavljanja, temo ter ponavljanje avtorjev.

6.1 REPORTAŽNA VRSTA V DELU, DNEVNIKU IN VEČERU

Reportaže v slovenskih časnikih večinoma nimajo zagotovljenega stalnega prostora, saj se največkrat pojavljajo na različnih straneh (dogodki dneva, kultura, svet, šport ...), kamor jih glede na tematsko ustreznost uvrstijo uredniki. Le v *Večeru* obstaja reportažna stran, imenovana *Reportaže*, a na njej se pojavljajo tudi prispevki drugih novinarskih žanrov, na

---

11 Koširjeva (2003: 62) razlikuje med *resnim*, *elitnim* tiskom, ki se zavzema za obveščanje javnosti v smislu informiranja za demokracijo odgovornih državljanov, in *komercialnim*, *rumenim* tiskom, pri katerem gre predvsem za zabavo svojih občinstev in s tem ustvarjanje trga potrošnikov za izdelke svojih oglaševalcev.

12 Med priloge uvrščam tako izdaje, ki so v posebnem formatu priložene časniku, kot tudi priloge, ki se kot del časopisa pojavljajo enkrat tedensko. Priloge *Dela*: FT, Ona, Delo in dom, Polet, Vikend, Sobotna priloga, Trip, Književni listi, Znanost, Kult; priloge *Dnevnika*: Antena, Nika, Pilot, Objektiv, Prosti čas, Moje zdravje; priloge *Večera*: Bonbon, 7 dni, Tv Večer, Naš dom, V soboto, Potovanja).

primer portreti ali intervjuji. V *Delu* in *Dnevniku* strani ali rubrik, ki bi bile namenjene izključno oziroma predvsem reportažnim prispevkom, ni. Med prilogami je reportažna vrsta stalnica v Delovem *Poletu*, kjer se v rubriki *Soba z razgledom* pojavlja običajno daljši potopis iz tujine, v rubriki *Na svoji zemlji*, katere avtor je znani pisec reportaž Željko Kozinc, pa krajši potopis iz Slovenije. Žanra reportaža in potopis sta stalna tudi v Dnevnikovem *Objektivu*, in sicer se pojavljata v rubriki *Reportaža*.

V 75 izdajah vseh treh časnikov je bilo v mesecu maju objavljenih 168 prispevkov reportažne vrste, kar predstavlja dobri dve reportaži v posamezni številki. Največ reportaž je bilo objavljenih v časniku *Delo* in njegovih prilogah – 76 oziroma povprečno trije reportažni prispevki v eni številki, v *Dnevniku* in njegovih prilogah je bilo v istem obdobju objavljenih 35 prispevkov reportažne vrste (povprečno 1,4 v številki), v *Večeru* in njegovih prilogah pa 57 (povprečno 2,3 v številki).

Prispevke reportažne vrste sem razvrstila v ustrezne žanre. Najmanj težav je bilo pri razvrščanju prispevkov v žanr potopis, saj ima ta žanr specifičen predmet upovedovanja – potovanje popotnika–reporterja. Pri umeščanju v žanr reportaža in žanr reporterska zgodba pa je bilo pri nekaterih prispevkih več težav. Že Merljak Zdovčeva (2007a) ugotavlja, da sta si žanra po obliki podobna in da novinarji, uredniki, pa tudi bralci in medijski analitiki besedila obeh žanrov enačijo in ne prepoznavajo finih razlik med njimi. Tudi pri moji analizi so se pojavile podobne težave, saj so nekateri prispevki vsebovali značilnosti obeh žanrov. Pri takšnih prispevkih sem se osredotočila na vsebinske razlike med žanroma – za reporterske zgodbe je značilno, da se „približujejo besedilom v tabloidih“ (Merljak Zdovc 2007a), njihov cilj je prej šokirati občinstvo kot pa ustvarjati neko novo znanje, medtem ko gre pri žanru reportaža prav za to – spodbujajo k razumevanju in ustvarjanju novega znanja (glej Merljak Zdovc 2007a in Macdonald 1999). Tako sem prispevke, ki sicer niso ustrezali vsem značilnostim žanra reportaža (na primer niso uporabljali lestvice abstrakcije in/ali so le v manjši meri vsebovali literarne tehnike), a je bil njihov namen ustvarjanje novega znanja, in ne zabavanje ali šokiranje bralcev, uvrstila v žanr reportaža.

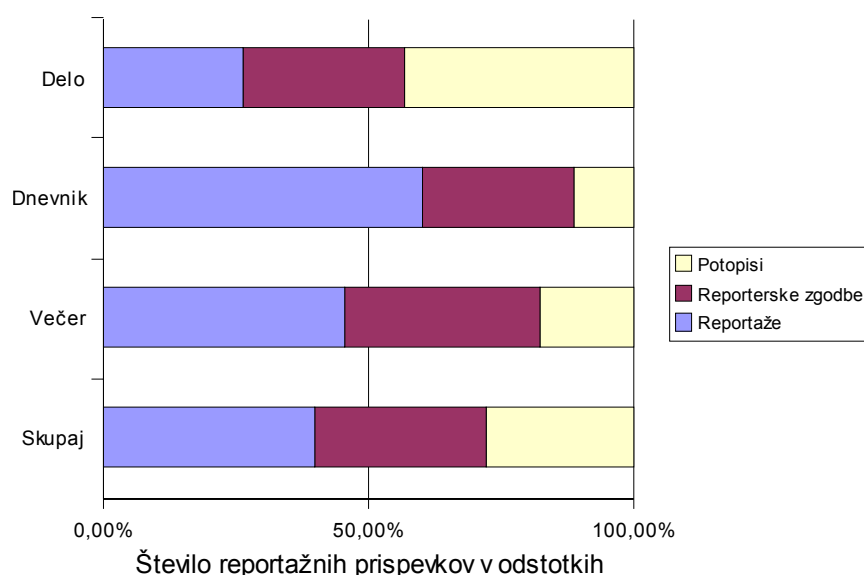
Od 168 prispevkov reportažne vrste jih je bilo največ, 40 % (67 prispevkov), prispevkov žanra reportaža, 32 % (54 prispevkov) je bilo reporterskih zgodb, 28 % (47 prispevkov) pa je bilo potopisov. Največ prispevkov žanra reportaža se je pojavilo v časniku *Večer* (26 reportaž), največ reporterskih zgodb je bilo objavljenih v *Delu* (23 reporterskih zgodb), v

Delu pa je bilo objavljenih tudi največ potopisnih prispevkov (33, kar je precej več kot v *Dnevniku* (štirje potopisi) in *Večeru* (deset potopisov)) (glej tabelo 6.1.1 in graf 6.1.1).

Tabela 6.1.1: Prispevki reportažne vrste v *Delu*, *Dnevniku* in *Večeru* ter njihovih prilogah

	DELO	DNEVNIK	VEČER	SKUPAJ
REPORTAŽE	20	21	26	67
REPORTERSKE ZGODBE	23	10	21	54
POTOPISI	33	4	10	47
SKUPAJ	76	35	57	168

Graf 6.1.1: Reportažni žanri v *Delu*, *Dnevniku* in *Večeru* ter njihovih prilogah v odstotkih

Če reportažne prispevke ločimo na tiste, ki so bili objavljeni v časnikih, in tiste, ki so bili objavljeni v tedenskih prilogah časnikov, ugotovimo, da se v prilogah reportažni žanri pojavljajo približno enako pogosto kot v samih časnikih – v vseh treh časnikih skupaj je bilo objavljenih 86 prispevkov reportažne vrste, v njihovih prilogah pa 82 (glej tabeli 6.1.2 in 6.1.3).

Tabela 6.1.2: Prispevki reportažne vrste v dnevnikih izdajah časnikov (brez prilog)

	DELO	DNEVNIK	VEČER	SKUPAJ
REPORTAŽE	12	11	22	45
REPORTERSKE ZGODBE	12	8	18	38
POTOPISI	1	-	2	3
SKUPAJ	25	19	42	86

Tabela 6.1.3: Prispevki reportažne vrste v prilogah časnikov

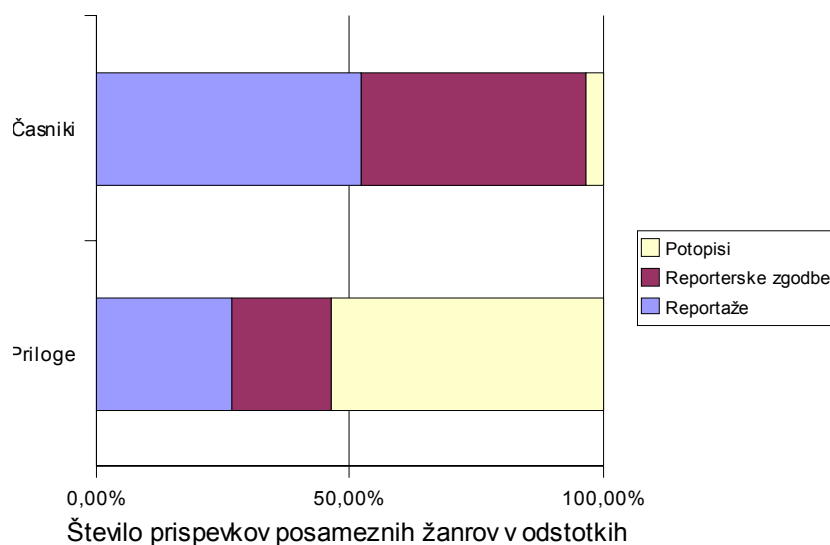
	DELO	DNEVNIK	VEČER	SKUPAJ
REPORTAŽE	8	10	4	22
REPORTERSKE ZGODBE	11	2	3	16
POTOPISI	32	4	8	44
SKUPAJ	51	16	15	82

Ugotovimo lahko, da je struktura žanrov v prilogah časnikov precej drugačna kot v samih časnikih (glej graf 6.1.2). Medtem ko v dnevnikih izdajah časnikov prevladujeta žanra reportaža (52 % vseh prispevkov se uvršča v ta žanr) in reporterska zgodba (44 %) in se žanr potopis komaj pojavlja (4 %), v prilogah prevladujejo prav potopisi, ki predstavljajo kar 54 % vseh reportažnih prispevkov v prilogah. Največ potopisov v prilogah (21 prispevkov oziroma 48 %) je bilo objavljenih v Delovi prilogi *Trip*¹³, ki je namenjena turizmu.

---

13 Priloge Trip, Polet in Prosti čas so maja izšle petkrat, medtem ko so vse ostale tedenske priloge izšle štirikrat.

Graf 6.1.2: Razporeditev žanrov v časnikih in prilogah

Čeprav je namen tega diplomskega dela ugotavljanje splošnih značilnosti pojavljanja reportažnih žanrov v slovenskih časnikih in ne primerjava posameznih časnikov, lahko omenim nekaj razlik med njimi. V *Delu* se reportažna vrsta pojavlja najpogosteje, toda žanrovska opredelitev pokaže, da je prav tu kvalitetnejših prispevkov žanra reportaža v primerjavi z manj kvalitetnimi reporterskimi zgodbami najmanj. Nasprotno se v *Dnevniku* reportažna vrsta pojavlja precej bolj poredko, a žanr reportaža prevladuje in predstavlja kar 60 % vseh objavljenih prispevkov reportažne vrste. V *Delu* žanr reportaža predstavlja le 26 % vseh objavljenih prispevkov reportažne vrste, v *Večeru* pa 46 %.

V *Delu* je število reportaž večje predvsem zaradi prispevkov, objavljenih v prilogah, saj ti predstavljajo kar 67 % vseh reportažnih prispevkov. Med prilogami izstopa *Trip*¹⁴, v katerem je bilo v mesecu maju objavljenih 29 prispevkov reportažne vrste (21 potopisov in osem reporterskih zgodb), kar predstavlja 38 % vseh reportažnih prispevkov, ki so bili maja objavljeni v *Delu* in njegovih tedenskih prilogah.

V *Večeru* je razmerje med reportažami, objavljenimi v časniku, in tistimi, ki so bile objavljene v Večerovih prilogah, ravno obratno. Reportaže v prilogah predstavljajo 26 %, reportaže v samem časniku pa kar 74 % prispevkov reportažne vrste. Na to zagotovo vpliva tudi posebna

¹⁴ *Trip* je priloga, v kateri se pojavljajo predvsem prispevki reportažne vrste. Maja je bilo v eni izdaji *Tripa* objavljenih od pet do sedem prispevkov reportažne vrste. Tudi *Dnevnik* in *Večer* imata tedenski prilogi, namenjeni turizmu (*Prosti čas* in *Potovanja*), ki pa sta po obsegu manjši. Predvsem v prilogi *Prosti čas* so se pogosto pojavljali tudi PR-prispevki, ki jih nisem uvrstila v analizo, saj ne gre za novinarsko delo.

stran v *Večeru*, ki je namenjena reportažam. Najbolj uravnoreženo je razmerje v *Dnevniku*, v katerem je 54 % reportažnih prispevkov objavljenih v časniku, 46 % pa v prilogah.

Ugotovim lahko, da reportaže so stalnica v slovenskem dnevnem tisku, saj v večini časopisnih izdaj najdemo vsaj en reportažni prispevek (v 12 izvodih (od 75) ni bilo objavljene niti ene reportaže – ne v časniku ne v prilogi). Toda reportaže še vedno predstavljajo le majhen, obroben delež celotne vsebine časnikov. V eni izdaji časnika sta bili maja v povprečju objavljeni približno dve reportaži – ena v samem časniku in druga v prilogi. Ob velikem številu prispevkov, ki vsak dan polnijo časopisne strani, to predstavlja le majhen delež časopisnega prostora, zato lahko ugotovim, da imajo reportažni žanri le obrobo vlogo v slovenskem dnevnem tisku.

6.2 REPORTAŽNI PRISPEVKI O AKTUALNEM DOGAJANJU

Reportažne prispevke sem glede na aktualnost in novost upovedanega razdelila v naslednje skupine:

1. Reportaže, ki poročajo o aktualnih dogodkih in dogajanjih, o katerih so praviloma poročali že drugi mediji. Gre torej za poročanje na drugačen način. Namesto v običajnem poročilu avtor dogodek upove v reportažnem žanru in s tem dogodku da nov pogled, predstavi tudi druge vidike, ki v poročilu ne bi bili izpostavljeni, z atraktivno pripovedjo pritegne tudi bralce, ki so za dogodek že izvedeli iz drugih medijev (interneta, televizije, radia). Te dogodke lahko razdelimo na:
  - a) tehtne novice (*hard news*) – na primer poročanje o vojnah, terorističnih napadih, naravnih nesrečah, političnih zborovanjih, sojenjih ...
  - b) mehke novice (*soft news*) – na primer poročanje o različnih družabnih prireditvah, pohodih, praznovanjih, navijaških podvigih ...
2. Reportaže, ki odkrivajo aktualne dogodke oziroma odpirajo nove, za občinstvo pomembne teme. Gre za teme, o katerih se v drugih medijih še ni poročalo, navadno ne gre za specifične dogodke; ti so lahko le izhodišče za samo reportažo. Reportaža se v teh primerih ponuja kot žanr, ki omogoča široko obdelavo tem, predstavitev različnih vidikov zgodbe, osvetljevanje ozadja in umeščanje v kontekst.
3. Reportaže, ki poročajo o manj aktualnih oziroma neaktualnih temah. Ti prispevki niso časovno vezani na sedanost (včeraj oziroma danes) in je običajno vseeno, če so

objavljeni nekaj dni ali tednov kasneje. Gre za lahkotnejše prispevke, časopisi namreč poleg resnih tem bralcem običajno ponujajo tudi vsebine, katerih namen je sprostitvev in zabavanje bralca.

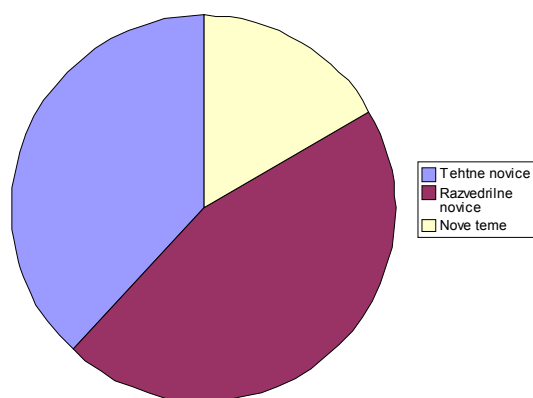
Razvrstitev prispevkov v ustrezne skupine je prikazana v tabeli 6.2.1.

Tabela 6.2.1: Reportažni žanri glede na aktualnost

	1. a	1. b	2.	3.	SKUPAJ
REPORTAŽE	32	16	12	7	67
REPORTERSKE ZGODBE	-	21	-	33	54
POTOPISI	-	1	2	44	47
SKUPAJ	32	38	14	84	168

Natančno polovica prispevkov reportažne vrste (84 prispevkov od 168) upoveduje manj aktualne ali neaktualne teme. Druga polovica govori o aktualnih temah¹⁵. Največ, 38 prispevkov (45 %), jih poroča o lahkotnejših, bolj razvedrilnih dogodkih in dogajanjih, 32 prispevkov (38 %) upoveduje pomembnejše tehtne novice, najmanj, 14 prispevkov (17 %) pa odpira nove pomembne teme (glej graf 6.2.1). Lahkotnejše, manj aktualne teme skupin 1. b in 3. torej prevladujejo nad resnejšimi in aktualnejšimi prispevki skupin 1. a in 2.

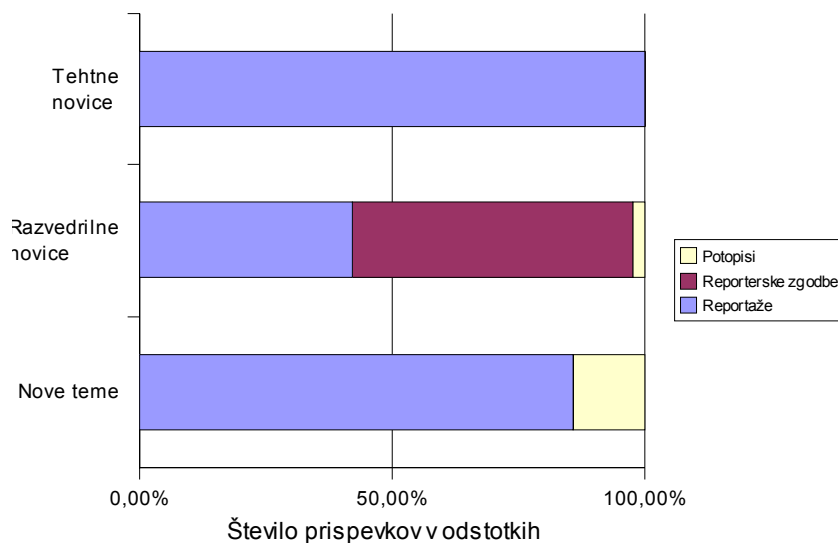
Graf 6.2.1: Vsebina reportaž o aktualnih dogodkih in temah

¹⁵ Vsi prispevki o aktualnih temah so navedeni med viri.

Če pogledamo razporeditev glede na žanre, vidimo, da med aktualnimi reportažnimi prispevki močno prevladuje žanr reportaža – ta predstavlja kar 71 % prispevkov o aktualnih temah. Vsi prispevki, ki upovedujejo tehtne novice, se uvrščajo v žanr reportaža, prav tako pa ta žanr močno prevladuje pri prispevkih, ki odpirajo nove teme (glej graf 6.2.2). To ni presenetljivo, saj v nasprotju z žanrom reportaža reporterske zgodbe že po definiciji upovedujejo manj pomembne teme in se zato pojavljajo le pri mehkih novicah, kjer prevladujejo (55 % reportažnih prispevkov te skupine je reporterskih zgodb), in pa v manj aktualnih ali neaktualnih prispevkih, ki sem jih uvrstila v tretjo skupino. Tudi potopisi se največkrat pojavljajo v vlogi časopisnih vsebin, ki so namenjene zabavanju in sprostitvi bralcev. Ta žanr ima bolj specifičen predmet upovedovanja in je tako manj vezan na sedanost, čeprav lahko kakovostni potopisi nastopajo tudi v vlogi prispevkov, ki se navezujejo na aktualno dogajanje ali odpirajo pomembne teme. V analiziranih časnikih so se pojavili le trije takšni potopisi (prispevki pod zaporednimi številkami 32, 58, 86 v virih).

Graf 6.2.2: Reportažni prispevki o aktualnih temah – razmerja med žanri

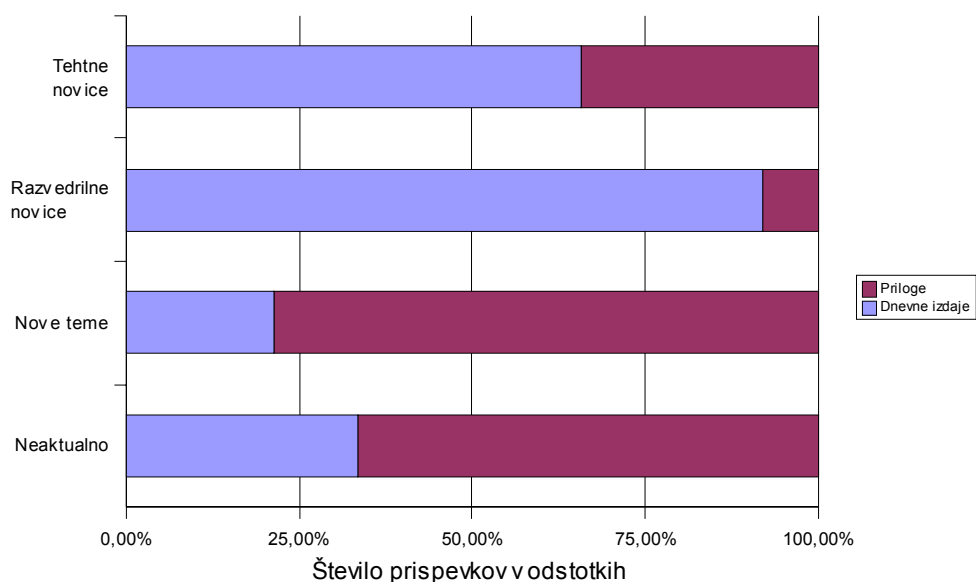
Analizirala sem tudi, kako so prispevki glede na aktualnost razvrščeni v dnevnih izdajah časnikov in njihovih prilogah (glej tabelo 6.2.2).

Tabela 6.2.2: Reportažni prispevki glede na aktualnost: časnik/priloge

	1. a	1. b	2.	3.	SKUPAJ
DELO	7/4	6/2	2/4	10/41	25/51
DNEVNIK	8/5	9/0	0/5	2/6	19/16
VEČER	6/2	20/1	1/2	15/10	42/15
SKUPAJ	21/11	35/3	3/11	28/56	168

Prispevki, ki so bolj vezani na sedanost, torej prispevki o aktualnih dogodkih in dogajanjih (o tehtnih novicah kot tudi o mehkih novicah), prevladujejo v dnevni izdajah časnikov. V skupini prispevkov o tehtnih novicah je v dnevni izdajah objavljenih 64 %, v tedenskih prilogah pa 36 % vseh prispevkov. Še večja je razlika v skupini o mehkih novicah, kjer je v dnevni izdajah objavljenih kar 92 % vseh tovrstnih prispevkov. Nasprotno prispevki drugih dveh skupin prevladujejo v prilogah. Kar 79 % prispevkov, ki odpirajo nove aktualne teme, in 67 % prispevkov o manj aktualnih ali neaktualnih temah je objavljenih v tedenskih prilogah (glej graf 6.2.3).

Graf 6.2.3: Razmerje aktualnih prispevkov v dnevni izdajah časnikov in prilogah

V dnevni izdajah torej nad resnimi prevladujejo lahkotnejše teme – prispevkov o mehkih novicah in manj aktualnih oziroma neaktualnih temah je bilo v dnevni izdajah 63, prispevkov o tehtnih novicah in o novih pomembnih temah pa le 24. Prav tako v tedenskih

prilogah nad resnimi prevladujejo lahkotnejše teme – gre predvsem za manj aktualne in neaktualne prispevke, ki jih je kar 56, prispevkov o resnejših temah pa le 22 (enajst o aktualnih tehtnih novicah in prav toliko o aktualnih novih temah). Toda če podrobneje pogledamo razporeditev po posameznih prilogah, vidimo, da glede na aktualnost prispevkov izstopajo vse tri sobotne priloge časnikov: *Sobotna priloga Dela*, Dnevnikov *Objektiv* in Večerova priloga *V soboto*. V njih namreč najdemo večino prispevkov iz prilog, ki upovedujejo aktualne teme – vseh enajst prispevkov o tehtnih novicah (štiri iz *Sobotne priloge*, pet iz *Objektiva* in dva iz *V soboto*) in deset prispevkov (od enajstih), ki odpirajo nove teme (štiri iz *Sobotne priloge*, štiri iz *Objektiva* in dva iz *V soboto*; enajsti prispevek je bil objavljen v Dnevnikovi prilogi *Nika*).

Sobotna priloga, *Objektiv* in *V soboto* so priloge, namenjene aktualnemu dogajanju doma in po svetu. Prispevki v njih so običajno daljši od tistih v dnevnikih izdajah časnikov in večinoma ustrezajo večini definicijskih značilnosti žanra reportaža – poskušajo prikazati ozadje in kontekst zadeve, spodbujajo k razumevanju, bralcu dogajanje približajo, uporabljajo romaneskne tehnike in lestvico abstrakcije (glej Merljak Zdovc 2007a). V *Sobotni prilogi* je bilo maja objavljenih sedem prispevkov žanra reportaža in en potopis, v *Objektivu* je bilo objavljenih devet prispevkov žanra reportaža, v prilogi *V soboto* pa trije prispevki žanra reportaža in en potopis. Vseh 21 prispevkov je bilo aktualnih, razvrstila sem jih med prispevke o tehtnih novicah in med prispevke, ki odpirajo nove teme. Če število teh prispevkov primerjamo s številom prispevkov o resnih in pomembnih temah v dnevnikih izdajah (24 prispevkov), lahko ugotovimo, da gre za precej pogosto pojavljanje teh prispevkov v tedenskih prilogah, sploh če upoštevamo, da so maja izšle štiri izdaje vsake od prilog in 25 izdaj vsakega od časnikov.

6.2.1 MESTO OBJAVE

Reportažne prispevke o aktualnem dogajanju sem analizirala tudi glede na mesto pojavljanja v dnevnikih izdajah časnikov. Prispevkov iz tedenskih prilog nisem analizirala, saj ima večina prilog stalno razporeditev strani in rubrik. V dnevnikih izdajah časnikov pa mesto oziroma stran, na kateri je prispevek objavljen, nakazuje na njegovo pomembnost v časniku. Zanimalo me je, ali se reportaže pojavljajo na najpomembnejših straneh, torej na prvi in zadnji strani ter na prvih notranjih straneh časnikov.

Na prvi strani časnika ni bilo objavljenega nobenega reportažnega prispevka. Nekoliko pogosteje so se prispevki pojavljali na zadnji strani časnikov. V *Delu* so bili na zadnji strani objavljeni trije reportažni prispevki (prispevki pod zaporednimi številkami 14 (glej prilogo B), 39, 41 v virih), v *Dnevniku* in *Večeru* pa po eden (33. in 65. prispevek v virih). Na prvih notranjih straneh časnikov (v rubrikah *Dnevni dogodki* v *Delu*, *V ospredju* v *Dnevniku* in *V žarišču* v *Večeru*) so se reportažni prispevki le redko pojavljali – po eden je bil objavljen v *Delu* (na manj pomembni četrti strani; 44. v virih) in v *Večeru* (na tretji strani; 63. v virih). Kar nekaj prispevkov je bilo objavljenih na straneh o mednarodnem dogajanju: pet v *Delu* (13., 78., 82., 83. (glej prilogo C), 88. (glej prilogo Č) v virih), štirje v *Dnevniku* (15., 16., 31. (glej prilogo D), 61. (glej prilogo E) v virih) in eden v *Večeru* (89. v virih). Tudi na športnih straneh je bilo objavljenih več reportažnih prispevkov: eden v *Delu* (23. v virih), štirje v *Dnevniku* (3., 4., 45., 68. v virih) in sedem v *Večeru* (24., 34., 35. (glej prilogo F), 36., 53., 54., 67. v virih). Ostali prispevki so bili objavljeni na manj pomembnih straneh (*Panorama* in *Iz naših krajev* v *Delu*, *Slovenija* in *Ljubljana in okolica* v *Dnevniku*, *Po Sloveniji*, *Reportaža*, *Ljudje* in *Znanje* v *Večeru*).

6.2.2 TEME

Reportažne prispevke, razvrščene glede na aktualnost in novost poročanja, sem analizirala tudi glede na temo upovedovanja. Zanimalo me je, kako pogosto se reportaže pojavljajo pri upovedovanju notranjepolitičnih, zunanjepolitičnih, gospodarskih, športnih in kulturnih zadev, torej tem, katerim je v časnikih namenjenega največ prostora.

6.2.2.1 REPORTAŽNI PRISPEVKI O TEHTNIH NOVICAH

V vseh treh časnikih prevladujejo zunanjepolitične teme, saj je takih kar 24 prispevkov (od 32). V *Delu* se med prispevki o trdih novicah pojavljajo izključno zunanjepolitične teme (13., 14., 38., 39., 78.–83., 88. v virih), v *Dnevniku* je takšnih prispevkov devet (15.–17., 31., 43., 61., 64., 68., 69. v virih), v *Večeru* pa štirje (29., 56., 65., 89. v virih). Objavljeni sta bili tudi dve reportaži o notranjepolitičnem dogajanju – *Vikende so nekoč kupovali za vrednost ene motorke, danes pa so cene zblaznele* Tatjane Pihlar v Dnevnikovem *Objektivu* (12. 5. 2007), ki govori o Triglavskem narodnem parku in novem zakonu o TNP, in *Največ gneče za osebne dokumente* Mitje Sagaja in Sabine Vrhnjak v *Večeru* (7. 5. 2007) o prvi delovni soboti javne uprave. Ostale reportaže (po tri v *Dnevniku* (1., 28., 49. v virih) in *Večeru* (27., 42., 62. v virih)) so upovedovale lokalno problematiko.

6.2.2.2 REPORTAŽNI PRISPEVKI O MEHKIH NOVICAH

Med 38 prispevki o mehkih novicah prevladujejo prispevki o lokalnih in športnih temah. 20 prispevkov (štirje v *Delu* (7., 26., 44., 84. v virih), pet v *Dnevniku* (12., 46.–48., 57. v virih) in enajst v *Večeru* (9., 11., 18., 25., 50., 52., 55., 60., 72., 85., 87. v virih)) govori o lokalnih tematikah (večinoma gre za različne družabne prireditve), 15 prispevkov (trije v *Delu* (2., 23., 32. v virih), štirje v *Dnevniku* (3., 4., 45., 68. v virih) in osem v *Večeru* (24., 34–36., 53., 54., 66., 67. v virih)) pa upoveduje športne dogodke (pri teh prispevkih gre bodisi za poročanje s samih tekmovanj bodisi za poročanje o spremljevalnih dogajanjih ob tekmovanjih, na primer aktivnostih navijačev). Med prispevki so se pojavili tudi trije (eden v *Delu* in dva v *Večeru*), ki so govorili o kulturnem dogajanju. To so bili prispevki *Miti za deset evrov* Ženje Leiler (Delo, 19. 5. 2007) s canskega filmskega festivala, *Bavčar ne bi prišel noter* Dragice Korade (Večer, 14. 5. 2007) o premiernem predvajanju dokumentarnega filma in *Nikola Tesla in Tomaž Pandur navdušujeta* Zlatke Rashid (Večer, 7. 5. 2007) o premieri gledališke predstave Tesla Electric Company.

6.2.2.3 REPORTAŽNI PRISPEVKI O NOVIH TEMAH

Prispevkov, ki odpirajo nove aktualne teme, ne moremo opredeliti kot notranjepolitične, zunanjepolitične, gospodarske, športne ali kulturne prispevke. Pri vseh 14 prispevkih gre za pisanje o določeni družbeni situaciji, problemu ali fenomenu. V reportažah se lahko pojavljajo tudi primesi političnih in gospodarskih elementov, toda v osnovi gre za pisanje o družbi nasploh skozi življenje običajnih ljudi.

V prispevkih v *Delu* avtorji pišejo o ekoloških živilih (*Američani obsedeni z ekološkimi živili*; K. Cencelj, Delo, 24. 5. 2007), o slovenščini, ki ne sledi vdoru tujih besed (*Pogovorno orodje, ki izriva slovenščino?*; A. Tomažič, Delo, 16. 5. 2007), o položaju Afroameričanov v ZDA (*V deželi Američanov s temno potjo*; B. Kramžar, Sobotna priloga, 5. 5. 2007), o težavah otrok iz razpadlih družin in mladinskih domovih (*Otroci, ki so prikrajšani za toplino doma, imajo enake potrebe kot njihovi vrstniki*; B. Grujičić, Sobotna priloga, 5. 5. 2007), o Japonski¹⁶ (*Brezhibna programska etika in estetika*; P. Rak, Sobotna priloga, 5. 5. 2007) ter o fenomenu otrok–vojakov (*Noben otrok ni premajhen za vojno*; A. Urbanija po Spieglu, Sobotna priloga, 26. 5. 2007). V *Dnevniku* avtorji pišejo o samopoškodovanju mladostnikov (*Ko sem se*

---

16 Ta potopis (kot tudi potopis *V prevelikih čevljih ljubijo vse, kar je evropskega* iz Večera) sem za razliko od večine ostalih prispevkov tega žanra med aktualne teme uvrstila, ker gre za kvaliteten potopis, ki se loteva družbenih fenomenov Japonske in njenih prebivalcev, jih primerja z zahodom in tako spodbuja k ustvarjanju novega znanja.

zarežala, mi je bilo lažje; J. Tepina, Nika, 9. 5. 2007), o Trstu kot mestu različnih kultur (*Gremo v Trst, na kavo*; E. Hladnik Milharčič, Objektiv, 12. 5. 2007), o fenomenu samoupravljanja (*Tovarna brez šefov*; G. Kralj, Objektiv 5. 5. 2007), o novih arheoloških odkritjih v Mehiki (*Pred nami zraste obris piramid*; I. Šprajc, Objektiv, 19. 5. 2007) in o Novi in Stari Gorici oziroma meji, ki je kmalu ne bo več (*Zadnje leto meje*; E. Hladnik Milharčič, Objektiv, 26. 5. 2007). V *Večeru* pa so se pojavile naslednje teme: Japonska (*V prevelikih čevljih ljubijo vse, kar je evropskega*; P. Zemljič, V soboto, 5. 5. 2007), izobraževanje otrok (*Z otroškimi vozičkom na jezikovni tečaj*; Der Spiegel, Večer, 16. 5. 2007) in problem vseprisotnega oglaševanja (*V vsakdanjem kolesju reklam*; S. Dreu, V soboto, 26. 5. 2007).

6.2.3 PONAVLJANJE AVTORJEV

Merljak Zdovčeva (2007a) ugotavlja, da je pojavljanje reportaž v sodobnem slovenskem tisku povezano „z entuziazmom in zavzetostjo posameznih novinarjev in urednikov“. Tudi Milosavljevič (2003: 135) meni, da je ustvarjanje novinarskih zgodb prepuščeno „volji, entuziazmu in nadarjenosti posameznika (večinoma bolje izobraženega in višje pozicioniranega novinarja, denimo dopisnika iz tujine)“.

Z analizo avtorjev reportažnih prispevkov sem ugotavljala, ali se kateri od novinarjev pogosteje pojavljajo kot avtorji aktualnih reportažnih prispevkov. Večkrat so se pojavila imena Boštjana Videmška (šestkrat), Barbare Kramžar, Aleša Gaubeta in Nataše Kramberger (vsi po trikrat), Polone Frelih, Uroša Škerla, Nataše Petre Barat, Ervina Hladnika Milharčiča, Mitje Sagaja, Boruta Planinška in Matije Stepišnika (vsi po dvakrat). Pri štirih avtorjih gre za posebne poročevalce iz določenih dogodkov oziroma mest (Videmšek iz Iraka, Gaube iz Irana ter Krambergerjeva in Baratova iz nogometnega finala lige prvakov), dve novinarki pa sta dopisnici iz tujine (Kramžar, Frelih).

7. ZAKLJUČEK

Reportaža je novinarska vrsta, ki od pisca zahteva številne sposobnosti – tako zmožnost dobrega preiskovalnega dela kot dobre sposobnosti pisanja in rabe ustreznih literarnih sredstev. Pri reportaži gre za eno zahtevnejših novinarskih vrst, Slavković (1981: 263) reportažo celo označi za „najvišji dosežek v novinarstvu“. V teoretičnem delu sem pokazala, da je raba reportaž v tiskanih medijih za časopise lahko izredno koristna. Z dobrimi reportažami časopisi ne izboljšujejo le svoje kakovosti, temveč tudi popularizirajo svoje vsebine. Raziskave v tujini namreč kažejo, da so reportažni žanri pri bralcih zelo priljubljeni. Hkrati sem opozorila na določene slabe lastnosti reportaž, saj mnoge ne dosegajo visokih standardov kvalitetnejših reportaž, zaradi česar jih nekateri povezujejo s tabloidnimi vsebinami in jim ne priznavajo možnosti, da lahko ustrezno obravnavajo najzahtevnejše teme.

Reportaža je za časopise lahko koristna še v enem pogledu. V času, ko tisk prehitevajo hitrejši mediji (internet, televizija, radio), lahko reportaža nastopa kot oblika upovedovanja aktualnega dogajanja, ki bralca s svojo atraktivno pripovedjo pritegne k branju, čeprav je osnovne informacije o določenem dogodku ali dogajanju izvedel že iz hitrejših medijev. Reportaža tako v privlačni pripovedni obliki bralcu ponudi dodatne informacije in razlage, nove poglede ter bralcu približa dogajanje, da ga bo lažje razumel.

Namen tega diplomskega dela je bil preveriti, kako pogosto – če sploh – slovenski časniki izrabljajo reportaže za doseganje omenjenih ciljev in kakšen odnos imajo do reportaž slovenski bralci. Anketa med njimi je pokazala, da so prav reportažni žanri najbolj priljubljeni med vsemi novinarskimi žanri, kar potrjuje prvi del moje prve hipoteze. Anketa je tudi pokazala, da si številni bralci (44 %) želijo, da bi se reportaže bolj pogosto pojavljale v slovenskih tiskanih medijih in da ne drži splošno prepričanje, da bralci večinoma hočejo prebirati zabavne vsebine, in ne resnih tem. Največ anketiranih si namreč želi, da bi se v časopisih bolj pogosto pojavljale reportaže o družbenih problemih, funkcijo zabavanja pa so ocenili kot najmanj pomembno pri reportažah.

Da bi ugotovila, kakšne so splošne značilnosti pojavljanja reportaž v slovenskih časnikih, sem analizirala tri v Sloveniji najbolj brane resne dnevne časopise. V analizi sem ob umeščanju

reportažnih prispevkov v različne reportažne žanre uporabljala klasifikacijo Sonje Merljak Zdovc, ki je definirala nov žanr – žanr reportaža. Ta klasifikacija se je izkazala za ustrezno, saj se prispevki, ki sem jih umestila v ta žanr, glede na kakovost razlikujejo tako od žanra reporterska zgodba kot od žanra klasična reportaža, kot ju je opredelila Manca Košir. Prispevki žanra reportaža so kvalitetnejši od reporterskih zgodb, a vseeno ne izpolnjujejo estetske funkcije (v zadostni meri) in jih zato ne moremo uvrstiti v žanr klasična reportaža.

Analiza časnikov je pokazala, da reportaže sicer so stalnica v slovenskih časnikih, da pa običajno igrajo le obrobno vlogo na časopisnih straneh. Reportaže se namreč le redko pojavljajo na najpomembnejših straneh časopisov. Analiza vsebine prispevkov reportažne vrste pa je pokazala, da lahkotnejše teme prevladujejo nad resnimi. Vse to potrjuje drugi del moje prve hipoteze. Tako lahko v celoti potrdim prvo hipotezo – reportažni žanri so pri slovenskih bralcih priljubljeni, slovenski časniki pa temu ne sledijo.

Pri tem ostaja vprašanje, na katerega v tem diplomskem delu nisem odgovorila in je lahko osnova za nadaljnje raziskovanje te teme: zakaj imajo bralci reportaže tako radi oziroma kaj je tisto, kar jih pritegne k branju reportaž, glede na to, da v slovenskem tisku vendarle prevladujejo reporterske zgodbe in manj kvalitetni potopisi.

Ker za dobro reportažo novinar potrebuje dovolj časa za preiskovalno delo in samo pisanje, sem predvidevala, da se bodo kvalitetnejše reportaže o resnih temah bolj pogosto pojavljale v tedenskih prilogah, kjer je tempo oddajanja prispevkov nekoliko počasnejši kot pri dnevnih izdajah. Raziskava je pokazala, da manj pomembne, lahkotnejše teme prevladujejo nad resnejšimi temami tako v dnevnih izdajah časnikov kot v njihovih tedenskih prilogah, zato moje druge hipoteze ne morem v celoti potrditi. S podrobnejšo analizo različnih prilog pa sem ugotovila, da za določene priloge velja, da se v njih resnejše teme pojavljajo bolj pogosto kot v dnevnih izdajah – gre za priloge o aktualnem dogajanju (*Sobotna priloga*, *Objektiv*, *V soboto*). Zato lahko mojo drugo hipotezo le delno potrdim – v dnevnih izdajah slovenskih časopisov prevladujejo reportaže, ki obravnavajo manj pomembne, lahkotnejše teme; resnejše teme, obdelane v reportažni vrsti, pa se pogosteje pojavljajo v določenih tedenskih prilogah – tistih, ki so namenjene obravnavi aktualnega dogajanja. V ostalih prilogah prav tako prevladujejo lahkotnejše teme.

Reportaže sem analizirala tudi glede na aktualnost in novost informacij. Med vsemi reportažnimi prispevki je bilo le osem odstotkov takih, ki so odpirali nove, za bralce pomembne teme. Tako lahko potrdim tudi mojo tretjo hipotezo – v reportažah se poroča predvsem o starem, že videnem in slišnem na drugačen in bolj atraktiven način; reportaže, ki bi same odkrivalle nove, pomembne zgodbe pa so redke.

Glede na rezultate analize lahko zaključim, da reportaža sicer je vrsta, ki ima svoje mesto v dnevnem časopisju, toda vloga, ki jo ima, ne uresničuje niti potencialov reportažne vrste kot enega zahtevnejših žanrov niti pričakovanj bralcev. V časnikih sicer se pojavljajo prispevki o aktualnem dogajanju, v katerih se je avtor namesto za obliko poročila odločil za reportažno obliko, toda takšni prispevki so redki in večinoma upovedujejo manj pomembne, lahkotnejše teme. Zunanjepolitične strani so edine, na katerih se resnejši reportažni prispevki pojavljajo nekoliko pogosteje; o notranjepolitičnih temah sta bila v 75 izvodih časnikov objavljena le dva reportažna prispevka, reportaž z gospodarsko tematiko pa sploh ni bilo. To dokazuje, da slovenski časopisni novinarji reportaž (še) ne izkoriščajo kot žanra, v katerem lahko na učinkovit način kvalitetno posredujejo informacije svojim bralcem.

8. LITERATURA

1. Ažman, Renata (1989): *Konstitutivne prvine reportaže*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo.
2. Clark, Roy Peter (2004): *Reviving the Feature Story*. Dostopno na http://poynter.org/content/content_view.asp?id=67829 (23. april 2007).
3. Dijk, Teun A. Van (1988): *News as Discourse*. London: L. Erlbaum.
4. Đurić, Dušan (1986): *Novinarska delavnica*. Ljubljana: Delavska enotnost.
5. Erjavec, Karmen (1999): *Novinarska kakovost*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
6. Franklin, Bob, Martin Hamer, Mark Hanna, Marie Kinsey in John E. Richardson (2005): *Key Concepts in Journalism Studies*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
7. Gerard, Philip (1996): *Creative Nonfiction: Researching and Crafting Stories of Real Life*. Cincinnati: Story Press.
8. Harcup, Tony (2005): Doing it in style. V Richard Keeble (ur.): *Print Journalism: A Critical Introduction*, 140–148. London, New York: Routledge.
9. Harrington, Walt (1997): *Intimate Journalism: The Art and Craft of Reporting Everyday Life*. Thousand Oaks: Sage Publication.
10. Harris, Geoffrey in David Spark (1993): *Practical Newspaper Reporting*. Oxford: Focal Press.
11. Itule, D. Bruce in Douglas A. Anderson (2000): *News Writing and Reporting for Today's Media*. Boston: McGraw-Hill.
12. Kalin Golob, Monika (2005): *Novinarstvo in jezik(oslovje)*. V Melita Poler Kovačič in Karmen Erjavec (ur.): *Uvod v novinarske študije*, 73–107. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
13. Keeble, Richard (1998): *The Newspapers Handbook*. London: Routledge.
14. Kennedy, George, Daryl R. Moen in Don Ranly (1993): *Beyond the Inverted Pyramid – Effective Writing for Newspapers, magazines and Specialized Publications*. New York: St. Martin's Press.
15. Kerrane, Kevin in Ben Yagoda (1998): *The Art of Fact: A Historical Anthology of Literary Journalism*. New York: Simon&Schuster.
16. Kirtz, Bill (2003): *On the Narrative trail*. Dostopno na http://poynter.org/content/content_view.asp?id=57131 (1. september 2007).

17. Kirtz, Bill (2004): *Tips from Nieman Narrative: What Works for Readers, Editors & Sources*. Dostopno na http://poynter.org/content/content_view.asp?id=75257 (1. september 2007).
18. *Kodeks slovenskih novinarjev 2002*. Ljubljana: Društvo novinarjev Slovenije. Dostopno na <http://www.media-forum.si/slo/pravo/samoregulacija/kodeks-novinarjev.pdf> (20. september 2007).
19. Košir, Manca (1988): *Nastavki za teorijo novinarskih vrst*. Ljubljana: DZS.
20. Košir, Manca (2002): Feljton v sodobni genologiji. V France Vreg: *Feljton – novinarske, polliterarne in literarne oblike na Slovenskem*, 5–20. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
21. Košir, Manca (2003): *Surovi čas medijev*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
22. Kostadinović, Irena (2003): *Pojem resnice v filozofski misli in odnos novinarskega diskurza do resničnosti*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
23. Krajnc, Mojca (2006): *E-intervju*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
24. Laakaniemi, Ray (1995): *Newswriting in transition*. Chicago: Nelson-Hall.
25. Lozar Manfreda, Katja, Vasja Vehovar in Zenel Batagelj (2000): Veljavnost interneta kot anketnega orodja. *Teorija in praksa* 37(6), 1035–1048. Dostopno na <http://dk.fdv.uni-lj.si/tip/tip20006manfreda-vehovar.PDF> (10. september 2007).
26. Macdonald, Myra (1998): Personalisation in Current Affairs Journalism. *Javnost/The Public* 5(3), 109–126. Dostopno na <http://www.javnost-thepublic.org/media/datoteke/1998-3-macdonald.pdf> (30. avgust 2007)
27. Marković, Ljiljana, ur. (1979): *Leksikon novinarstva*. Beograd: Savremena administracija: Savremena knjiga: Savremena praksa.
28. McKay, Jenny (2000): *The Magazines Handbook*. London: Routledge.
29. Merljak Zdovc, Sonja (2005a): Novinarsko poročanje in pisanje: Reportaža in portret. V Melita Poler Kovačič in Karmen Erjavec (ur.): *Uvod v novinarske študije*, 300–367. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
30. Merljak Zdovc, Sonja (2005b): Medijev ne briga, kaj misli vlada. *Sobotna priloga Dela*, 2. 7., 12–13.
31. Merljak Zdovc, Sonja (2007a): *Izginjanje žanrov: definicija in umestitev novinarskega žanra reportaža v teoriji in praksi*. Tipkopolis (maj 2007).

32. Merljak Zdovc, Sonja (2007b): Prihodnost časopisov. *Medijska preža*, maj. Dostopno na <http://mediawatch.mirovni-institut.si/bilten/seznam/28/medpol/> (20. september 2007).
33. Milosavljevič, Marko (2003): *Novinarska zgodba*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
34. Poler Kovačič, Melita (1997): *Novinarska etika*. Ljubljana: Magnolija.
35. Romano, Angela in Cratis Hippocrates (2001): Putting the public back into journalism. V Suellen Tapsall in Carolyn Varley (ur.): *Journalism – Theory in Practice*, 166–184. Oxford: University Press.
36. Readership Institute: *The Value of Feature-style Writing*. Dostopno na <http://readership.org/content/editorial/feature-style/main.htm> (3. september 2007).
37. Schudson, Michael (2003): *The Sociology of News*. New York: Norton.
38. Sims, Norman in Mark Kramer, ur. (1995): *Literary Journalism*. New York: Ballantine Books.
39. Slavković, Dušan (1981): *Biti novinar*. Beograd: Radnička Štampa.
40. *Slovar slovenskega knjižnega jezika 1991*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
41. Slovenska oglaševalska zbornica (2007): *Preglednica revidiranih prodanih naklad*. Dostopno na http://www.soz.si/projekti_soz/preglednica_revidiranih_prodanih_naklad/?dtype%5B%5D=3&houses%5B%5D=0 (15. september 2007).
42. Splichal, Slavko (1990): *Analiza besedil: statistična obravnava jezikovnih podatkov v družboslovnih raziskavah*. Ljubljana: Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo.
43. Šurc, Matej (1989): *Reportažni žanri v slovenskem dnevniku Delo*. Diplomsko naloga. Ljubljana: Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo.
44. Taylor, Jane (2005): What makes a good feature? V Richard Keeble (ur.): *Print Journalism: A Critical Introduction*, 118–127. London, New York: Routledge.
45. The Economist (2006a): Who killed the newspaper? *The Economist*, 24. 8. Dostopno na http://www.economist.com/opinion/displaystory.cfm?story_id=7830218 (20. september 2007).
46. The Economist (2006b): The newspaper industry. *The Economist*, 24. 8., 50–52.
47. Wolfe, Tom (1973/1996): *The New Journalism*. London: Picador.
48. Žižek, Katja (2006): *Med novinarskim in literarnim pisanjem – analiza portreta in reportaže*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

9. VIRI

1. Alič, Jani (2007). Tretja suša v štirih letih. *Dnevnik*, 3. 5., 7.
2. Baković, Zorana (2007). Slovensko srce za kitajske olimpijske igre. *Delo*, 18. 5., 24.
3. Barat, Nataša Petra (2007). Dež letal nad Atenami. *Dnevnik*, 23. 5., 25.
4. Barat, Nataša Petra (2007). Taksist ušel s prtljago. *Dnevnik*, 25. 5., 35.
5. Beriain, David (2004). V peklu: mobilni telefoni tistih, ki so umrli, pa so še kar naprej zvonili. *Nedelo*, 14. 3., 2.
6. Cencelj, Kaja (2007). Američani obsedeni z ekološkimi živili. *Delo*, 24. 5., 20.
7. Delić, Anuška (2007). Meditacija v drevesnici. *Delo*, 8. 5., 6.
8. Der Spiegel (2007). Z otroškim vozičkom na jezikovni tečaj. *Večer*, 16. 5., 15.
9. Detela, Jasmina (2007). Potepanje po Velenju in okolici. *Večer*, 29. 5., 16.
10. Dreu, Senka (2007). V vsakdanjem kolesju reklam. *V soboto*, 26. 5., 48–49.
11. Drevenšek, Simona (2007). Če bi bilo kot v prodajalni čevljev, bi ... *Večer*, 25. 5., 13.
12. E. S. (2007). Antonija Komočar nasmejano vstopila v 105. leto starosti. *Dnevnik*, 5. 5., 8.
13. Frelih, Polona (2007). Jajca letela, pesti pa pele na gejevskem shodu. *Delo*, 28. 5., 8.
14. Frelih, Polona (2007). Moskva brez dežja, kmalu tudi brez piva. *Delo*, 31. 5., 24.
15. Gaube, Aleš (2007). Ahmadinedžadova politika je na bazarju zelo nezaželeno blago. *Dnevnik*, 15. 5., 8.
16. Gaube, Aleš (2007). Iran uvaja bone za bencin. *Dnevnik*, 18. 5., 8.
17. Gaube, Aleš (2007). Mesto, ki kraljuje državi. *Objektiv*, 26. 5., 22–23.
18. Gider, Nataša (2007). Ne več dolgo v stari vojašnici. *Večer*, 15. 5., 16.
19. Grujičič, Branka (2007). Otroci, ki so prikrajšani za toplino doma, imajo enake potrebe kot njihovi vrstniki. *Sobotna priloga*, 5. 5., 18–19.
20. Hladnik Milharčič, Ervin (2003). Drugi pohod na Irak. *Delo*, 23. 5., 8.
21. Hladnik Milharčič, Ervin (2007). Gremo v Trst, na kavo. *Objektiv*, 12. 5., 16–19.

22. Hladnik Milharčič, Ervin (2007). Zadnje leto meje. *Objektiv*, 26. 5., 16–19.
23. Hočevar, Miha (2007). Božanski Kaka milanske vrage popeljal v nebesa. *Delo*, 4. 5., 13.
24. Horvat, Marjan (2007). Derbi začelja Interblocku. *Večer*, 14. 5., 33.
25. Jager, Vasja (2007). „Ruralna revolucija“ zajela Ljubljano. *Večer*, 17. 5., 18.
26. Karba, Dejan (2007). Za evre zelo visoko med oblake. *Delo*, 8. 5., 6.
27. Kereži, Urška (2007). Stojan Skalicky: „Mesto mora živeti 24 ur“. *Večer*, 23. 5., 20.
28. Knez, Primož (2007). Zgošani vabijo Podobnika na „začinjeno“ solato. *Dnevnik*, 29. 5., 10.
29. Kocbek, Darja (2007). Sodobna Evropa je stabilna in miroljubna. *V soboto*, 12. 5., 46.
30. Korade, Dragica (2007). Bavčar ne bi prišel noter. *Večer*, 14. 5., 17.
31. Kovacs, Sonja (2007). Cerkevna morala za smrt mladih Brazilk. *Delo*, 12. 5., 7.
32. Kozjek, Pavle (2007). Pogled nazaj. *Polet*, 31. 5., 6–10.
33. Kralj, Gašper (2007). Tovarna brez šefov. *Objektiv*, 5. 5., 22–23.
34. Kramberger, Nataša (2007). „Dobrodošli v Milanu“. *Večer*, 22. 5., 31.
35. Kramberger, Nataša (2007). Ko Angleži obmolknejo. *Večer*, 25. 5., 15.
36. Kramberger, Nataša (2007). Na čigavi strani bo lepa Atena? *Večer*, 23. 5., 30.
37. Kramžar, Barbara (2006). Nočemo meja, pravijo protestniki. *Delo*, 10. 4., 28.
38. Kramžar, Barbara (2007). Kraljica se ne oprevičuje. *Sobotna priloga*, 5. 5., 25.
39. Kramžar, Barbara (2007). Spomini na priseljence, Indijance in afriške sužnje. *Delo*, 5. 5., 28.
40. Kramžar, Barbara (2007). V deželi Američanov s temno poltjo. *Sobotna priloga*, 12. 5., 22–23.
41. Leiler, Ženja (2007). Miti za deset evrov. *Delo*, 19. 5., 32
42. Matjaž, Asja (2007). Brez kopalnice, stranišče pri sosedih. *Večer*, 5. 5., 22.
43. Mrevlje, Andrej (2007). Po treh dneh potovanja s tunami rešenih 27 Afričanov. *Dnevnik*, 29. 5., 36.

44. Močnik, Blaž (2007). „To je moj najljubši kraj“. *Delo*, 21. 5., 4.
45. Močnik, Metod (2007). Štangelj oblečen kot medved. *Dnevnik*, 30. 5., 14.
46. Nagode, Jure (2007). Na Dolah vabijo na pohod po oglarski poti. *Dnevnik*, 4. 5., 9.
47. Nograšek, Dušan (2007). Najsrečnejše bitje na svetu. *Dnevnik*, 28. 5. 21.
48. P. K. (2007) Zadišalo je po golažu. *Dnevnik*, 3. 5., 6.
49. Petkovšek, Jana (2007). Na Brilejevi vse bolj glasni. *Dnevnik*, 9. 5., 13.
50. Pičenko Peklar, Slavica (2007). Bo sto mestnih korit tudi zacvetelo? *Večer*, 11. 5., 24.
51. Pihlar, Tatjana (2007). Vikende so nekoč kupovali za vrednost ene motorke, danes pa so cene zblaznele. *Objektiv*. 12. 5., 4–7.
52. Planinšič, Borut (2007). Hokejski dan mladosti. *Večer*, 26. 5., 15.
53. Planinšič, Borut (2007). Karaoke za atomski tenis. *Večer*, 28. 5., 25.
54. Planinšič, Borut (2007). Prijatelj, razsul te bom na ledu. *Večer*, 11. 5., 28.
55. Potočnik, Karin (2007). „Na Koroškem ni samo fajn, je tudi zelo lepo“. *Večer*, 26. 5., 32.
56. Predan, Milan (2007). Čemu se čudi kamniti Marx. *V soboto*. 26. 5., 54.
57. Primožič, Sonja (2007). Prestolnico tisoči obhodili in obtekli. *Dnevnik*, 14. 5., 8.
58. Rak, Peter (2007). Brezhibna poganska etika in estetika. *Sobotna priloga*, 5. 5., 26–27.
59. Rashid, Zlatka (2007). Nikola Tesla in Tomaž Pandur navdušujeta. *Večer*, 7. 5., 17.
60. Rižnar, Nataša (2007). Lovski golaž po novinarsko. *Večer*, 28. 5., 15.
61. Rožič, Bojana (2007). Chiracov naslednik je Sarkozy. *Dnevnik*, 7. 5., 4.
62. Sagaj, Mitja (2007). „Če nas ne bodo poslušali, gremo na ulico“. *Večer*, 18. 5., 18.
63. Sagaj, Mitja in Sabina Vrhnjak (2007). Največ gneče za osebne dokumente. *Večer*, 7. 5., 3.
64. Slatenšek, Boštjan (2007). Čakal sem, da bomo nasadili bajonete. *Objektiv*, 5. 5., 16–18.
65. Spetič, Stojan (2007). Pod Vezuvom se bojijo Kolere. *Večer*, 26. 5., 40.
66. Stepišnik, Matija (2007). Werderjevi navijači težko oproščajo. *Večer*, 9. 5., 32.

67. Stepišnik, Matija (2007). Za nogometaše Barcelone prepovedano! *Večer*, 14. 5., 16.
68. Šemrov, Uroš (2007). Jola brezhibna kot specialitete. *Dnevnik*, 30. 5., 15.
69. Škerl, Uroš (2007). Če si musliman, si Turek. Če si Turek, te ne maramo. *Objektiv*, 12. 5., 22–23.
70. Škerl, Uroš (2007). Zakaj bi čakale na ponovni pokol? *Dnevnik*, 19. 5., 20–21.
71. Šprajc, Ivan (2007). Pred nami zraste obris piramide. *Objektiv*, 19. 5., 16–18.
72. Štok, Zora (2007). Mobilni telefoni niso povozili ezl eka. *Večer*, 28. 5., 15.
73. Tepina, Jasna (2007). Ko sem zarezala, mi je bilo lažje. *Nika*, 9. 5., 14–16.
74. Tomažič, Agata (2006): Na poti spoznanja. *Delo*, 29. 5., 2.
75. Tomažič, Agata (2007). Pogovorno orodje, ki izriva slovenščino. *Delo*, 16. 5., 18.
76. Urbanija, Anamarija (2007). Noben otrok ni premajhen za vojno. *Sobotna priloga*, 26. 5., 18–19.
77. Videmšek, Boštjan (2005). „Boj se je šele začel,“ pravijo jezni mladeniči. *Delo*, 8. 11., 1.
78. Videmšek, Boštjan (2007). Bagdad, središče iraške državljanske vojne. *Delo*, 14. 5., 8.
79. Videmšek, Boštjan (2007). Bakuba, nova Faludža? *Sobotna priloga*, 26. 5., 14–16.
80. Videmšek, Boštjan (2007). Do Bagdada ni daleč. *Sobotna priloga*, 5. 5., 12–14.
81. Videmšek, Boštjan (2007). Na prvi frontni črti državljanske vojne. *Sobotna priloga*, 19. 5., 12–14.
82. Videmšek, Boštjan (2007). Rablji žrtve in žrtve rablji družno čakajo na kirurgov nož. *Delo*, 18. 5., 8.
83. Videmšek, Boštjan (2007). „Zjutraj nikoli ne vemo, ali bomo dočakali večer“. *Delo*, 15. 5., 8.
84. Vistoropski, Nika (2007). Gorenje v stilu Nase, se vam ne zdi? *Ona*, 22. 5., 36–38.
85. Vrhnjak, Sabina (2007). Stadion Ilirija poln mladih. *Večer*, 14. 5., 16.
86. Zemljič, Petra (2007). V prevelikih čevljih ljubijo vse, kar je evropskega. *V soboto*, 5. 5., 54.
87. Zorenč, Sebastjan (2007). Smetana v vodi in ob njej. *Bonbon*, 22. 5., 18–19.

88. Žerjavič, Peter (2007). Bela trdnjava ob Baltiku. *Delu*, 22. 5., 8.
89. Kavboj na večerji z britansko kraljico 2007. *Večer*, 9. 5., 7.

10. PRILOGE

Priloga A: Anketni vprašalnik

ANKETA O REPORTAŽAH

Pozdravljeni! Sem Maša Jesenšek, absolventka novinarstva na Fakulteti za družbene vede. V okviru diplomske naloge delam raziskavo o položaju reportaž v slovenskih časopisih in odnosu bralcev do reportažnih žanrov. V ta namen sem sestavila krajšo anketo, ki je pred vami. Tudi s pomočjo vaših odgovorov bom lahko boljše in celoviteje predstavila dejansko stanje reportažnih žanrov v slovenskem tisku, zato vas prosim, da anketo rešite v celoti. Anketa je anonimna, rezultati pa bodo uporabljeni izključno za raziskovalne namene moje diplomske naloge. Najlepša hvala za vaš čas in sodelovanje!

1. Katere od naslednjih dnevnih časopisov berete?

- Delo
- Dnevnik
- Večer
- Finance
- Primorske novice
- Slovenske novice
- Direkt
- Ekipa
- Drugo:

2. Kako pogosto berete časopise?

- Vsak dan
- Večkrat tedensko
- Enkrat tedensko
- Nekajkrat mesečno

3. Če berete Delo, Dnevnik ali Večer, prosim napišite tedenske priloge, ki jih najpogosteje berete.

4. Prispevki iz katerih novinarskih žanrov se vam zdijo najbolj zanimivi?

- Poročila
- Komentariji
- Reportaže
- Intervjuji

Drugo:

5. Kako ocenjujete kakovost reportaž v slovenskem tisku?

Dobra

Povprečna

Slaba

6. Prosim, če utemeljite zgornji odgovor (kaj se vam zdi dobro, kaj slabo).

7. Kaj vas ponavadi pritegne k branju reportaže?

Naslov

Uvodni odstavek

Fotografije

Ime avtorja

Drugo:

8. Katere reportaže najraje berete?

Reportaže z domačih in tujih aktualnih dogodkov (družbenih, političnih, kulturnih, športnih)

Reportaže o običajnih ljudeh z nenavadnimi lastnostmi

Reportaže o družbenih problemih

Reportaže o življenju v tujih državah

Potopise

Nobenih

Drugo:

9. Za katere reportaže si želite, da bi se bolj pogosto pojavljale v časopisih?

Reportaže z domačih in tujih aktualnih dogodkov (družbenih, političnih, kulturnih, športnih)

Reportaže o običajnih ljudeh z nenavadnimi lastnostmi

Reportaže o družbenih problemih

Reportaže o življenju v tujih državah

Potopise

- Nobene
 Drugo:

10. Za katere reportaže si želite, da bi se manj pogosto pojavljale v časopisih?

- Reportaže z domačih in tujih aktualnih dogodkov (družbenih, političnih, kulturnih, športnih)
 Reportaže o običajnih ljudeh z nenavadnimi lastnostmi
 Reportaže o družbenih problemih
 Reportaže o življenju v tujih državah
 Potopise
 Nobene
 Drugo:

11. Kako na splošno ocenjujete pogostost pojavljanja reportaž v slovenskem tisku?

- Reportaž je premalo
 Reportaž je ravno prav
 Reportaž je preveč

12. Kakšna so vaša pričakovanja ob branju reportaže?

	Nepomembno	Srednje pomembno	Zelo pomembno
Da me bo informirala o pomembnem dogodku	☐	☐	☐
Da bo ponudila več informacij o dogodku, za katerega sem izvedel/a že iz drugih medijev	☐	☐	☐
Da se bom ob branju sprostil/a ob bolj lahkotnih temah	☐	☐	☐
Da me bo informirala o zadevah in problemih, o katerih drugi mediji ne poročajo	☐	☐	☐

13. Prosim, če za konec odgovorite še na nekaj vprašanj o demografiji. Vaš spol:

- Moški
 Ženski

14. Letnica rojstva:

15. Izobrazba:

- Osnovna šola ali manj
 Poklicna srednja šola
 Gimnazija
 Višja/visoka/univerzitetna

Magisterij/doktorat

Vročinski val v Rusiji

Moskva brez dežja, kmalu tudi brez piva

Reportaža

Evropski del Rusije zajele najvišje temperature v 128 letih – Zakon o prepovedi pitja piva na prostem

MOSKVA – »Ljubim moskovske ulice po dežju,« je stavek enega najbolj znanih ruskih gledaliških in filmskih igralcev Olega Pavloviča Tobakova, s katerim na eni številnih reklamnih tabel ob vpadnici v Moskvo reklamirajo predstave Moskovskega umetniškega gledališča. Med vožnjo v prenapolnjenem in zadušljivem kombiju (maršrutka), ki je v Rusiji eden najcenejših in najhitrejših načinov prevoza, je orjaški plakat, ki se zdi v teh vročih dneh skoraj ironičen, nemogoče spregledati. V Moskvi že ves teden govorijo predvsem o visokih temperaturah, kakršnih ni bilo že od leta 1879.

OD NAŠE DOPISNICE

S temperaturami, ki so se v torek povzpelle na rekordnih 36 stopinj Celzija, se v Moskvi spopada vsak po svoje. Starejši s klobuki in paljčami, mlajši z osvežitvijo v bazenčkih Aleksandrovskega vrta pred Kremljem in bližnjih vodnjakih. V ruski prestolnici v teh dneh v potokih teče tudi pivo, pa čeprav je duma prav pred vročinskim valom soglasno potrdila zakon, ki tako mladoletnikom kot odraslim prepoveduje pitje piva na prostem. Dokaz, da bo tudi zakon, ki ga čakata še dve obravnavi, najverjetneje doletela ista usoda, kot je doletela podobna in že sprejet zakon o prepovedi pitja žganih pijač. Obstaja samo na papirju.

Pitje piva v metrojih, na avtobusih in na ulicah je že skoraj ruska folklor, hmeljev napitek pa v zavesti številnih Rusov brezalkoholna, osvežilna pijača. »Katere brezalkoholne pijače ponujate?« je bilo vprašanje, s katerim sem se pred leti v ukrajinski vasi Popovka obrnila na natakara in ta mi je takoj ponudil ponudil tudi pivo.

V Rusiji se je letna poraba piva v zadnjih petih letih podvojila, tako da zdaj po grlu povprečnega Rusa na leto steče kar 62 litrov te priljubljene pijače. Predvsem v skrbi za mlajše generacije so ruske oblasti pred tremi leti sprejele novo zakonodajo, ki med 19. in 22. uro na televiziji prepoveduje predvajanje »pivskih reklam« in proizvajalcem v okolici šol, bolnišnic in športnih centrov prepoveduje postavljanje oglašnih panojev. »Zloraba alkohola v Rusiji strmo narašča, pitje piva med mladimi pa je daleč največji problem,« je strožno alkoholno zakonodajo pred tremi leti opravičevala Natalija Vanisova, raziskovalka na Inštitutu za droge v Moskvi. Tri leta pozneje je na moskovskih ulicah vsaj tako pogosto kot rože, s katerimi ruski

razveseljujejo nežnejši spol, opaziti mlade s pivom v rokah.

Stoletna vročina, ko živo srebro že ves teden vztraja nad 30 stopinjami Celzija, je ruskega elektrodobavitelja spodbudila, da je za vse nezaosebne porabnike uvedel omejitve. Prvič v tem letnem času. Zaradi izjemne porabe energije so se doslej k takšnim ukrepom zatekali izključno v najhujši zimi. »Za ruske industrijske obrate bodo omejitve veljale od 9. do 16. ure,« je pojasnil generalni direktor elektrarne Mosenergosbut Sergej Kozlovskij. Klimatske naprave, s katerimi so opremljena večinoma izjemno draga stanovanja v središču Moskve, so medtem delale s polno paro.

Tiste, ki si tega razkošja ne morejo privoščiti, so ruske zdravstvene

»Ljudje z visokim pritiskom in s sladkorno boleznijo naj se vsaj trikrat na dan stuširajo s toplo vodo, tistim, ki so na vročino še posebej občutljivi, pa svetujem uporabo ustreznih zdravil,« je Moskvočanom v *Kommersantu* svetoval direktor kardiološkega centra Lev Bokerija.

službe že pozvale k previdnosti, saj se je obisk bolnikov s srčnimi in z dihalnimi boleznimi v moskovskih bolnišnicah v zadnjih dneh namreč povečal za polovico.

»Značilnost Moskve ni niti mraz niti vročina, ampak dež. Napovedujejo ga za soboto,« me je med pritoževanjem nad pasjo vročino, ki je te dni zajela evropski del Rusije, potlačil Igor Jevgenjevič Karlov, uslužbenec ruskega zunanjega ministva. In prav dež je tisto, kar si v Moskvi trenutno najbolj želijo. Medtem prebivalci največjega evropskega mesta potrpežljivo nadaljujejo vsakodnevne opravke in ostajajo kljub nepopisni gneči in vročini drug do drugega izjemno vljudni.

Življenje v Bagdadu

»Zjutraj nikoli ne vemo, ali bomo dočakali večer«

Obsežna operacija koalicijskih in iraških sil je med ruševine bagdadske četrti Ramanija prinesla več varnosti, a razmere se lahko čez noč spremenijo

BAGDAD – V iraški prestolnici divja državljanska vojna, ki ji ni videti konca. Toda bolezen sovražstva še ni okužila vseh prebivalcev krvavečega mesta. S fotografom sva se sprehodila po četrti Ramanija, ki jo je vojna vihra uničila in izpraznila, toda ljudje so se v zadnjih tednih vendarle začele vračati. Povratek upanja ali le izjema, ki potrjuje pravilo?

OD NAŠIH POROČEVALCEV

»Razočaran človek sem. V zadnjih štirih letih se je vsem, ki živimo v Bagdadu, življenje močno spremenilo. Zjutraj nikoli ne vemo, ali bomo dočakali večer,« nam pred svojo trgovinico v bagdadski četrti Ramanija pove 53-letni Aslan Husein. Gospod Husein se je z družino vrnil v središče Bagdada pred dvema mesecema. V četrti, kjer se je rodil in preživel večji del svojega življenja, ga je pričakalo uničenje. Od družinske hiše so ostale le ruševine. »Živimo pri sorodnikih, hiše se, vsaj za zdaj, še ne sploščajo obnavljati. Ni dovolj varno. Pa tudi denarja nimamo. Komaj se preživljamo. Ta četrt je bila nekoč bogata. Veliko smo delali in dobro živeli. Ameriška okupacija in spopadi med šiiti in suniti, ki so se začeli pred približno dvema letoma, so spremenili vse. Čisto vse,« je med grožčo otrok pripovedoval osi-vleli možakar.

Mir je v Bagdadu izjema, ne pravilo

V svoji trgovinici prodaja le jajca, semena in sladkarije: stvart, ki jih lahko poceni kupi na tržnici in jih v trgovini malce dražje proda. Kupcev ni veliko. Ljudje si ne upajo na ulice ali pa nimajo denarja, da bi si lahko privoščili najbolj poceni živila. Bagdadska četrt Ramanija je danes veliko varnejša kakor pred nekaj meseci, pove gospod Aslan. »Bojim se, da le začasno.« Obsežna varnostna operacija koalicijskih in iraških varnostnih sil je med ruševine prinesla več varnosti, toda v Bagdadu – in drugod po Iraku – se razmere hitro spremenjajo. Prebivalci Ramanije se, tako kakor ameriški vojaki, ki skupaj z iraškimi patrolirajo po bolj ali manj praznih cestah, zavedajo, da je razmeroma mirna četrt v Bagdadu izjema in ne pravilo. Šiitske milice, ki so zadnje dve leti obvladovale četrt, so se zaradi okrepljene

ameriške navzočnosti preselile v druge dele mesta, kjer se državljanska vojna med šiiti in suniti iz dneva v dan stopnjuje.

Sovražstvo je med Iračane prišlo od zunaj

»Živimo v času vojne. Tega ne smemo pozabiti,« pravi Aslan Husein, iraški sunit, ki obsoja medverske spopade. »Naša četrt je bila vedno mešana. Nikoli nismo poudarjali, da smo šiiti ali suniti. Vsi smo muslimani in Iračani. Sovražstvo je v Bagdad in Irak prišlo od zunaj. Mnogim se je zato zmešalo. Razpadla so stara prijateljstva, sosed je začel streljati na sosedu. To me zelo boli,« razlaga trgovec, medtem ko ga ameriški vojak fotografira za novo bazo osebnih podatkov, ki jo v Bagdadu iz »varnostnih razlogov« pripravljajo koalicijske sile. Pred tujimi vojaki se drži vojaško, ponosno pokonci, toda roke se mu, v izkustvenem strahu, močno tresejo. Njegovi najboljši prijatelji so še vedno šiiti iz sosedstva. »Med nami je vse tako, kakor je bilo prej. Spoštujemo drugi druge, čeprav imamo oboji zaradi tega veliko težav, saj nam grozijo pripadniki skrajnih skupin,« doda Aslan Husein.

V četrti Ramanija je le nekaj hiš nepoškodovanih. Celotno območje je bilo skoraj štiri leta prva bojna črta. Dejstvo, da so se varnostne razmere v zadnjih tednih izboljšale, je relativno in uvrščeno v iraški kontekst. Eksplozije avtomobilov bomb in samomorilski napadi so še vedno del vsakdanjika *mahal* v središču iraške prestolnice. Tudi v Ramaniji, kjer po pripovedovanju prebivalcev večina spopadov poteka ponoči. Takoj ko robustne ameriške enote odidejo z ulic v svoja oporišča, so nam zaupali domačini, v Ramaniji spet zavladajo šiitske milice, ki jih bolj kakor ideologija ali upor proti ameriški okupaciji družijo kriminalni naklepi in preteklost.

Sporo fotografiranje

»Tudi pripadniki šiitskih milic pridejo sem in od nas zahtevajo, da se slikamo. Zakaj? To nam le škoduje. Bojim se, da nas tako uvrstijo na seznam tistih, ki se jih želijo znebiti. Ne, ne bom se slikal, pustite me pri miru,« ostro zabrusi iraški mladenič ameriškim vojakom. Dotlej umirjeni Američani spremenijo ton. Šestindvajsetletni stotnik Aaron Kuykendall odvrne: »Tu smo, da vam pomagamo. A pomagali vam bomo le, če boste tudi vi pomagali nam. Slikajte se!« Mladenec popusti in odda prstni odtis in sliko obeh zenic, kar je po našem mnenju grobo kratenje osebnih svobod.

Namen visokotehnoško identifikacije? »Lažje sledenje. Če najdemo truplo, vemo, čigavo in od kod je,« odgovori stotnik Kuykendall, ki v Iraku služi že na drugi misiji. »Nikogar ne silimo.« Prvič, pove stotnik, je bilo veliko laže, saj še ni bilo državljanske vojne. »Zdaj je šlo vse skupaj k vragu. Veliko našega truda je šlo v nič zaradi sektarskih spopadov...« Toda državljanska vojna je (ne)posredno zanetila ravno ameriška okupacija? »Vem. Prišli smo v Irak in se podelali v Sadamovo stranišče. Vode pa nismo potegnili,« reče stotnik in svojim vojakom ukaže premik.

Nedaleč stran je slišati streljanje. V sosednji ulici odmeva smeh otrok, ki se vračajo iz šole, ki so jo pred kratkim znova odprli. Onstran bližnje reke Tigris, ki se blatno rjava počasi vleče skozi krvaveče mesto, so uporniška gnezda. V sosednjih četrtih občasno pristane granata ali raznese avtomobil bombo.

»Vsak dan, ki ga preživimo, je od boga podarjen,« reče Aslan Husein. Kaj pričakuje v bližnji prihodnosti? »Inšallah.« Naj se zgodi božja milost.

BOŠTJAN VIDEMŠEK

Pred vrhom G8 v Heiligendammu *Delo, 22. 5. 2007, Svet*

Bela trdnjava ob Baltiku

Strogi varnostni ukrepi razburjajo bojevnike za drugačno globalizacijo. Za varnost bo skrbelo 16.000 policistov – 12 milijonov evrov za varnostno ograjo

HEILIGENDAMMU – Pred razkošnim hotel Kempinski v Heiligendammu ob Baltiku je bilo na prvi pogled tako kakor vedno ob dotedajnih dnevih. Gostje v zdraviliškem kraju s prvim morskim kopališčem v Nemčiji in več kot dvestoletno tradicijo so se z oždniki v rokah mirno sprehajali ob dolgih peščatih plažah. Le nasmejani policisti, po mešani med turiste, in policijska čolna v bližini obale so bili znamenje bližajočega se vrha G8 v Heiligendammu, na katerem bodo George Bush, Angela Merkel in voditelji drugih člani skupine od 6. do 8. junija razpravljali o svetovnih problemih.

OD NAŠEGA DOPIŠNIKA

Podrugi kilometer od belih palač, zaradi katerih se Heiligendammu imenuje belo mesto ob morju, je podoba mirnega turističnega kraja drugačna. Od morja se okrog hotelskega kompleksa razteza dva metra in pol visoka ograja z bodečo žico na vrhu, ki naj bi varovala udeležence srečanja pred teroristi, demonstrantami in drugimi nasprotniki G8. Dvaat kilometrov dolga ograja je stala več kot 12 milijonov evrov. Za bojovnike za drugačno globalizacijo je postala točka, ki simbolizira glavne teme vrha G8 bodo varovanje podnebja, varstvo inovacij pred ponarejanjem, pomoč Afriki, večji nadzor nad finančnimi trgi, odprava globalnega neravnotežja sprčo velikega primankljaja v plačilni bilanci ZDA, premajhne gospodarske dinamike v Evropi in rasti deviznih rezerv v Aziji. Nasprotniki vrha očitajo državam članicam, da nimajo demokratične legitimnosti, da krepijo razloženost med bogatimi in revnimi, da povzročajo revščino v nerazvitem svetu, da služijo vlekapitalu in da si zatiskajo oči pred početjem afriških milijardierjev. Glede podnebja se menja zapleta v pripravi sklepne izjave vrha, saj se ZDA nočejo zavežati h konkretnim ukrepom.

Primerjavo z nemškimi ratijskimi pred vrhom G8. Na drugi strani je notranji minister Wolfgang Schäuble pojasnil, da nikakor ne omejuje pravic, saj imajo nasprotniki G8 na razpolago dovolj drugih krajev. Konec koncev bi utegnili biti grobnja vrhu tudi Islamski terorizem; teroristični napadi v Londonu so bili izvedeni prav med vrhom G8 v škotskem Gleneaglesu. Veseljak v Berlinu nočejo, da bi iz Heiligendamma šle v svet silke nasilja, primerljive s tistimi iz Geneve izpred šestih letih, ko je policist ustrelil nasilnega protestnika. Nasilni protesti da bi celo ogrozili položaj Nemčije kot zanesljive partnerice v G8. Tudi v krogih protestnikov tečejo zadnje priprave na vrh. V soboto je denimo, več kot 200 ljudi v enem od berlinskih parkov pred očmi javnosti in policije treniralo tehniške bloкаде prirediteljev. Dejavnosti samo na leviči, tudi skrajna desnica pripravlja sboj v Schwerinu, na katerem bodo zahtevali »ustavitve globalizacije in podleganja politike gospodarskim interesom«. Skupno naj bi se protestov ob robu G8 udeležilo okoli 100.000 ljudi, največje zborovanje – proti lakoti – pa bo v Rostocku. Ob nemških glasbenih se ga bo udeležil tudi rock zvezdnik in milijonar Bono Vox.

PETER ŽERJAVIČ

laže odkrili njegovo vpletenost v morebitna nasilna dejanja. Podobne metode je nekdojal uvajal Stasi. Obsežna policijska racija na letvičarski sceni v Berlinu in Hamburgu pred dvema tednoma je v ogorčenih krogih nasprotnikov G8 sprožila pravo mobilizacijo. Ker so prišle na dan napovedi, da bodo demonstranti poskušali prebiti varnostno ograjo in preprečiti ali vsaj ovirati vrh, se je policija v Rostocku odločila za koočljiv ukrep. Po 30. maju, ko bo končala v Heiligendammu zaprt, bodo dvesto metrov okoli ograje demonstracije prepovedane. Poleg tega v času samega dogodka nihče ne bo smel demonstrirati v pasu, širokem od pet do deset kilometrov. Zato organizatorji protestov napovedujejo tožbe vse do ustavnega sodišča, čes, pravica do zborovanja je nedotakljiva, demokracije v Nemčiji pa ne ogrožajo protestniki, ampak zvezna vlada z ukrepi, ki da vpečujejo razmere, kakršne v odnosu do organizatorjev (opozicijskih) protestov vladajo v Rusiji. Zanimivo je, da je ruski predsednik Vladimir Putin na vrhu EU-Rusija prejšnji teden trdo roko v razmnanju z nasprotniki Kreninja upravljalval s

KDO BO NA VARNEM?

ra njihovo nasprotovanje »inkarnaciji brutalnega manchesterkega kapitalizma v globalnem okolju«. »Poglejte, kaj se gresta Angela Merkel in George Bush. Na koncu vse plačamo mi, mali ljudje.« Je besno mahal proti žici. Tudi v drugih krajih blizu Heiligendamma (Rostock) je oddaljen okoli 15 kilometrov) je policija skorajda na vsakem koraku. V varnostni operaciji – srečanje naj bi bilo najbolj varovana prirediteljev v zgodovini Nemčije – sodeluje 16.000 policistov. Med drugim so po pisanju Spiegelja entemu od legendarnih protestnikov iz Hamburga odvzeli vzorec vonja, s katerim bi s posebno izločnimi psi

Cerkvena morala za smrt mladih Brazilk

Dnevnik 12. 5. 2007
REPUBLIKA
347 SVE
Papež Brazilce pozval k spoštovanju morale – Kritike brazilskega predsednika – Škandal zaradi papeževe izjave

Sonja Kovacs

RIO DE JANEIRO (Od naša dopisnice) – Papež Benedikt XVI. je včeraj drugi dan obiskal v Braziliji, na nogometnem stadionu v Sao Paulu nagovoril okoli 40.000 mladih Brazilcev, ki jih je pozval, naj bodo vzor sovratnikom v boju proti družbenim tegobam, kot so nasilje, mamila in korupcija. »Bodite sprostili mladih,« je papež pozval brazilsko mladino. Dodal je, naj svoj navdih črpajo iz »univerzalnih moralnih vrednot«.

SPORNE OPAZKE

Papež je z opazkami glede umetne prekinitve nosečnosti že na letalu na poti v Brazilijo poskrbel za škandal in se ob prihodu v Sao Paulo izrekel proti splavu. Predsednik Brazilije Lula da Silva, ki je papeža toplo pozdravil, je pred papeževim prihodom pouda-

nil, da bi prepoved splavov vodila v smrt številnih Brazilk.

To dokazujejo tudi pogovori z navadnimi Brazilci. Nora je, kot sama pravi, imela srečo. Njen nekdanji partner je zaposlen v eni od lekarn v Rio de Janeiru. Če ne bi bilo tako, bi – kot med smehom pripoveduje 40-letna temnopolta Brazilka – s svojimi tremi otroki skočila v ocean. In koniec bi bilo vseh težav. Če trti otrok je bil na poti, v hiši pa ni bilo hrane niti za enega. Pedro, Norin nekdanji fant, ji je priskrbel zdravilo cytotec, ki med drugim spodbuja krčenje maternice in v večjih dozah povzroči splav. »Popila sem dve tableti, tretjo pa sem za vsak slučaj dala v marmarico... To se vedno dela pred svitom. In nekdo mora biti poleg tebe, saj če pride do komplikacij, moraš hitro v bolnišnico.«

Poleg Nore sta bili še njena

čez nekaj ur, če je vse postekalo v redu, greš lahko na delo.« Prodaja zdravila cytotec, ki se je prvič pojavil pred 30 leti za zdravljenje gastritisa, je v Braziliji že nekaj let prepovedana, vendar se lahko najde v lekarnah ali na ulici, kjer se ga prodaja po 100 realov ali 35 evrov.

In če pride do komplikacij? »Potem greš, če si še toliko pri moči in te ni strah, do prve leta nezakonito splavi, od teh jih zaradi komplikacij okrog 200.000 konča v bolnišnici in nekaj tisoč jih umre. Bogatim Brazilkam seveda pomagajo dobri ginekologi. Brazilke srednjega sloja gredo v ilegalne klinike, kjer plačajo od 250 do 350 evrov. Revne Brazilke na črtnem trgu kupijo cytotec. Zelo revne pa uporabijo samomorilsko metodo. Nora pravi: »Ali imaš fanta, ki dela v lekarni, ali pa ti Bog ne more pomagati.«

NEVARNA NAVODILA

Nora, ki s pospravljanjem hiš zasluzi komaj 200 evrov na mesec, na vprašanje, kje je dobila ta navodila, pravi, da jih vsi poznajo. Vsi vedo, da je nevarno, vendar ne tako zelo, kot so igle za pletenje, podganji strupi ali žice. »Čiste, posebne plemenice so neobhodne, saj bodo polne krvi. In

lepeste izvede) in samoubojstvo. 200.000 konča v bolnišnici in nekaj tisoč jih umre. Bogatim Brazilkam seveda pomagajo dobri ginekologi. Brazilke srednjega sloja gredo v ilegalne klinike, kjer plačajo od 250 do 350 evrov. Revne Brazilke na črtnem trgu kupijo cytotec. Zelo revne pa uporabijo samomorilsko metodo. Nora pravi: »Ali imaš fanta, ki dela v lekarni, ali pa ti Bog ne more pomagati.«

Več kot milijon Brazilk na leto nezakonito splavi, od teh jih zaradi komplikacij okrog 200.000 konča v bolnišnici in nekaj tisoč jih umre. Bogatim Brazilkam seveda pomagajo dobri ginekologi. Brazilke srednjega sloja gredo v ilegalne klinike, kjer plačajo od 250 do 350 evrov. Revne Brazilke na črtnem trgu kupijo cytotec. Zelo revne pa uporabijo samomorilsko metodo. Nora pravi: »Ali imaš fanta, ki dela v lekarni, ali pa ti Bog ne more pomagati.«

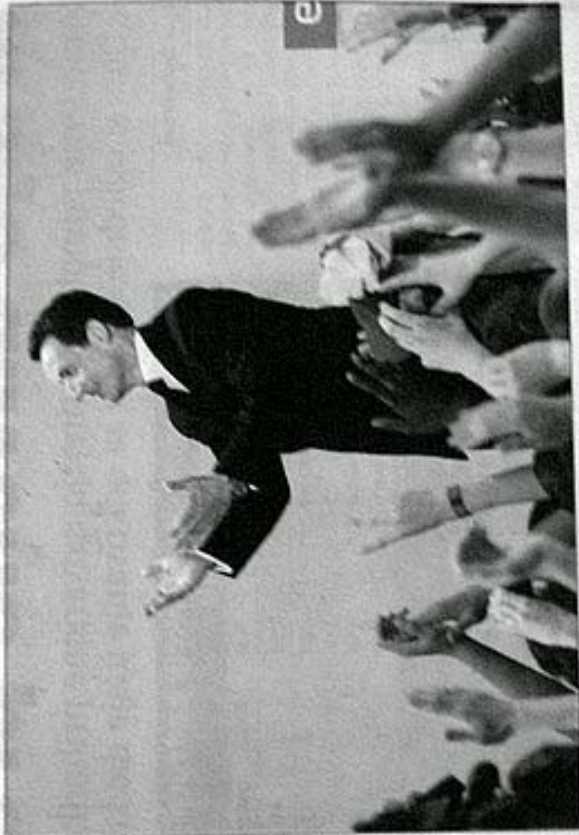
NEVARNA NAVODILA

Nora, ki s pospravljanjem hiš zasluzi komaj 200 evrov na mesec, na vprašanje, kje je dobila ta navodila, pravi, da jih vsi poznajo. Vsi vedo, da je nevarno, vendar ne tako zelo, kot so igle za pletenje, podganji strupi ali žice. »Čiste, posebne plemenice so neobhodne, saj bodo polne krvi. In

Chiracov naslednik je Sarkozy

Ségolène Royal je dobila podporo 47 odstotkov volilcev, kar dokazuje, da je Francija razdeljena glede reform

Novi francoski predsednik Nicolas Sarkozy je bil prepričljivejši za 53 odstotkov francoskih volilcev, ki so bučno proslavili njegovo zmago. Foto: Reuters

Francoski predsednik nekaj minut po razglasitvi rezultatov v črnem renaultu ved ostal prijal proti konzervativni dvorani Salle Carreau, kjer je sprejemoval volilce. Njegovi privrženci so uspeh svojega favorita medtem že entuziastično praznovali tudi na sedežu Unije za ljudsko gibanje (UMP), slavo pa se je kasneje nadaljevalo na pariskem trgu Concorde. Nekdanji notranji in finančni minister, ki ga nekateri zaradi njegove nizke rasti primerjajo z Napoleonom, ni skrival zadovoljstva nad zmago. V svojem nagovoru je obljubil, da bo ponovno vzpostavil avtoriteto in nacionalno identiteto, ter dejal, da iskreno verjame v izgradnjo Evrope. »Američani lahko računajo na naše prijateljstvo,« je le poučaril Chiracov naslednik, znan po svojih restriktivnih ukrepih, ki je volilce očitno prepričal s svojo dinamičnostjo in obljubami o novih delovnih mestih, nižjih danih, nadzoru nad priseljevanjem ter vrnitvi k francoskemu vrednotam.

SLAVJE DESNICE

»Sarko, Sarko!« je vzklikala gnančica, ko se je novopečeni

Socialistka Royalova, ki ji ni uspelo uresničiti zgodovinske želje postati prva predsednica Francije, je priznala poraz in napovedala, da bo nadaljevala začeto delo. Volilci so povedali svoje, je dejala in ob tem novemu predsedniku Francije, ki ga polmansko ni imenovala, zaželela vse dobro. »Upam, da bo naslednji predsednik republike izpolnil svojo miseljo v službi vseh francoskih prebivalcev.« Foto: AP

la priznati premoč svojega nasprotnika, proti kateremu je med prvimi in drugim krogom volitev iskala zavezništvo pri sredinsko usmerjenem favoritu Zveze za francosko demokracijo (UDF) Françoisu Bayrouju. Francose pa je odkrito svarila pred tem, ki jih utegne Sarkozyjeva izvolitev sprožiti v priseljenških predmestjih.

da bo nadaljevala začeto delo. »Prezvali bomo le tisto, kar je obljubil.« je obljubil Sarkozy, ki je vzklikal: »Hvala, Ségolène!«

Volitve so se dejansko začele že v soboto, ko so svoje glasove oddali prebivalci francoskih ozemljih. Volilna udeležba je prespeha udeležba v prvem krogu, saj je svoj glas oddalo okoli 85 odstotkov od približno 64,5 milijona volilnih upravičencev.

Predvolilno mrzlico je bilo dan pred volitvami opaziti tu-

di na ulicah francoske prestolnice. Kljub volilnemu morju ali morša prav zaradi njegovega 53-letnega Sarkozyja, ki je povedala, da bo glasovala za Sarkozyja, ker meni, da je to najboljši način za izvedbo gospodarskih reform. Med mimosvojnimi je bilo sicer veliko taktičnih, ki so v prvem krogu volili za Bayrouja in so se za enega ali drugega kandidata odločili bolj po sili čutila, kot po razumu. »Tu je večina za Sarkozyja,« se je vznemirjal in pokazal po ob-

Ko Angleži obmolknejo

Reportaža az
"Pippo je brcnil drugič in prikazala so se mi nebesa! Malo zaradi Liverpoolčanov, a bog mi je priča, še bolj zaradi interesov. Vse lase si bodo populili od besa!"

NATAŠA KRAMBERGER
ATENE (OD NAŠE POROČEVALKE)

Na metroju proti stadionu je bilo že tri ure pred tekmo vse rdeče, rdeče, rdeče: "Liverpool, Liverpool, Liverpool", pivo se je točilo, lokalo, polivalo, v vagonih se je prerivalo, prepevalo, razbijalo. Stare atenske gospe so bile zgrožene: "Kakšno razgrajanje, oh, kakšen nered, varnostniki pa nič!" Italijanski navijači tu in tam v kakšnem kotu, iz postaje v postajo bolj v manjšini med Angleži, ki so gromko okupirali vse, kar se je okupirati dalo. Načrt je bil samo eden: zmaga, plan preštudirano: dva proti nič, slavje zagotovljeno: za vsakega pet litrov piva.

Pa nič. Od vsega skupaj čisto nič. Vse se je podrla. Vse pomešalo. Niso bili dogovorjeni, da Gerrard zgreši tisti očit-

ni gol. Kaj se to pravi, tako res niso bili dogovorjeni. Pa Inzaghi, presneto, saj za njega je še Johan Kruiff rekel, da je antidefinicija nogometa. Kaj je zdaj to? Ena nič. Dva nič. Ampak za one, ne za njih. Potem moment radosti: dva proti ena. Se bo, še lahko! Nič ni bolj krutega od zatrttega upanja, kakor ni nič bolj bizarnega od pijanega dvometrskega angleškega krilca, ki joka od žalosti. "Ne morem verjeti, ne morem verjeti. Tukaj smo bili en teden, celo mesto smo zasedli. Prepričan sem bil, da bomo slavili tudi po tekmi. Saj ne vem, kam naj se dam. V načrtu je bilo, da gremo po zmagi na zabavo k Monastirakiju. Ampak to zdaj očitno odpade. Saj ne vem, spati tudi ne bom mogel, najbrž se bom kar malo sprehodil po mestu." John ni bil edini obupanec, v sredo ponoči je po Atenah tavalo kakšnih trideset tisoč angleških navijačev, v takšni tišini, da je človek mimogrede verjel, da so skupaj z atenskimi klateškimi psi kakšni izgubljeni duhovi iz preteklosti. O gromkih glasovih pred tekmo ne duha ne sluha. Pa še piva je zmanjkalo. Na drugi strani medtem evforija, ki se še do zgodnjega jutra ni premaknila s stadiona: "Milan, Milan, rdeče-črni nas nikoli ne bodo zadržali!" Večji del italijanskih navijačev je prišel v Atene samo za

en dan s posebnim letalskim paketom, nekateri so celo zamudili letalo ob dveh ponoči, a pritoževal se ni nihče. "Pippo je brcnil drugič in prikazala so se mi nebesa! Malo zaradi Liverpoolčanov, a bog mi je priča, še bolj zaradi interesov. Vse lase si bodo populili od besa!" "Nas niso hoteli v ligi prvakov! Ha! So si mislili, da nas bodo uničili! Ampak pokazali smo, da je ekipni duh mogočnejši od njihovih zlih namenov. Zdaj kar naj praznujejo svojo kvazi zmago v italijanskem prvenstvu. Tudi z umazanimi igrkami podtikanja in spletkarjenja jim ni uspelo dobiti prevlade v Milanu. Ne, v Milanu je samo en pravi klub, samo en najboljši: rdeče-črni, sedemkrat prvaki Evrope!"

Na igrišču in v garderobah so še dolgo praznovali tudi igralci, ki so tu in tam pricurjali med navijače in si zaslužili navdušeno zborovsko petje: "Pippo, Pippo, naš heroj!" "Mi vsi gremo tja, mi vsi gremo tja, kjer gole zabija Kaka!" Med direndajem tudi en novinec - brazilski zvezdnik Ronaldo, ki še ni smel igrati, a je kljub temu že praznoval s svojim novim klubom, nenehno v spremstvu Silvia Berlusconija: "Samo en predsednik, samo en predsednik! Naš Berlusconi še Ronalda prepriča, da spremeni imidž in si začne puščati sladke kodrčke!" Enkrat vmes so se vsi skupaj le premaknili proti metroju, kjer so svojo žalost utapljali zadnji Angleži. V nekem hipu je eden od njih nerodno stopil proti tračnicam in, "Charlie, no!", izginil v železniški jarek. Povzetek italijanskih opazovalcev je bil kratek: "Ko Angleži obmolknejo."

